

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



TÜRK HUKUKUNDA
KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Onur KARATAŞ

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Özel Hukuk Programı

ŞUBAT, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ



TÜRK HUKUKUNDA
KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Onur KARATAŞ
(Y2212.220011)

Özel Hukuk Anabilim Dalı
Özel Hukuk Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru CEYLAN

ŞUBAT, 2024

ONAY SAYFASI

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Türk Hukukunda Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (09/02/2024)

Onur KARATAŞ

ÖNSÖZ

Türk Hukukunda Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi başlığını taşıyan bu çalışmanın başlangıcından son aşamasına kadar tüm süreçlerinde bana titizlikle yol gösteren ve akademik anlamdaki bilgi birikiminin yanında hoşgörülü yaklaşımını da esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ebru CEYLAN'a çok teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi tezimi yazdığım bu süreçte de bana destek olan, evlatları olmaktan onur duyduğum ve haklarını asla ödeyemeyeceğim sevgili aileme minnetlerimi sunarım.

Şubat, 2024

Onur KARATAŞ

TÜRK HUKUKUNDA

KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ

ÖZET

“Türk Hukukunda Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi” başlığını taşıyan bu çalışma İstanbul Aydın Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Tezin ana konusunu oluşturan Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi (KVİS), tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gelişen teknolojiye bağlı olarak kişilerin gizlilik ve verilerinin korunması ihtiyacı için son derece önemli bir konu haline gelmiş ve kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili yasal düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Ülkemizde gerek veri güvenliğinin sağlanabilmesi gerekse tarafların sorumluluklarının belirlenebilmesi amacıyla Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi kullanılmaya başlanmıştır. Veri sorumlusu ve veri işleyen arasında yapılan iş birliğini, veri güvenliğini ve veri koruma ilkelerine uyumu sağlamayı amaçlayan bu çalışmanın ana konusu oluşturan Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili yasal yükümlülüklerin belirlenmesine ve taraflar arasındaki ilişkinin açık ve şeffaf bir şekilde düzenlenmesine yardımcı olmaktadır.

Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasal düzenlemeleri içeren 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) ile Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) gibi uluslararası veri koruma prensiplerine uygun olarak kişisel veri işleme faaliyetine ilişkin tarafların hak ve yükümlülüklerini belirleyen Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi konulu bu tez üç ana bölümden oluşmaktadır. Tezin birinci bölümünde KVKK’nın ülkemizdeki yeri açıklanmıştır. İkinci bölümde kişisel verinin tanımı, unsurları ve türleri gibi kişisel veri kavramına ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir. Son olarak üçüncü bölümde tezin ana konusunu oluşturan kişisel veri işleme sözleşmesinin unsurları, türleri, tarafların yükümlülükleri ve sözleşmenin sona erme halleri hakkında detaylı açıklamalarda bulunularak

araştırmalar sonucunda ulaşılan kanaatlerimiz sonuç bölümünde belirtilmek suretiyle çalışma sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, KVKK, Veri İşleyen, Veri Sorumlusu, VERBİS, Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi.

PERSONAL DATA PROCESSING AGREEMENT IN TURKISH LAW

ABSTRACT

This study titled "Personal Data Processing Agreement in Turkish Law", was prepared as a master's thesis at Istanbul Aydın University, Department of Private Law. Personal Data Processing Agreement (KVIS), which is the main subject of the thesis, has become an extremely important issue for the need to protect people's privacy and data due to the developing technology in our country, as well as all over the world, and has emerged in order to comply with the legal regulations regarding the processing of personal data. Personal Data Processing Agreement has started to be used in our country in order to ensure data security and to determine the responsibilities of the parties. The Personal Data Processing Agreement, which is the main subject of this study, which aims to ensure cooperation between the data controller and the data processor, data security and compliance with data protection principles, helps determine the legal obligations regarding the processing of personal data and regulate the relationship between the parties in a clear and transparent manner.

This Personal Data Processing Agreement determines the rights and obligations of the parties regarding personal data processing in accordance with the Personal Data Protection Law No. 6698 (KVKK), which includes the legal regulations regarding the protection of personal data in our country, and international data protection principles such as the European Union General Data Protection Regulation (GDPR). The thesis consists of three main parts. In the first chapter of the thesis, the place of KVKK in our country is explained. In the second section, general information about the concept of personal data, such as the definition, elements and types of personal data, is included. Finally, in the third chapter, detailed explanations were made about the elements of the personal data processing contract, which constitute the main subject of the thesis, its types, the obligations of the parties and the termination

situations of the contract, and our conclusions reached as a result of the research were stated in the conclusion section and the study was concluded.

Keywords: Personal Data, Personal Data Protection Law, Data Processor, Data Controller, Data Controllers Registry Information System, Personal Data Processing Agreement.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	i
ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
I. GİRİŞ.....	1
II. TÜRK HUKUKUNDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU'NUN YERİ	3
III. KİŞİSEL VERİLER İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER.....	7
A. Kişisel Veri Tanımı.....	7
B. Hukuki Niteliği	10
1. Mülkiyet Hakkı Görüşü	11
2. Fikri Hak Görüşü	14
3. Bağımsız Bir Hak Olduğu Görüşü.....	15
C. Kişisel Verinin Unsurları.....	16
1. Kimliği Belirli veya Belirlenebilir Bir Gerçek Kişi.....	16
2. İlgili Kişi ile Bilgi Arasında Bir İlişki Bulunması.....	17
3. Bilginin Kişiye İlişkin Olması	17
D. Kişisel Veri Türleri	18
1. Kişisel Veri	18
2. Özel Nitelikli Kişisel Veri	19
E. Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS).....	20
IV. KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ	21
A. Genel Olarak.....	21
B. Tanımı.....	23
C. Sözleşmenin Hukuki Niteliği.....	23

1. Rızai Olması.....	24
2. İsimli (Atipik) Sözleşme Niteliği.....	24
3. İş görme Borcu Doğurması	25
4. Sürekli Edim İçermesi.....	25
5. Sonuç Borcu Doğurması	26
6. İki Tarafa Borç Yükleme.....	26
D. Sözleşmenin Şekli.....	27
E. Sözleşmenin Tarafları	28
1. Veri Sorumlusu	29
2. Veri İşleyen	30
3. İlgili Kişi	32
F. Sözleşmenin Unsurları.....	34
1. Kişisel Veri İşleme.....	34
a. Genel Olarak.....	34
i. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uyma	34
ii. Doğru ve Güncel Olma İlkesi	35
iii. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme.....	37
iv. İşlenme Amacı ile Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma	40
v. Belirli ve Sınırlı Süre Muhafaza Edilme	42
b. Kişisel Verilerin İşlenmesi İçin Gerekli Şartlar.....	43
2. Ücret Ödeme	47
3. Tarafların Anlaşması.....	48
G. Sözleşmenin Türleri.....	49
1. Veri Sorumlusu ile Veri İşleyen Arasındaki Sözleşme.....	49
2. Veri İşleyen ile Alt Veri İşleyen Arasındaki Sözleşme	49
3. Veri Sorumlusu ile Yurtdışında Bulunan Veri İşleyen veya Veri Sorumlusu Arasındaki Veri İşleme Sözleşmesi	50
H. Tarafların Yükümlülükleri.....	51
1. Veri İşleyenin Yükümlülükleri	51
a. Kişisel Veri İşleme	52
b. Şahsen İfa.....	53
c. Verinin İşlenmesinde Gerekli Özenin Gösterilmesi Yükümlülüğü.....	55

d. Veri Sorumlusunun Talimatlarına Uygun Davranma Yükümlülüğü	58
e. Sadakat ve Sır Saklama Yükümlülüğü	62
f. İlgili Kişileri Aydınlatma Yükümlülüğü	64
g. Hesap Verme ve Kişisel Verinin İadesi Yükümlülüğü	68
2. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri.....	73
a. Ücret Ödeme Yükümlülüğü.....	73
b. Gider ve Avans Ödeme Yükümlülüğü	75
c. Veri İşleyeni Bilgilendirme Yükümlülüğü	75
d. Veri İşleyenin Uğradığı Zararları Giderme Yükümlülüğü	78
e. Veri İşleyeni Veri İşleme Faaliyeti Nedeniyle Üstlendiği Borçlardan Kurtarma Yükümlülüğü	79
İ. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesinin Sona Erme Halleri.....	80
1. Sözleşmede Belirlenen Borcun İfası Nedeniyle Sona Erme	80
2. Taraflarca Kararlaştırılan Sürenin Dolması Nedeniyle Sona Erme	80
3. İfanın İmkânsızlaşması (Verilerin Yok/Zayi Olması) Sebebiyle Sona Erme.....	81
4. Tarafların Ölümü, İflası veya Ehliyetsizliği Nedeniyle Sona Erme	82
a. Tarafların Ölümü	82
b. Tarafların İflası	82
c. Tarafların Ehliyetsizliği	83
5. Vekâlet Sözleşmesine İlişkin Özel Hükümlere Göre Sona Erme	84
J. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesine Aykırılık Halinde Doğan Sorumluluk.....	86
1. Genel Olarak	86
a. İfa İmkânsızlığı.....	86
b. Borcun Gereği Gibi İfa Edilmemesi.....	87
c. Tarafların Temerrüdü	87
2. Aykırı Davranışın Hukuki Sonuçları ve Sözleşmeden Dönme.....	88
3. Haksız Fiil Sorumsuzluğu.....	89
V. SONUÇ.....	91
VI. KAYNAKÇA	97
ÖZGEÇMİŞ.....	105

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m	: Adı Geçen Makale
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
b.	: Bent
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
EDPB	: European Data Protection Board
f.	: Fıkra
GDPR	: General Data Protection Regulation
HD.	: Hukuk Dairesi
İÜHFD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
KVİS	: Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi
KVKD	: Kişisel Verileri Koruma Dergisi
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
m.	: Madde
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa Sayısı
S.	: Sayı
TBK	: Türk Borçlar Kanunu

TCK : Türk Ceza Kanunu
TMK : Türk Medeni Kanunu
vd. : Ve devamı

I. GİRİŞ

Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişi hakkındaki her türlü bilgi olarak tanımlanan kişiisel veriler, günümüzde teknolojik gelişmeler ve internet kullanımının giderek yaygınlaşması sonucunda tüm dünyada önem kazanmıştır. Kişiisel veri ile asıl korunmak istenen kişiisel verinin kendisi değil, bu verilerin işlenmesiyle oluşan kişiisel bilgilerdir¹. Bu nedenle kişinin kendisi ile ilgili bu bilgilerin güvenliğinin sağlanabilmesi için ülkelerin birtakım yasal düzenlemeler yapması zorunlu hale gelmiştir. Ülkemizde de gerek yukarıda açıklanan kişiisel veri güvenliği gerekse uluslararası veri koruma yasalarına uyumun sağlanabilmesi adına ilgili mevzuat çıkarılmış ve bilinç oluşturulmuştur. Bu nedenle Kişiisel Veri İşleme Sözleşmesinin kullanımı da yaygınlaşmış bulunmaktadır.

Kişiisel verilerin işlenme amaçları ile yöntemlerini belirleyen ve veri işleme sürecini kontrol eden veri sorumlusunun, kişiisel veri işleme faaliyetini gerçekleştirebilmesi için gerçek veya tüzel bir kişiye yetki vermesi ihtiyacı nedeniyle kişiisel veri işleme sözleşmesi ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bu sözleşme türü kanunda düzenlenmemiş olmakla birlikte Avrupa Birliği'nde yaşayan kişilerin kişiisel verilerini korumaya yönelik oluşturulmuş olan Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğünün (GDPR-General Data Protection Regulation) 28/3. maddesinde kişiisel verilerin işlenebilmesi için veri işleyen ve veri sorumlusu arasında sözleşme veya benzeri bir hukuki işlemin yapılması gerektiği ifade edilmiřtir². Söz konusu düzenleme ile kişiisel veri işleme faaliyetinin konusu, niteliği, süresi ve amaçları, hangi tür kişiisel verilerin işlenebileceği ve sözleşmenin tarafları olan veri işleyen ile veri sorumlusunun hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir.

¹ iğdem Ayözger ngn, **Kişiisel Verilerin Korunması Hukuku**, Beta Yayınları, Ankara, 2019, s. 5; Elif Küzeci, **Kişiisel Verilerin Korunması**, Turhan Kitapevi, Ankara, 2018, s. 13; Oğuz şimşek, **Anayasa Hukukunda Kişiisel Verilerin Korunması**, Beta Basım, İstanbul, 2008, s. 4.

² <https://gdpr-info.eu/art-28-gdpr/>, (Erişim Tarihi: 04.09.2023).

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda; veri işleyen veri sorumlusunun çıkarları ve talimatları doğrultusunda onun adına kişisel veri işleme faaliyetini üstlendiği, veri sorumlusunun ise bu iş görme borcu karşılığında ücret ödemeyi yüklediği sözleşme kişisel veri işleme sözleşmesi olarak tanımlanabilecektir³. Kişisel veri işleme sözleşmesi ile taraflar arasında yapılan anlaşma neticesinde veri işleyen birtakım taahhütlerde bulunarak veri sorumlusu adına veri işleme faaliyetini gerçekleştirmektedir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi ile hangi tür kişisel verilerin işleneceği, işlenecek kişisel verileri toplama ve saklama aşamasında hangi yöntemlerin kullanılacağı, kişisel verilerin güvenliğinin ve veri transferinin nasıl gerçekleştirileceği ayrıca kişisel verilerin silinmesine ilişkin yöntemler ile sözleşmenin tarafları olan veri sorumlusu ile veri işleyen hak ve yükümlülükleri belirlenmektedir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi kanunda tip olarak düzenlenmemiş olup sözleşme irade serbestisi ilkesine dayanılarak sözleşme özgürlüğü doğrultusunda kurulmaktadır. Kurulan bu ilişkide veri işleyen veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyecek olduğundan yaptırımların hangi taraf üzerinde hüküm doğuracağı uygulamada bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda veri güvenliğini sağlamak için tedbirlerin alınması bakımından veri sorumlusu, veri işleyen ile müşterek olarak sorumlu tutulmuşlardır⁴.

Türk Hukukunda Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi başlıklı bu çalışma kapsamında kişisel verilerin işlenmesi faaliyeti bakımından uygulamada sıklıkla karşımıza çıkan kişisel veri işleme sözleşmesinin tanımı, hukuki niteliği, şekli, unsurları, veri işleyen ile veri sorumlusunun hak ve yükümlülükleri ile sözleşmenin sona ermesine ilişkin açıklamalarda bulunmadan önce sözleşmenin daha iyi anlaşılabilmesi adına öncelikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun ülkemizdeki yeri, kişisel verinin tanımı, unsurları ve türleri gibi kişisel verilere ilişkin genel bilgiler açıklanacaktır.

³ Furkan Güven Taştan, **Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 119.

⁴ Aydın Akgül, **Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 10-16.

II. TÜRK HUKUKUNDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU'NUN YERİ

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK), Türk Hukukunda kişisel verilerin işlenmesi ve korunmasına ilişkin temel yasal düzenlemeyi oluşturmaktadır. KVKK, ülkemizdeki kişisel veri işleme süreçlerini ve kişisel verilerin korunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir kanun olup Türk hukuk sistemi bakımından oldukça önemli bir yasal düzenleme niteliği taşımaktadır.

Günümüzde teknolojinin hızlı gelişimi ve dijitalleşme sürecinin ilerlemesi, kişisel verilerin önemini ve korunması gerekliliğini daha da artırmıştır. Bu bağlamda ülkemizde kişisel verilerin korunması amacıyla özel bir düzenleme niteliğinde olan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 07.04.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türk hukukunda kişisel verilerin korunması hakkındaki düzenlemeler KVKK'nın temel prensipleri etrafında şekillenmekte ve bireylerin veri gizliliği ile veri işleyen kuruluşların sorumluluklarına odaklanmaktadır. Kanunda kişisel veri, bireylerin kimliği belirli veya belirlenebilir olan her türlü bilgisi olarak tanımlanmaktadır. Bu bilgiler ad, soyad, kimlik numarası, e-posta adresi, telefon numarası gibi doğrudan tanımlayıcı verilerden biyometrik verilere ve coğrafi konum verilerine kadar çeşitlilik göstermektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kişisel verilerin korunması ve işlenmesine ilişkin genel kuralları belirlemektedir⁵. KVKK kişisel veri işleme faaliyeti bakımından kişisel verilerin işlenebilmesi için açık ve belirli bir amacın olması, rıza alınması veya yasal bir zorunluluk bulunması gibi hukuki koşulları öngörmektedir. Veri işleyen kuruluşlar kişisel verileri sadece bu koşullar çerçevesinde işleyebilirken, kişisel verisi işlenen gerçek kişinin hakları bakımından ise KVKK bireylere çeşitli imkânlar tanımaktadır. Kişisel veri sahipleri verilerinin kimler tarafından işlendiğini öğrenme,

⁵ **Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi**, KVKK Yayınları, 2018, s. 64-66.

verilerinin düzeltilmesini veya silinmesini talep etme, verilerinin işlenmesine itiraz etme gibi haklara sahiptir. Bu haklar veri sahibi kişilere işlenen verileri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarına imkân tanımaktadır.

Ülkemizde kişisel verilerin korunması amacıyla 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 24.03.2016 tarihinde kabul edilmiş ve 07.04.2016 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun kişilere ait verilerin işlenmesi, saklanması ve korunması ile ilgili temel ilkeleri ve kuralları belirlemektedir. KVKK, ülkemizde kişiye ait verinin hukuki çerçevede işlenmesini ve korunmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bireylerin gizliliğini koruyan ve kişisel verilerin bireylerin rızası olmadan toplanamayacağını ve işlenemeyeceğini belirleyen KVKK düzenlemeleri kişisel verilerin veri sahibi kişilerin izinleri olmadan kullanılmasını engellemekte ve kişilerin gizlilik haklarını korumaktadır. Ayrıca kişisel verileri işleyen kuruluşlar için çeşitli yükümlülükler getirdiği gibi veri sorumluları ile veri işleyenlerin de hak ve yükümlülüklerini belirlemektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu veri sahiplerine çeşitli haklar tanımaktadır. Bu haklar arasında bilgi edinme, düzeltme, silme ve verilerin işlenmesine itiraz etme gibi haklar bulunmakta olup bu durum Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile düzenlenme amacı yönünden benzerlik göstermektedir. Bu sayede Türkiye uluslararası veri koruma standartlarına uyum sağlamayı hedefleyerek cezai yaptırımları belirlemekte ve Kanunu ihlal edenlere çeşitli cezai yaptırımlar öngörmektedir⁶. Ayrıca kişisel verilerin ihlal edilmesinin önüne geçilmesi de amaçlanmaktadır⁷. Türk hukukundaki kişisel verilerin korunması KVKK ile oluşturulmuş olan bu temel prensipler ve düzenlemeler etrafında şekillenmektedir. Bu düzenlemeler hem veri sahiplerinin haklarını korumayı hem de veri işleyen kuruluşların sorumluluklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu sayede kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği sağlanırken aynı zamanda veri işleyenlerin hukuki sorumluluğu da düzenlenmektedir.

⁶ Ersan Şen, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı’nın Anayasa ve Türk Ceza Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İstanbul Barosu Dergisi**, cilt 83, sayı 3, 2009, ss. 1197-1214.

⁷ Hüseyin Murat Develioğlu, **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Kişisel veriler bireylerin kimlikleriyle ilişkilendirilebilen her türlü bilgiyi içermekte olup bu bilgilerin gizliliği ve güvenliği günümüzde ülkelerin temel endişelerinden biri haline gelmiştir⁸. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler bireylerin haklarını korumayı ve aynı zamanda veri işleyen kuruluşların hukuki sorumluluklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda yer alan düzenlemeler kişisel veri işleyen kuruluşları yasal sorumluluklarını arttırmaya teşvik etmekte ve kişisel verilerin güvenli bir şekilde saklanması ile veri sahiplerinin taleplerine yanıt verme gerekliliğini içermektedir. KVKK'nın getirdiği bu düzenlemeler kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği açısından önemli niteliğe sahip olduğundan dijital çağın gereksinimlerine uygun bir şekilde kişisel verilerin korunması hedeflenmektedir⁹. Bu nedenle bireylerin kişisel verilerini etkili şekilde korumaya yönelik düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır.

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler ile günümüzün en önemli hukuki meselelerinden biri ele alınırken aynı zamanda bireylerin dijital dünyada kişisel gizlilik haklarını güçlendirmeye yönelik de adımlar atılmıştır. Bu düzenlemeler arasında bireylerin veri kontrolü, veri sorumlularının yükümlülükleri, veri ihlali ve bildirimler, uyum zorunluluğu, teknolojik gelişmelere uyum gibi kavramlar yer almaktadır. Rıza alınmadan kişisel verilerin işlenememesi bu konuda önemli bir düzenleme niteliğindedir¹⁰. Kişisel verilerin korunması hakkındaki düzenlemeler iş dünyasını da etkilemektedir. İşletmeler artık kişisel verileri daha dikkatli bir şekilde işlemek ve saklamak zorundadır. Bu durum işletmelerin uyum süreçlerini yönetmelerini gerektirmektedir. Ayrıca veri güvenliği yatırımları ve eğitimleri de önem kazanmıştır.

Son olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu veri ihlali bildirim bakımından kişisel verilerin ihlal edilmesi durumunda veri sorumlularına bildirim yükümlülüğü getirmektedir. Bildirim yükümlülüğü veri ihlallerinin hızlı bir şekilde tespit edilmesine ve

⁸ Hüseyin Can Aksoy, "The Right to Personality and Its Different Manifestations as the Core of Personal Data", **Ankara Law Review**, cilt 5, sayı 2, 2008, ss. 235-249.

⁹ Ebru Ceylan, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Getirdiği Düzenlemelerle İlgili Değerlendirmeler, **İstanbul Arel Üniversitesi 2. Uluslararası Adalet Kongresi ve Klavye Yarışması Bildiri Kitabı**, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2024, s. 295-297.

¹⁰ Cihan Avcı Braun, "Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza", **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı 1, 2009, ss. 20-24.

veri ihlallerine karşı gerekli önlemlerin alınmasını katkı sağlamaktadır. KVKK ayrıca veri sorumlularına, kişisel verileri güvenli bir şekilde saklama ve verilere erişimi sınırlama ile veri sahiplerinin haklarına saygı gösterme gibi çeşitli görevler yüklemektedir¹¹.

¹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulunun “**Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler**” hakkındaki 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı kararı. Karar için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180307-7.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.10.2023).

III. KİŞİSEL VERİLER İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel veri kavramının tanımı yapılarak kişisel veri türleri ve unsurları hakkında genel bilgilere yer verilmiştir.

A. Kişisel Veri Tanımı

Kişisel veri kavramı ülkemizde de olmak üzere birçok uluslararası düzenlemede kişiye ilişkin herhangi bir bilgi veya bilginin toplamını ifade edecek şekilde düzenlenmiştir¹². Kişisel veri bu düzenlemeye paralel olarak doktrinde kimliği belirli ya da belirlenebilir nitelikteki kişilerle ilgili her türlü bilgi olarak tanımlanmış bulunmaktadır¹³. İsim, adres, telefon numaraları, doğum tarihleri, e-posta adresleri, sosyal güvenlik numaraları gibi çeşitli bilgiler kişisel veri olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yaş, cinsiyet, medeni durum, tıbbi kayıtlar, finansal bilgiler, tıbbi kayıtlar gibi diğer bilgiler de gerçek kişi ile ilişkilendirilebilir olduğundan bu niteliğe sahip bulunmaktadır¹⁴.

Günümüzde internet kullanımının artması, dijital platformların yaygınlaşması ve teknolojinin ilerlemesi kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve kullanılması açısından yeni sorunlar ve zorluklar ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle kişisel verilerin önemi gizlilik, güvenlik ve bireysel haklar açısından giderek daha fazla vurgulanmaktadır¹⁵. Kişisel veriler, bireylerin temel hak ve özgürlüklerini

¹² Taştan, a.g.e., s. 35.

¹³ Küzeci, a.g.e., s. 10; Muhammet Sefa Mutlu, **Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 27; Selen Uncular, **İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 19; Alaattin Bük, **Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 33; Beytar Erbil, **İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması**, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2018, s. 48; Şeyma Sert, **Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 22.

¹⁴ Ayözger, a.g.e., s. 5.

¹⁵ Taştan, a.g.e., s. 86.

etkileyebilecek özelliğe sahip olduğundan kişisel verilerin işlenmesi birtakım hukuki düzenlemelere tabi tutulmuştur. Kişisel veriler GDPR'nin 4. Maddesinde “tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir.” şeklinde ifade edilmiştir¹⁶. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da kişiler hakkındaki fotoğraf, parmak izi, DNA profili, IP bilgisi şeklindeki veriler kişisel veri kapsamında değerlendirilmiştir¹⁷.

Kişisel verilerin işlenmesi; elde edilmesi, kaydedilmesi, değiştirilmesi, aktarılması ve imha edilmesi gibi işlemleri içermektedir¹⁸. Kişisel verilerin korunması ve işlenmesi birçok ülkede yasalarla düzenlenmiştir. Örneğin Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), kişilere ait verilerin işlenmesini ve koruma altına alınmasını amaçlayan önemli bir hukuki çerçeve olma özelliğine sahip olup kişisel verilerin işlenebilmesi için veri sahiplerinin rızalarının alınmasını, veri güvenliğinin sağlanması ile veri sorumlularının belirlenmesini gibi düzenlemeleri içermektedir¹⁹.

Kişisel verilerin toplanması, işlenmesi, depolanması ve paylaşılması süreçlerinde gizlilik, güvenlik ve adil işlem ilkelerinin uygulanması önem arz etmektedir²⁰. Kişisel verilerin işlenmesi, meşru bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilmeli ve bu amaç kapsamında toplanan veriler sınırlı ve ölçülü olmalıdır. Kişisel veri işleme faaliyeti bireylerin açık rızasına, yasal bir zorunluluk veya sözleşmenin yerine getirilmesi gibi belirli hukuki temellere dayanmaktadır²¹.

Kişisel veriler gizlilik ve güvenlik açısından büyük bir öneme sahiptir. Bireyler kişisel bilgilerinin gizli tutulmasını ve yetkisiz erişimlerden korunmasını

¹⁶ <https://gdpr-info.eu/art-4-gdpr/>, (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

¹⁷ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi'nin 8 Aralık 2008 tarihli, 30562/04 ve 30566/04 başvuru sayılı S. ve Marper v. UK Kararı. Karar için bkz. <https://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-119595>, (Erişim Tarihi: 22.10.2023).

¹⁸ Küzeci, a.g.e., s. 107.

¹⁹ Murat Volkan Dülger, “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, **Yaşar Hukuk Dergisi**, cilt 1, sayı 2, 2019, ss.71-174; Hakan Üzeltürk, “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Düzenlemesi”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı 2, 2018; Hüseyin Murat Develioğlu, **Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü**, Oniki levha Yayınevi, İstanbul, 2017, s.34.

²⁰ Başalp, a.g.e., s. 56.

²¹ Küzeci, a.g.e., s. 108.

beklemektedir. Kişisel verilerin gizliliği bireylerin özel yaşamlarının korunması, itibarlarının güvence altına alınması ve potansiyel zararlardan korunmaları açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca kişisel verilerin güvenliği de büyük bir önem taşımaktadır. Veri ihlalleri ve siber saldırılar, kişisel verilerin ele geçirilmesi veya kötüye kullanılması riskini artırmaktadır. Bu nedenle kişisel verilerin doğru bir şekilde korunması, teknik ve organizasyonel önlemlerle desteklenmesi gerekmektedir²².

Kişisel veriler aynı zamanda bireysel haklar ve kontrol açısından da önem taşımakta olup veri sahiplerinin kendi kişisel verileri üzerinde kontrol sahibi olma ve bu verilerin nasıl kullanıldığına karar verme hakları bulunmaktadır. Bireyler kişisel verilerinin toplanması ve işlenmesi konusunda bilgilendirilmek, verilerini düzeltmek, silmek, sınırlamak veya aktarmak gibi haklara sahiptir²³. Bu haklar bireylere veri işleme süreçlerine ilişkin ayrıntılı bilgi ve işlenen bu verilerini kontrol etme fırsatı tanımaktadır. Kişisel veri işleme faaliyeti bakımından işlenecek kişisel verinin doğru ve güncel tutulması da önem arz etmektedir²⁴. Bireylerin haklarına saygı göstermek, verilerin doğru ve güncel olduğundan emin olmak, yanlış bilgilere dayalı kararların ve haksız uygulamaların önüne geçmek için önemlidir. Bu nedenle veri sorumlusu ve veri işleyen taraflar kişisel verilerin doğruluğunu sağlamak ve düzenli olarak güncellemek için gerekli önlemleri almakla yükümlü bulunmaktadır²⁵.

Bireylerin kişisel verilerinin gizliliği ve güvenliği konusunda endişeleri arttıkça veri koruma yasaları ve düzenlemeleri de bu yönde gelişmektedir. Bu sebeple veri sorumlusu ve veri işleyen taraflar etik ve yasal sorumluluklarını yerine getirmeli, bireylerin haklarını ve gizliliğini ön planda tutmalıdır²⁶. Bu unsurlara odaklanarak

²² Taştan, a.g.e., s. 93.

²³ Murat Volkan Dülger, “Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Hasta Mahremiyeti”, **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 1, sayı 2, 2014, ss.69-77.

²⁴ Mesut Serdar Çekin, **6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**, Onikilevha Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 63.

²⁵ **Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik Ve İdari Tedbirler)**, KVKK Yayınları, Ankara, 2018, s.22.

²⁶ Doğan Kılınç, “Anayasal Bir Hak Olarak Verilerin Korunması”, AÜHFD, cilt 61, sayı 3, 2012, ss.1089-1169.

kişisel verilerin doğru bir şekilde işlenmesi, bireylerin güvenliğini ve gizliliğini koruyan bir veri işleme süreci yerine getirilmelidir²⁷.

B. Hukuki Niteliği

Kişisel veriler veri koruma yasaları ve düzenlemeleri tarafından tanımlanmakta ve korunmaktadır²⁸. Bu yasalardaki temel amaç, bireylerin gizlilik haklarını korumak ve kişisel verilerin adil ve yasal bir şekilde işlenmesini sağlamaktır. Örneğin GDPR, kişisel veriler hakkında hukuki nitelik ve koruma hükümlerine ilişkin kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır²⁹.

Kişisel verilerin korunması birçok ilkeye dayanmaktadır³⁰. Kişisel veriler bu ilkelere uygun olarak bireylerin açık rızasına dayanarak veya hukuki zorunluluklar, kamu yararı veya meşru menfaatler gibi belirli hukuki temellere dayanarak işlenmektedir. Kişisel veriler ile veri sahiplerine aşağıdaki haklar tanınmaktadır³¹:

- **Düzeltilme Hakkı:** Kendisi hakkında yanlış ya da eksik kişisel verinin olması halinde verisi işlenen kişi bu durumun düzeltilmesini talep etme hakkına sahiptir. Bu hak doğru ve güncel verilere sahip olma hakkını güvence altına almaktadır.
- **Silme Hakkı:** Veri sahipleri, kişisel verilerinin belirli koşullar altında silinmesini veya kaldırılmasını talep etme hakkına sahiptirler. Bu hak, veri sahiplerinin verilerini kontrol etme ve istedikleri durumlarda verilerin silinmesini sağlama yetkisini vermektedir.

²⁷ Murat Volkan Dülger, **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, 3. Baskı, Hukuk Akademisi, 2020, s. 262-308.

²⁸ İbrahim Korkmaz, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2016, sayı 124, ss. 81-153.

²⁹ GDPR, kişisel verileri "tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilebilen her türlü bilgi" olarak tanımlar. Bu tanıma göre, kişisel veriler doğrudan bir kişiyi tanımlasa da dolaylı olarak bir kişiyle ilişkilendirilebilen bilgileri içerir. Bkz. <https://gdpr-info.eu/chapter-3/>, (Erişim Tarihi: 17.10.2023).

³⁰ Akgül, a.g.e., s.72.

³¹ Miray Özer Deniz, “Kişisel Verilerin İşlenmesi Sözleşmesinin Türleri ve Hukuki Nitelikleri”, **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2023, cilt 6, sayı 1, ss. 97-114.

- **İşleme Kısıtlama Hakkı:** Veri sahipleri, kişisel verilerinin belirli koşullar altında işlenmesini sınırlama hakkına sahiptirler. Bu hak, veri sahiplerine verilerinin işlenmesini geçici olarak durdurma veya sınırlama imkânı sağlamaktadır.
- **Veri Taşınabilirliği Hakkı:** Veri sahibi kişiler kişisel verilerinin yaygın şekilde kullanılabilen ve makine tarafından okunabilir bir biçimde toplanmasını veya başka bir veri denetleyicisine iletilmesini talep etme hakkına sahiptirler. Bu hak, veri sahiplerine verilerini kolaylıkla taşıma ve farklı platformlar arasında kullanma esnekliği sağlamaktadır.
- **İtiraz Etme Hakkı:** Veri sahipleri, kişisel verilerinin belirli bir amaç için işlenmesine veya profil oluşturulmasına karşı itiraz etme hakkına sahiptirler. Bu hak, veri sahiplerinin tercihlerine saygı duyulmasını ve verilerinin hukuka uygun şekilde işlenmesi sağlanmaktadır.

Bu haklar KVKK'nın 11. maddesi gereğince veri sahibi kişilere sağlanan temel haklardır³². Bu hakların korunması, bireylerin gizlilik haklarını güçlendirmekte ve veri işleyenlerin sorumluluklarını belirlemektedir³³.

Kişisel verilerin hukuki niteliği bakımından doktrinde yer alan görüşlerin mülkiyet hakkı, fikri hak ve kişisel hak görüşü olmak üzere ifade edilmesi mümkündür. Bu başlıklar aşağıdaki kısımda detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

1. Mülkiyet Hakkı Görüşü

Kişisel veriler, bireylerle ilgili bilgileri içeren ve onların kimliklerini belirleyebilen verilerdir³⁴. Günümüzde dijital çağın gelişimiyle birlikte kişisel verilerin toplanması, depolanması ve kullanılması önemli bir konu haline gelmiştir. Bu bağlamda kişisel verilerin mülkiyet hakkı konusu da tartışmalara yol açmaktadır.

³² Kanunda yer alan düzenleme için bkz. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu “İlgili Kişinin Hakları” başlıklı 11. maddesi.

³³ Küzenci, a.g.e, s. 68.

³⁴ Başalp, a.g.e., s.56.

Mülkiyet hakkı genellikle taşınabilir veya taşınmaz varlıklara ilişkin olmakla birlikte bazı yazarlar kişisel verilerin de mülkiyet hakkına tabi olması gerektiğini savunmaktadır³⁵. Bu görüşe göre bireylerin kişisel verileri üzerinde sahiplik hakları bulunmalı ve bu hak kişisel verilerin diğer kişiler veya kurumlar tarafından izinsiz kullanılmasını engellemelidir³⁶. Mülkiyet hakkı görüşünün temel gerekçeleri şunlardır³⁷ :

- **Sahiplik ve Kontrol:** Verilerin sahipleri verilerin nasıl toplandığını, kimlerle paylaşıldığını ve nasıl kullanıldığını belirleme hakkına sahip olmalıdır.
- **Ekonomik Değer:** Kişisel veriler; hedeflenmiş reklamcılık, pazar araştırmaları gibi alanlarda kullanılarak ekonomik değer yaratmakta olduğundan veri sahiplerinin bu ekonomik değerden pay almaları gerektiği savunulmaktadır.
- **Veri Koruması:** Kişisel verilere mülkiyet hakkı niteliği tanınması veri koruma önlemlerini güçlendirdiği gibi kişisel verilerin izinsiz veya kötüye kullanıma karşı korumalarına da yardımcı olabilmektedir. Bu durum kişisel verilerin gizlilik, güvenlik ve veri güvenilirliği bakımından önem arz etmektedir.

Yukarı açıklanan kişisel verilerin mülkiyet hakkı görüşüne aşağıdaki gerekçelere dayanarak karşı çıkan görüşler de mevcuttur:

- **Kişisel Haklar ve Özel Alan:** Kişisel verilerin mülkiyet hakkının tanınması, bireylerin özel hayatını ve kişisel haklarını olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca verilerin sahipleri tarafından mülkiyet haklarının kullanımı, başkalarının özgürlüklerini veya bilgiye erişim hakkını kısıtlayabilir niteliğe sahiptir³⁸.
- **Toplumsal Çıkarlar ve Kamusal Yarar:** Mülkiyet hakkı, kamusal yarar ve

³⁵ Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay Özdemir, **Kişiler Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2021, s. 46-62; bkz. Mülkiyet hakkı: kişiye eşya üzerinde en geniş yetki sağlayan aynı hak olup sahibine, hukuk düzeni sınırları içerisinde söz konusu hakkın konusu olan şeyi kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkileri sağlamaktadır.

³⁶ Korkmaz, a.g.e., s. 81:153.

³⁷ Aşıkoğlu, a.g.e., s. 112.

³⁸ Özer Deniz, a.g.e., s. 97:114.

toplumun çıkarları açısından sınırlamalar getirilebileceği düşüncesine karşı çıkmaktadır. Ancak sağlık verilerinin, kamu sağlığı çalışmalar gibi alanlarda toplumsal yarar için kullanılması da mümkündür³⁹.

- **Kişisel Verilerin Özel Niteliği:** Kişisel veriler, bireylerin hassas bilgilerini içerebilmektedir. Bu tür verilerin mülkiyet hakkıyla ilişkilendirilmesi, gizlilik, güvenlik ve veri koruması gibi temel hakların ihlaline yol açabilecektir⁴⁰.

Uluslararası hukuki düzenlemelerde ise kişisel verilerin mülkiyet hakkı konusunda farklı yaklaşımlara rastlanılmaktadır. Örneğin Avrupa Birliği veri gizliliğinin korunabilmesi adına Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) ile birtakım hukuki düzenlemeleri hayata geçirmiştir⁴¹. GDPR kişisel verilerin işlenmesi, saklanması ve kullanılmasıyla ilgili çok sayıda hak ve sorumluluk tanımaktadır. Almanya'da kişisel verilerin mülkiyet hakkı konusu tartışılmış ve bazı öneriler geliştirilmiştir. Yine mülkiyet hakkının kişisel verilere uygulanması yönünde adımlar atan ülkelerden biri olan Hindistan'da, Hindistan Veri Koruma Kanunu (Personal Data Protection Bill) kişisel verilerin sahipliği ve kontrolü üzerine bazı hükümler içermektedir.

Uluslararası hukuk bakımından farklı ülkelerdeki düzenlemeler kişisel verilerin mülkiyeti veya kontrolü konusunda farklı yaklaşımlar sergilese de genel olarak kişisel verilerin gizliliğini ve güvenliğini korumayı amaçlamaktadır. Bazı ülkeler ise mülkiyet hakkı yerine veri koruma, mahremiyet ve kullanım kontrolü gibi

³⁹ Örneğin “Covid-19 Pcr Test Sonucu ve Aşı Bilgisi Uygulamalarına İlişkin” 28.09.2021 tarihli kamuoyu duyurusunda; Covid-19’un sebebiyet verdiği salgın hastalığın kamu güvenliği ve kamu düzenini tehdit etmesi sebebiyle hastalığın yayılımını engellemek amacıyla Covid-19 aşı bilgisi ve/veya negatif sonuçlu PCR test bilgisinin anılan madde hükmü kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülen önleyici ve koruyucu faaliyetler kapsamında işlenmesinin önünde bir engel bulunmadığı, dolayısıyla söz konusu kişisel veri işleme faaliyetlerinin Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamında gerçekleştirilebileceği, bununla birlikte, Covid-19 salgını kapsamında yürütülen kamu güvenliğini ve kamu düzenini koruma amacına yönelik faaliyetler dışında kalan ya da bu amacı aşan nitelikteki kişisel veri işleme faaliyetlerinin Kanun kapsamında yer alacağı değerlendirilmiştir. Kamuoyu duyuru için bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7055/COVID-19-PCR-TEST-SONUCU-VE-ASI-BILGISI-UYGULAMALARINA-ILISKIN-KAMUOYU-DUYURUSU>, (Erişim Tarihi: 04.11.2023).

⁴⁰ Küzeci, a.g.e., s. 70.

⁴¹ Çetin Arslan, “Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Üçüncü Ülkelere Aktarılması”, **BAÜHF Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, 2011, cilt 79, sayı 80, 2011, ss.31-61; Develioğlu, a.g.e. , s.28-56.

konulara odaklanan yaklaşımları benimsemiştir. Örneğin Kanada Kişisel Bilgilerin Korunması ve Elektronik Belgeler Kanunu (PIPEDA), kişisel verilerin toplanması, kullanılması ve paylaşılmasıyla ilgili kurallar belirlemektedir. Bir diğer ülke Japonya, kişisel verilerin korunması ve kullanım kontrolüne odaklanan bir yaklaşım benimsemiştir. Japonya Kişisel Bilgi Koruma Yasası kişisel verilerin işlenmesi ve korunması ile ilgili önemli kurallar içermektedir. Bu ülkeler, kişisel verilere sahip olanların verileri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını sağlamak için çeşitli yasal düzenlemeler ve politikalar geliştirmişlerdir⁴². Bu düzenlemeler, veri sahiplerinin mahremiyetlerini ve kişisel bilgilerinin güvenliğini korumayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak kişisel verilerde mülkiyet hakkı görüşü tartışmalı bir konu niteliğindedir. Bu konuda yapılan çalışmalar ve yasal düzenlemeler, veri koruması, mahremiyet, toplumsal çıkarlar ve bireysel haklar arasında bir denge sağlama çabasını yansıtmaktadır. Bu hak teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte daha da önem kazanmaktadır ve gelecekte daha fazla tartışmaya ve düzenlemeye ihtiyaç duyulacağı açıktır⁴³.

2. Fikri Hak Görüşü

Kişisel veri fikri hak görüşü, bireylerin kişisel verilerinin kullanımı ve korunması konusunda farkındalığı artırmayı amaçlamakta olup kişisel verilerin fikri mülkiyet hakları açısından ele alınmasını ve korunmasını ifade etmektedir. Bu kavram, bireylerin kişisel verilerine sahip oldukları fikri hakları ve bu hakların korunmasıyla ilgili görüşleri içermektedir⁴⁴.

Kişisel verilere ilişkin fikri haklar, bireylerin bu verilere izin verme veya reddetme yetkisini içermektedir. Bireyler, kişisel verilerinin izinsiz olarak kullanılması veya kötüye kullanılması durumunda yasal olarak haklarını

⁴² David Bainbridge, **Data Protection**, Welwyn Garden City, CLT Professional Publishing, 2000, s.63.

⁴³ Firdevs Yüzbaşı Tobaz, “**Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**”, Doktora Tezi, Trabzon Üniversitesi, 2021, s.510.

⁴⁴ Sinan Sami Akkurt, “Kişisel Veri Kavramının Hukukî Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, cilt 2, sayı 1, 2020, ss.20-32.

koruyabilmektedirler⁴⁵. Bir bireyin kişisel verileri patent, ticari marka, telif hakkı veya başka fikri mülkiyet haklarına tabi olabilmektedir. Bu durumda kişisel verilerin izinsiz kullanımı, kopyalama veya yayma gibi eylemler fikri mülkiyet hakları ihlali olarak değerlendirilebilmektedir⁴⁶.

Fikri hak görüşü geleneksel fikri mülkiyet hakları kavramının, dijital çağın veri odaklı ortamına uyarlanması olarak da değerlendirilebilmektedir⁴⁷. Günümüzde teknolojik ilerlemeler ve dijital platformların yaygınlaşmasıyla birlikte kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve paylaşılması giderek yaygınlaşmıştır. Bu durum bireylerin kişisel verilerine ilişkin fikri mülkiyet haklarının daha da önem kazanması sonucunu doğurmuştur⁴⁸. Kişisel veri fikri hak görüşü, bireylerin kişisel verilerinin mülkiyetini ve kontrolünü vurgulamaktadır. Fikri hak görüşü aynı zamanda veri koruma yasalarının geliştirilmesine ve uygulanmasına da katkı sağlamaktadır⁴⁹.

Yukarıda açıklanan tüm nedenlerle veri koruma düzenlemeleri bireylerin kişisel verilerini koruma altına alırken aynı zamanda fikri mülkiyet haklarını da göz önünde bulundurmalıdır. Bu sayede kişisel veriler hem gizlilik hem de fikri mülkiyet hakları açısından etkili bir şekilde korunabilecektir⁵⁰.

3. Bağımsız Bir Hak Olduğu Görüşü

Kişisel verinin korunabilmesi amacıyla ulusal ve uluslararası alanda yapılan güncel çalışmalarda kişisel veriler ayrı bir başlık oluşturmaktadır. Nitekim kişisel verilerin korunması hakkının bağımsız bir hak niteliğinde olmadığı şeklindeki geleneksel görüşün de güncel gereksinimlere cevap vermediği açıkça ortadadır⁵¹.

⁴⁵ Hüseyin Can Aksoy, a.g.e., s.32.

⁴⁶ Akgül, a.g.e., s.45.

⁴⁷ Küzeci, a.g.e., s.71.

⁴⁸ Ayözger, a.g.e., s.18.

⁴⁹ F. Merve Parlakyıldız, E. Alper Güvel, "Fikri Mülkiyet Hakları ve Bu Hakları Korumanın Ekonomik Önemi", *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2015, cilt 8, sayı 4, ss: 29-39.

⁵⁰ Korkmaz, a.g.e., s.84.

⁵¹ Dülger, a.g.e., s.82.

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda kanaatimizce kişisel verilerin korunması hakkının bağımsız bir hak olarak değerlendirilmesi isabetli olacaktır.

C. Kişisel Verinin Unsurları

Kişisel veri kavramı KVKK'da tanımlanan ve gerçek kişilere ilişkin her türlü bilgiyi ifade eden verilerdir. Kişisel veri bakımından gerekli unsurlar şunlardır:

- Kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişi,
- Bilgi ve ilgili kişi arasında bir ilişki bulunması,
- Bilginin kişiye ilişkin olması

Yukarıda belirtilen unsurlar doğrultusunda kişisel verilerin işlenmesi KVKK'da belirtilen şartlara tabidir. Kişisel veri işleme faaliyeti için verisi işlenecek kişinin açık rızasının alınması gerekmektedir. Ancak KVKK'da belirtilen istisnai durumlar ve hukuki düzenlemeler çerçevesinde rıza alınmadan da kişisel veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesi mümkün olabilmektedir⁵².

Aşağıda kişisel verinin unsurları hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilecektir:

1. Kimliği Belirli veya Belirlenebilir Bir Gerçek Kişi

Bilginin kişisel veri niteliğinde olabilmesi için, ilgili gerçek kişi kimliğinin belirli veya belirlenebilir özellikte olması zorunlu bir unsurdur⁵³. Bir kişinin kimliği belirli olmalı ve diğer kişilerden ayırt edilebilir olmalıdır. Kimlik belirli olmasa bile belirlenebilir olması bu bilginin kişisel veri niteliği taşıdığını göstermektedir. Açıklanan nedenle kimliği belirli veya belirlenebilir kişiler hakkındaki bir bilginin kişisel veri olarak tanımlanması gerekmektedir.

⁵² Başalp, a.g.e., s.66.

⁵³ Aksoy, a.g.e, s. 30.

2. İlgili Kişi ile Bilgi Arasında Bir İlişki Bulunması

Kişisel verinin korunmasına yönelik, bilgi ve ilgili kişi arasında bir ilişki bulunması gerekmektedir⁵⁴. Bu durum gerçek kişiler hakkındaki bilgilerin kişisel veri özelliğine sahip olmasını sağlamaktadır.

Kişisel veriler isim, soy isim, doğum tarihi ve yeri gibi kesin verilerle sınırlı değildir⁵⁵. Kişi hakkındaki fiziki, ekonomik, aile ve sosyal niteliklere ait bilgiler de kişisel veri kapsamına girmektedir. İlgili kişi, kişisel veriyle ilgili haklara sahip olan kişidir ve bu hakları kullanabilmektedir. Kişisel veri, doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili kişiyle ilişkilendirilebilmektedir. İsim, telefon numarası, adres gibi doğrudan tanımlayıcı veriler, ilgili kişiyi doğrudan belirleyebilirken, diğer veriler dolaylı olarak ilgili kişiyle ilişkilendirilebilir.

Örneğin bir kişinin yaşadığı yer, mesleği veya hobileri gibi verilerin ilgili kişiyi dolaylı olarak tanımlayabilmesi mümkündür. Bu bağlamda, kişisel veri unsurlarından ilgili kişi ile bilgi arasında bir ilişki bulunmaktadır. İlgili kişi, kişisel veriyle ilişkilendirilen gerçek kişidir ve kişisel veri ilgili kişinin kimlik bilgileriyle veya diğer özellikleriyle ilişkilendirilen her türlü bilgidir. İlgili kişiyle bilgi arasındaki bu ilişki, kişisel verilerin korunması ve ilgili kişinin veri kullanımı üzerinde kontrol sahibi olması gerektiği prensibiyle yakından ilişkilidir⁵⁶.

3. Bilginin Kişiye İlişkin Olması

Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiler hakkındaki bilgiler kişisel veri özelliğine sahiptir. Açıklanan nedenle tüzel kişilere ait veriler genellikle kişisel veri niteliğine sahip değildir⁵⁷.

Bununla birlikte tüzel kişilere ait bilgilerin, bir gerçek kişinin kimliğinin belirlenmesine neden olması halinde bu verilere de KVKK'nın uygulanabilmesi

⁵⁴ Faruk Bilir, "Kişisel Verilerin Korunması Kanununa Genel Bir Bakış", **İnşaat Sanayi Dergisi**, 2018, sayı 165, ss. 62-67.

⁵⁵ Kılınç, a.g.m., s. 1089:1169.

⁵⁶ Oğuz Şimşek, a.g.e., s.32.

⁵⁷ Bilir, a.g.m, s.63.

mümkündür. Bu durum kişisel verinin "Bilginin Kişiyeye İlişkin Olması" unsurunu kişisel verinin temel unsurlarından biri haline getirmektedir.

D. Kişisel Veri Türleri

Kişilere ait veriler kişisel veri ve özel nitelikli kişisel veri olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılabilir. Aşağıdaki bölümde bu başlıklara dair ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir.

1. Kişisel Veri

Kişisel veriler, bireylerin kimlikleri hakkında bilgi veren ancak özel nitelikli kişisel verilerde yer alan hassas bilgilere sahip olmayan verilerdir⁵⁸. Bu veriler, doğrudan veya dolaylı olarak bir bireyi tanımlayabilecek bilgileri içermektedir. Kişinin ismi, adresi, telefon numarası, doğum tarihi, medeni durum gibi bilgiler kişisel verilere örnek gösterilebilir. Ayrıca eğitim, meslek, hobiler, tercihler gibi bilgiler de kişisel verilere örnektir. Bu tür veriler bireylerin genel profillerini tanımlamaya yardımcı olmalarına rağmen özel nitelikli kişisel veriler gibi daha hassas ve özel bilgilere sahip olma niteliği taşımamaktadır.

Kişisel veriler kişisel verilerin korunmasıyla ilgili hukuki düzenlemelerden etkilenmektedir⁵⁹. Kişisel verilerin işlenmesi, toplanması, depolanması ve paylaşılması gibi veri işleme faaliyetleri kişisel veriler için de geçerli olan KVKK ve diğer ilgili mevzuatlara tabi olmalıdır. Bu mevzuatlar kişisel verilerin gizlilik, güvenlik ve hukuka uygun şekilde işlenmesini sağlamak için önlemler içermektedir. Açıklanan nedenle kişisel veriler bireylerin kimliklerini belirli kılan ancak özel nitelikli verilere göre daha genel ve hassas olmayan bilgileri içeren veri niteliğindedir. Bu verilerin korunması KVKK ve diğer ilgili mevzuatlar tarafından düzenlenmekte ve kişisel verilerin gizliliğini, güvenliğini ve hukuka uygun şekilde işlenmesini sağlamaktadır.

⁵⁸ Bilir, a.g.m., s.65.

⁵⁹ Şimşek, a.g.e., s.34.

2. Özel Nitelikli Kişisel Veri

Özel nitelikli kişisel veriler; kişilerin ırk, etnik köken, siyasi düşünce, felsefi inanç, dini, mezhep inançları, kılık kıyafeti, üyelik bilgileri, sağlık, cinsel hayat ile biyometrik ve genetiği hakkındaki verileri kapsayan ve ele geçirilmesi halinde kişi hakkında ayrımcılık yapılmasına veya söz konusu kişinin mağduriyet yaşaması sonucunu doğurabilecek niteliğe sahip olan verilerdir⁶⁰.

Özel nitelikli verilerin kişilerin özel hayatını ilgilendiren hassas bilgiler içermesi nedeniyle kişisel verilere kıyasla daha yüksek düzeyde korunması gerekmektedir. Özel nitelikli kişisel veri işleme faaliyetinin kişinin açık rızası alınmadan gerçekleştirilmesi genel olarak yasaktır. Ancak KVKK'da belirtilen sınırlı durumlar veya kanunda öngörülen hallerde bu tür verilerin de işlenmesi mümkündür⁶¹. Örneğin; genel toplum sağlığının korunabilmesi, önleyici hekimlik, hastalığın teşhisi, tedavi edilmesi ve hasta bakımının sağlanabilmesi, sağlık hizmetleri hakkında planlanma ve yönetim gibi belirli amaçların varlığı halinde sağlık ve cinsel hayat hakkındaki verilerin işlenebilmesi mümkündür.

Özetle bu veriler kişinin mahremiyetini ve özel hayatını ilgilendiren önemli bilgileri ifade etmekte olup kanunda verilerin gizliliği ve güvenliği için alınan önlemler bakımından daha sıkı bir şekilde korunma sağlamaktadır. Bu özelliği nedeniyle özel nitelikli kişisel verilerin ancak kanunda belirtilen sınırlı durumlar veya özel hallerde rıza şartı aranmadan işlenebilme imkânı bulunmaktadır. Ayrıca KVKK'da bu tür kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yeterli önlemlerin alınması koşulu getirilmiştir⁶².

⁶⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması**, Yayın No:29, Ankara, 2019.

⁶¹ Şimşek, a.g.e., s.36.

⁶² “Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler” ile ilgili bkz., Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı kararı, (Erişim Tarihi: 20.10.2023).

E. Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi (VERBİS)

Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi, Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelikte veri sorumlusu olan tarafların sicile başvuru ve diğer işlemleri gerçekleştirirken internet yolu ile erişim sağlayabileceği bir bilgi sistemi olarak tanımlanmıştır. Ayrıca KVKK'nın 16. maddesinde de veri sorumluları tarafından Kişisel Verileri Koruma Kurulu denetiminde sicil tutulacağı düzenlenmiştir. Söz konusu sicil hakkındaki usul ve esasların detayları ise Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelikte açıklanmıştır⁶³.

Kişisel veri işleme faaliyeti gerçekleştiren tüm kişilerin veri işleme faaliyeti öncesinde Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemine kayıt olması gerekmektedir. Kayıt zorunluluğunun istisnalarına ise KVKK'nın 28. maddesinde ve Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik dördüncü bölümde "Kayıt Yükümlülüğünün İstisnaları" bölümünde yer verilmiştir⁶⁴

Veri sorumlusu tarafların sicile hangi kişisel verileri bildireceği de Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 16/3 maddesinde açıklanmış bulunmaktadır⁶⁵. Ayrıca veri sorumlusu sicile bildirilmiş ve yayımlanmış olan kişisel verilerin güncel, yanlış veya hukuka aykırı olmasından sorumlu bulunmaktadır.

⁶³ İlgili yönetmelik için bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5442/VERI-SORUMLULARI-SICILI-HAKKINDA-YONETMELIK>, (Erişim Tarihi: 08.10.2023).

⁶⁴ Kayıt yükümlülüğünün istisnalarını oluşturan veri sorumluları Kişisel Verileri Koruma Kurumunun 02.04.2018 tarihli ve 2018/32 sayılı kararı ile belirlenmiş bulunmaktadır. Kararda herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak şartıyla sadece otomatik olmayan yollar ile veri işleme faaliyetinde bulunanlar; noterler, dernekler, vakıflar ve sendikalar bakımından ise sadece söz konusu mevzuat ve amaca uygun şekilde ve faaliyet konusu alanla sınırlı olmak şartıyla, yalnızca kendi çalışan, üye ve bağlılarına ilişkin veri işleme faaliyetinde bulunalar, siyasi partiler, yeminli ve serbest muhasebeci mali müşavirler sicile kayıt yükümlülüğünden istisna tutulmuşlardır.

⁶⁵ KVKK m. 16/3, "a) Veri sorumlusu ve varsa temsilcisinin kimlik ve adres bilgileri b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, c) Veri konusu kişi grubu ve grupları ile bu kişilere ait veri kategorileri hakkındaki açıklamalar, ç) Kişisel verilerin aktarılacağı alıcı veya alıcı grupları. d) Yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler, e) Kişisel veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirler, f) Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süre." bildirilmesi zorunlu bilgilerdir.

IV. KİŞİSEL VERİ İŞLEME SÖZLEŞMESİ

A. Genel Olarak

Ülkemizde kişisel veri işleme sözleşmesinin hukuki dayanağını KVKK'nın 3. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendinde yer alan düzenleme oluşturmaktadır. Bu düzenleme gereğince veri sorumlusu tarafın veri işleme süreçlerini yürütmek amacıyla veri işleyeni yetkilendirebilmesi için taraflar arasında veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesi adına bir hukuki ilişkinin kurulması gerekmektedir. KVKK'da veri işleyen ile veri sorumlusu kişi arasında meydana gelen bu ilişki tanımlanmamış olsa da Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayımlanan uygulama rehberlerinde, bu sözleşme ilişkisi hakkında "**kişisel veri işleme sözleşmesi**" ifadesine yer verilmiştir⁶⁶. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün 28/3 maddesinde ise kişilere ait verinin bir veri işleyen kişi tarafından işlenebilmesi için veri sorumlusu ile veri işleyen taraf arasında bir sözleşme veya hukuki işlemin kurulması ifade edilerek sözleşme veya hukuki işlemde yer alacak asgari unsurlar açıklanmıştır⁶⁷.

⁶⁶ Veri işleyen tanımı yapılırken "Bu kişiler, kişisel verileri, kendisine verilen talimatlar çerçevesinde işleyen, veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesi yapmak suretiyle yetkilendirdiği ayrı bir gerçek ya da tüzel kişidir" ifadesine yer verilmiştir. Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanuna İlişkin Uygulama Rehberi**, Yayın No:1, Ankara, 2019, s. 56.

⁶⁷ GDPR m. 28/3'e göre veri işleyen şu taahhütlerde bulunmaktadır: (a) veri sorumlusunun yazılı talimatlarına uygun bir şekilde veri işlemek; (b) veri işleme konusunda yetkilendirdiği çalışanlarının gizlilik taahhüdünde bulunmasını sağlamak; (c) m.32'de belirtilen veri güvenliğine ilişkin tüm tedbirleri almak; (d) Diğer veri işleyenlerle yapılan anlaşmalar konusunda GDPR m. 28/2 ve m. 28/4'de belirtilen şartlara saygı göstermek; (e) İlgili kişilere GDPR'nin üçüncü kısmında düzenlenmiş hakları kullandırma konusunda veri sorumlusuna yardımcı olmak; (f) GDPR'nin 32. ile 36. maddelerinde düzenlenen veri işleme güvenliği, ihlal durumunda denetleyici otoriteye bildirimde bulunma, ihlal hâlinde ilgili kişiyle iletişime geçme, veri koruma etki değerlendirmesi yapma ve bu konuda denetleyici otoriteye danışma konularında veri sorumlusuna yardımcı olmak; (g) Veri işlemeye ilişkin hizmet ilişkisinin sonlanması durumunda seçim hakkı veri sorumlusuna ait olmak üzere birlik veya üye ülke hukuku aksini gerektirmedikçe kişisel verilerin tamamını silmek ya da verileri veri sorumlusuna aktarmak; (h) Bu maddeyle uyumlu bir şekilde veri işlediğini ispat etmek ve uyum için denetim yapmak ya da yaptırmak.

Kişisel veri işleme sözleşmesinin temel amacı veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki ilişkiyi ve veri işleme süreçlerini düzenlemektir⁶⁸. Bu sözleşme kişisel verilerin korunması ve işlenmesiyle ilgili yükümlülükleri belirlemektedir⁶⁹. Sözleşme ile veri sorumlusu ve veri işleyenin rolleri, yükümlülükleri ve hakları ifade edilmekte olup kişisel verilerin işlenmesi sırasında gizlilik, güvenlik, veri korunması gibi konular düzenlenmektedir. Sözleşme ilişkisinde veri işleyenin işlediği kişisel verilerin türleri, amaçları, süreleri, işleme yöntemleri, veri güvenliği önlemleri, tarafların hak ve yükümlülükleri gibi detaylar yer almaktadır⁷⁰.

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri sorumlusu olan taraf kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili amaçları ve yöntemleri belirlerken veri işleyen ise veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda verileri işlemektedir⁷¹. Bu sözleşme kişisel verilerin güvenliği, gizliliği ve yasal düzenlemelere uygun şekilde işlenmesini sağlamayı hedeflemekte olup işlenecek kişisel verilerin türlerini ve kategorilerini belirlemektedir. Sözleşme ayrıca veri sorumlusu tarafından belirlenen işleme amaçlarını ifade etmektedir. Bu amaçlar; sözleşmenin yerine getirilmesi, hizmet sağlanması, yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi veya rızaya dayalı işleme gibi çeşitli nedenlere dayanmaktadır⁷².

Kişisel veri işleme sözleşmesi ile işlenen verilerin ne kadar süreyle saklanacağı da düzenlenebilecek olup bu süre veri sorumlusu tarafından belirlenen amaçlara ve gerekliliklere bağlı olarak değişebilmektedir. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda kişisel veri işleme sözleşmesi, veri sorumlusu ile veri işleyen taraf arasında kişisel veri koruma prensiplerine uygun olarak iş birliği sağlamayı ve kişisel verilerin güvenliğini korumayı amaçlayan bir sözleşme olarak ifade edilebilecektir⁷³.

⁶⁸ Özer Deniz, a.g.e., s. 203.

⁶⁹ Başara, a.g.e, s. 67.

⁷⁰ Şimşek, a.g.e., s.65.

⁷¹ Taştan, a.g.e., s. 119.

⁷² Başara, a.g.e., s. 68.

⁷³ Nafiye Yücedağ, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler”, **KVKD**, cilt 1, sayı 1, ss. 47-63.

B. Tanımı

Kişisel veri işleme sözleşmesi, Kişisel Verileri Koruma Kanununda tanım olarak yer almamakla birlikte Kanunun 3. maddesinin 1. fıkrasının (ğ) bendinde veri sorumlusunun, kişisel veri işleme süreçlerini yürütmek amacıyla veri işleyeni yetkilendirmesi için taraflar arasında kişisel veri işleme sözleşme ilişkisinin kurulması gerektiği açıkça düzenlenmiştir. Nitekim GDPR'nin 28/3 maddesinde de kişisel verilerin işlenebilmesi için veri sorumlusu ve veri işleyen taraf arasında sözleşme veya hukuki işlem yapılması gerektiği ifade edilmiş bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan hukuki düzenlemeler dikkate alındığında çalışmamızın ana konusunu oluşturan kişisel veri işleme sözleşmesi genel anlamda veri işleyenin veri sorumlusu tarafından verilen talimatlarına uygun biçimde veri işlemeyi taahhüt ettiği, veri sorumlusunun ise bu veri işleme faaliyeti karşılığında bir ücret ödeme yükümlülüğünün bulunduğu sözleşme olarak tanımlanabilir. Doktrinde yer alan bir görüş ise bu sözleşmeyi veri işleyenin veri sorumlusu tarafından verilen talimatlara, menfaatine ve iradesine uygun olarak veri işlemeyi taahhüt ettiği bu iş görme sonucunda ise veri sorumlusu tarafın bedel ödeme yükümlülüğünün bulunduğu sözleşme şeklinde tanımlamıştır⁷⁴.

C. Sözleşmenin Hukuki Niteliği

Kişisel veri işleme sözleşmesinde taraflar arasındaki ilişkiye göre farklı hukuki nitelik ve yükümlülükler söz konusu olmaktadır. Sözleşmenin içeriği taraflar arasındaki ilişkiye, veri işleme faaliyetlerine ve ilgili mevzuata bağlı olarak değişiklik göstermektedir⁷⁵.

Sözleşme hakkındaki hukukî niteliğin tespiti sözleşmeye uygulanacak hükümler bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle bu sözleşme; rızai olması, isimsiz (atipik) sözleşme niteliği, sürekli edim içermesi, iki tarafa borç yüklemesi iş

⁷⁴ Taştan, a.g.e., s. 119.

⁷⁵ Başara, a.g.m., s. 92.

görme ve sonuç borcu doğurması bakımından değerlendirildikten sonra hukuki niteliği hakkında kanaatimize yer verilecektir.

1. Rızai Olması

Kişisel veri işleme sözleşmesi kurulabilmesi için taraflar arasında karşılıklı ve birbiri ile uyumlu irade beyanları yeterlidir. Taraflar arasındaki bu irade beyanlarının varlığı sözleşmenin rıza temelli bir nitelik taşıdığını gösterir.

Sözleşmenin rızai nitelikte olması, tarafların birden çok kişisel veri işleme sözleşmesi yapabilmesine imkân tanımaktadır.

2. İsimsiz (Atipik) Sözleşme Niteliği

İsimsiz (atipik) sözleşmeler, kişilerin kendi iradeleri çerçevesinde yapılan ve kanunda tanımlanan herhangi bir sözleşme tipine uymayan bütün sözleşme türlerini ifade etmektedir. Bu tür sözleşmeler doktrininde; sui generis, karma ve bileşik olarak üç çeşit olarak sınıflandırılmaktadır⁷⁶.

Kişisel veri işleme sözleşmesi, sözleşme özgürlüğü sonucunda ortaya çıkan ve Kanunda özel olarak düzenlenmemiş bir atipik sözleşme türüdür. Bu sözleşme içinde vekâlet ve eser sözleşmelerine ait edimleri barındırmaktadır. Bu bağlamda kişisel veri işleme sözleşmesi karma tipli bir sözleşme olarak değerlendirilmelidir. Doktrinde de bazı yazarlar tarafından bu sözleşmenin karma tipli olduğu ifade edilmiştir⁷⁷.

Kişisel veri işleme sözleşmesi disiplinler arası bir niteliğe sahiptir ve çeşitli hukuk alanlarını etkilemektedir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukuki düzenlemeler kamu hukuku ve özel hukuk düzenlemelerini içermekte olup verilerin korunmasıyla ilgili hukuka aykırı şekilde işlenen kişisel verilerin akdi sorumluluk bağlamında nasıl korunacağı incelenmektedir.

⁷⁶ Detaylı bilgi için bkz. Fahrettin Aral, Hasan Ayrancı, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 52-53.

⁷⁷ Taştan, a.g.e., s. 122; Başara, a.g.m., s. 68.

Kişisel veri işleme sözleşmesi vekâlet veya eser sözleşmesine ilişkin edimleri içermektedir⁷⁸. Bu niteliği sebebiyle de kişisel veri işleme sözleşmesine; tarafların menfaatlerine ve olaya uygun bir şekilde uygun düştüğü ölçüde vekâlet sözleşmesi, sonuç borcu hakkındaki edimler bakımından ise niteliğine uygun düştüğü ölçüde eser sözleşmesi hakkındaki hükümler uygulanmalıdır⁷⁹.

Kanaatimizce de içeriğinde birden fazla sözleşmeye ait edimlerin yer alması dikkate alındığında kişisel veri işleme sözleşmesi karma tipli sözleşme olma özelliğine sahip bulunmaktadır.

3. İş görme Borcu Doğurması

Kişisel veri işleme sözleşmesi incelendiğinde veri işleyen tarafın veri sorumlusunun menfaat ve talimatlarına uygun şekilde iş görme borcu bulunmaktadır. İmzalanan bu sözleşme taraflar arasında bir güven ilişkisi kurmaktadır. Söz konusu sözleşmede asli edim yükümlülüğü kişisel verilerin veri sorumlusunun adına, faydasına ve iradesine uygun olarak işlenmesine dair görevin yerine getirilmesidir.

Bu sözleşmede veri işleyen taraf veri sorumlusunun verilerini işleme konusunda yükümlülük altına girmiş olduğundan bu sözleşmedeki asli edim bir şeyi yapma borcuna ilişkin yükümlülüğü içermektedir.

4. Sürekli Edim İçermesi

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen kişisel veri işleme eylemini genellikle sürekli ve aralıksız olarak yerine getirmektedir. Bu özelliği nedeniyle veri işleyen üstlendiği edim sürekli bir eylemle yerine getirilmiş olduğundan kişisel veri işleme sözleşmesinde sürekli bir borç ortaya çıkmaktadır.

İstisnai bazı hallerde ise sözleşmedeki veri işleme yükümlülüğünün ani ya da dönemsel bir edim şeklinde belirlenmesi de mümkündür. Örnek olarak veri işleyen tarafın bazı verileri bir defa olacak şekilde yedekleme yükümlülüğünü üstlenmesi

⁷⁸ Özer Deniz, a.g.m., s. 110.

⁷⁹ Vekâlet ve eser sözleşmeleri hakkında detaylı bilgi için bkz. M. Turgut Öz, Ebru Ceylan, Murat Doğan, Şebnem Akipek Öcal, Hayrunnisa Özdemir, Kemal Şenocak, Emre Cumalıoğlu, Selin Sert Sütçü, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 542-560.

anlık bir edim gerektiren yükümlülük doğurmaktadır. Ancak veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesi aracılığıyla verilerinin işlenmesi konusunda veri işleyenden sürekli ve kesintisiz bir şekilde bu görevi yerine getirmesini beklediği dikkate alındığında kanaatimizce bu sözleşme sürekli edim içeren niteliğe sahiptir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 138. maddesine göre sürekli edimli sözleşmelerde genellikle geriye dönük iptal hakkının yerine geleceğe yönelik hüküm doğuran fesih hakkı kullanılmaktadır. Açıklanan nedenle bu sözleşmenin sona ermesi bakımından da fesih hakkının kullanılması uygun olacaktır. Çünkü sözleşmenin sona erdirilme beyanı yapıldığı anda, veri işleyen zaten kendi edimini gerçekleştirmiş olacaktır. Kişisel veri işleme sözleşmesinde iş görme edimi olduğu için bu edimin dönme hakkı kullanılarak geri alınması mümkün değildir.

5. Sonuç Borcu Doğurması

Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin sözleşmelerde; taahhüt edilen konu verinin işlenmesi eylemi değil, kişisel veri işlemenin sonucudur. Yukarıda da belirtildiği gibi bu sözleşme iş sözleşmesinde olduğu gibi edim yükümlülüklerini de içermektedir⁸⁰. Bu bağlamda örneğin bir veri işleme sözleşmesi ile verileri yurtdışına aktarma taahhüdünde bulunan veri sorumlusu bu verileri güvenli olarak yurtdışına aktarmadığı sürece taahhüt ettiği edimi tamamlamış sayılmayacaktır.

Ayrıca kişisel veri işleme sözleşmelerinde gereken tüm tedbirlerin alınması ve sonucun ortaya çıkması sağlanması da sonuç borcunun yerine getirilmesi bakımından önem arz etmektedir.

6. İki Tarafa Borç Yükleme

Sözleşmede veri işleyen, sözleşmenin asli unsuru olan kişisel verileri işlemekle yükümlüdür. Buna karşılık veri sorumlusu ancak (Türk Borçlar Kanunu'nun 502/3 maddesinin sözleşmeye benzer şekilde uygulanması nedeniyle) sözleşme hükmünün bulunması halinde ücret ödemek zorunda kalacaktır.

⁸⁰ Zekeriya Kürşat, "Eser ve Vekâlet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükümü", **İÜHFİM**, Ocak 2009, cilt.67, sayı.1, ss. 142–166.

Kanaatimizce; yukarıda açıklanan özellikleri nedeniyle kişisel veri işleme sözleşmesi, vekâlet sözleşmesinde olduğu gibi her iki tarafa da yükümlülükler getiren bir sözleşme niteliğindedir. Nitekim bu sözleşme ilişkisinde veri sorumlusuna yapılan iş karşılığında ücret ödenmesi yükümlülüğü ancak masraf borcu ve avans borcu gibi borçların söz konusu olması ve yükümlülüklerin veri sorumlusunun sorumluluğunu ortadan kaldırmayı amaçlaması halinde doğacaktır. Öte yandan bu borçların ödenmemesi halinde veri sorumlusunun ücret ödemekle yükümlü olması hakkaniyete aykırı olacaktır.

D. Sözleşmenin Şekli

Sözleşmenin yapılmasına ilişkin KVKK'da herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Ülkemizde şekil serbestisinin geçerli olduğu bu sözleşme, uygulamada yazılı olarak akdedilmektedir⁸¹.

Yukarıda açıklandığı üzere ülkemizde bu sözleşmenin akdedilmesi bakımından kural şekil serbestisi olmakla birlikte bazı hallerde yazılı şekil şartına da yer verilmiş bulunmaktadır⁸². Konuya ilişkin olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayımlanan örnek taahhütnamede, veri sorumluları arasındaki aktarım ve veri sorumlusundan veri işleyene aktarım konularında yeterli korumanın taahhüt edilmesi ifade edilmiş olup her iki durum için de yazılı şekil şartı öngörülmüştür.

Ayrıca Avrupa Veri Koruma Kurumu olan European Data Protection Board (EDPB) da kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına yönelik yazılı sözleşme örnekleri hazırlamış bulunmaktadır⁸³.

⁸¹ GDPR'nin 28/9. maddesine göre veri işleyenle veri sorumlusu arasında yapılacak hukuki işlem ya da sözleşmenin elektronik ortam da dahil olmak üzere yazılı şekilde yapılması zorunludur.

⁸² Kişisel Verilerin Korunması 9/2-b. maddesine göre kişisel verilerin Türkiye'den yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere aktarımı yalnızca bu konuda Türkiye'deki ve yabancı ülkelerdeki veri sorumlularının yeterli korumanın sağlanacağına yönelik yazılı taahhüt yapmış olması ve Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun izninin bulunması halinde mümkün olmaktadır. Anılan hükümden de anlaşıldığı üzere kişisel verilerin yurtdışına aktarımını konu alan kişisel veri işleme sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması gerekmektedir.

⁸³ Avrupa Veri Koruma Kurumu (EDPB), Avrupa Birliği'nde (AB) veri koruma düzenlemelerini desteklemek, koordine etmek ve tutarlı bir uygulama sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir kuruldur. AB Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR) çerçevesinde faaliyet gösterir ve bu yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin konularda rehberlik sağlamakta ve AB üye ülkelerinden gelen veri koruma

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda ülkemizde atipik sözleşme niteliğindeki olan kişisel veri işleme sözleşmenin şekline ilişkin Kanun'da herhangi bir özel şart belirtilmemiş olmasına rağmen taraflar arasında kişisel verilerin işlenmesi amacıyla yapılan bu sözleşmenin veri güvenliğinin sağlanabilmesi adına kanaatimizce yazılı şekilde yapılması uygun olacaktır.

E. Sözleşmenin Tarafları

Kişisel veri işleme sözleşmesi, kişisel verilerin korunması amacıyla veri sorumlusu ve veri işleyen taraflarca akdedilen bir sözleşmedir. Söz konusu sözleşme veri sorumlusu tarafından kişisel verilerin işlenmesi için veri işleyenin yetkilendirildiği bir anlaşmayı ifade etmekte olup taraflar arasındaki sorumlulukları, hakları ve yükümlülükleri düzenlemektedir.

Veri sorumlusu verilerin nasıl işleneceğine ve hangi amaçlarla kullanılacağına karar vermektedir. Aynı zamanda veri sorumlusu, veri işleyenin seçimini yapmakta ve veri işleme süreçlerini denetlemektedir. Veri işleyen ise veri sorumlusu adına ve hesabına veri işleyen gerçek veya tüzel kişidir.

Veri işleyen taraf veri sorumlusu tarafından verilen talimatlar doğrultusunda kişisel verileri işlemekte ve işlemiş olduğu kişisel verileri belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanmaktadır⁸⁴. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenmesi konusunda belirleyici ve yönlendirici rolü üstlenirken veri işleyen ise veri sorumlusunun adına ve hesabına kişisel verileri işleyen kişidir.

Tüm bu nedenlerle kişisel veri işleme sözleşmesinin tarafları veri sorumlusu ve veri işleyen olup tarafların daha iyi anlaşılabilmesi adına ilgili kişi hakkında da aşağıda açıklamalarda bulunulacaktır.

otoritelerinin temsilcilerinden oluşmaktadır. EDPB, AB içindeki veri koruma otoritelerine rehberlik, danışmanlık ve koordinasyon sağlamak, veri koruma konularında AB genelinde denetimlerin etkinliğini artırmak ve veri koruma standartlarını korumak amacıyla çalışmaktadır. Detaylı bilgi için bkz. https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/guidelines-recommendations-best-practices_en, (Erişim Tarihi: 19.11.2023).

⁸⁴ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari>, (Erişim Tarihi: 20.11.2023).

1. Veri Sorumlusu

Veri sorumlusu Kişisel Verilerin Korunması Kanununda “*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımlanmıştır⁸⁵. Tanımdan da anlaşıldığı üzere verinin toplanmasından saklama süresinin sonuna kadar kişisel veri hakkında her türlü işlem hakkında karar verme yetkisi veri sorumlusuna aittir. Bu nedenle veri sorumlusu verilerin korunması için belirlenen görev ve yükümlülükler bakımından esas muhatap olarak nitelendirilebilecektir⁸⁶. Dolayısıyla veri işleme sürecinin kapsamı veri sorumlusu tarafından tayin edilmektedir. Örneğin veri sorumlusu olarak bir şirket iş hukuku gereğince çalışanlarına ilişkin özlük bilgilerini işlemekle yükümlü olup işlediği kişisel verileri sosyal güvenlik ve vergi düzenlemeleri doğrultusunda aktarmaktadır. Her ne kadar bu veri işleme faaliyetinin hukuki bir dayanağı olsa da çalışanın kişisel verilerini işleyen bu şirketin veri sorumlusu olarak yükümlülükleri bulunmaktadır⁸⁷.

Veri sorumlusu hukuki yollarla toplanan kişisel verilerin hangi amaçlar için ve nasıl işleneceğine karar vermektedir. Örneğin şirketler toplamış olduğu verilerin işlenmesi konusunda doğrudan veri sorumlusu olarak kabul edilmektedirler. Veri sorumlusunun yükümlülükleri arasında verilerin yasalara uygun olarak işlenmesini sağlamak bulunmaktadır. Ayrıca Kişisel Verilerin Korunması Kanununda belirtilen diğer yükümlülükler de aydınlatma, veri güvenliği hakkındaki yükümlülükler ile ilgili kişilerce yapılan başvuruların cevaplanması yükümlülüklerini konu almaktadır⁸⁸.

Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 3. maddesinde tanımlanan veri sorumlusu kavramı; verilerin işleme amaç ve yöntemlerini belirleyen, veri kayıt

⁸⁵<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>, s. 1, (Erişim Tarihi: 07.10.2023).

⁸⁶ Serdar Çelikel, “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Veri Sorumlusu ve Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2021, s. 84.

⁸⁷ Ayşe Merve Belge, “Özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde İşçilerin Kişisel Verilerinin İhlâli Ve Korunması Yolları”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, cilt 19, Özel Sayı-2017, ss. 1025-1051.

⁸⁸ Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler için bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu; <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4192/Kanun-Kapsamindaki-Hak-ve-Yukumlulukler>, s.1-8, (Erişim Tarihi: 27.10.2023).

sisteminin kurulması ve yönetilmesinde sorumlu gerçek ya da tüzel kişiyi ifade etmektedir⁸⁹. Veri sorumlusu taraf verilerin nasıl işleneceği ve hangi amaçlarla kullanılacağına karar vermektedir. Aynı zamanda kişisel verilerin güvenliğini sağlama ve yürürlükte bulunan hukuki düzenlemelere uygun şekilde veri işleme faaliyetini yürütme sorumluluğunu taşımaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na göre veri sorumlusu, kişisel verileri işleme amaçlarını belirlemek ve bu amaçlar doğrultusunda veri işleme faaliyetlerini yürütmekle yükümlüdür⁹⁰. Veri sorumlusunun ayrıca kişisel verilerin korunmasıyla ilgili yasal düzenlemelere uymak, ilgili kişilere bilgi vermek, veri güvenliğini sağlamak ve ilgili kişilerin haklarını korumak gibi yükümlülükleri de bulunmaktadır.

2. Veri İşleyen

Veri işleyen Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde veri sorumlusunun verdiği yetki kapsamında onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Veri işleyen, kişilere ait bilgileri veri sorumlusu adına işleyen gerçek veya tüzel kişiyi tanımlamaktadır⁹¹. Bu kişi veri sözleşmesi bağlamında veri işleme faaliyetinde bulunan veri sorumlusu tarafından belirlenen amaçlar kapsamında kişilere ait verileri işleyen, veri işleme süreçlerini gerçekleştiren veya gerçekleştirmeye yetkili olan kişidir.

Yukarıda açıklandığı üzere veri işleyen, KVKK'da veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi olarak ifade edilmiş olduğundan veri işleyen, veri sorumlusunun talimatları çerçevesinde ve onun adına hareket eden bir gerçek veya tüzel kişidir.

Veri işleyenin veri sorumlusuna bağlı olması gerekmemektedir⁹². Örneğin veri sorumlusunun tüzel kişi olması ihtimalinde veri sorumlusu ile aynı organizasyona

⁸⁹ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>, s. 1, (ET: 07.09.2023).

⁹⁰ 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu md. 3/1 uyarınca veri sorumlusu "kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi" ifade etmektedir.

⁹¹ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>. (Erişim Tarihi 27.10.2023).

⁹² Özer Deniz, a.g.m., s. 99.

bağlı olarak faaliyetlerini yürütmeyen tamamen ayrı bir gerçek veya tüzel kişinin de veri işleyen olabilmesi mümkündür. Nitekim veri sorumlusu ile veri işleyen aynı kişi bünyesinde de mevcut olabilecek olup veri işleyen veri sorumlusunun bağlı bir birimi ya da işçisi olabilmesi mümkündür. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere çalışmamızda ağırlıklı olarak veri işleyen veri sorumlusundan ayrı bir gerçek veya tüzel kişi olduğu durumda veri işleyen ile veri sorumlusu arasında kurulacak veri işleme ilişkin ilişki incelenecektir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi veri sorumlusu taraf ile veri işleyen taraf arasındaki ilişkiyi ve veri işleyen sorumluluklarını ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin taahhütlerini düzenlemektedir. Bu sözleşme kişisel verilerin korunması konusunda taahhütler içermeli ve KVKK ile ilgili mevzuata uygun olarak hazırlanmalıdır⁹³. Veri işleyen sözleşme kapsamında kişisel verileri veri sorumlusu adına işlerken veri sorumlusu tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda ve veri sorumlusunun talimatlarına uygun hareket etmekle yükümlüdür⁹⁴.

Veri işleyen, veri sorumlusu ile arasında yapılan bir sözleşme ile belirlenen şartlar ve amaçlar doğrultusunda kişisel verileri işlemektedir. Önemle belirtmek gerekir ki veri işleyen, işlediği verilere ilişkin doğrudan bir menfaati olmamalı sadece veri sorumlusu adına meşru bir amaçla sınırlı olarak kişisel veri işleme faaliyetini yürütmesi gerekmektedir. Örneğin bir arşivleme şirketi, müşterisi olan şirketin dosyaladığı veriler bakımından veri işleyendir. Zira bu verileri kendi menfaati doğrultusunda işlemediği gibi veri sorumlusunun talimatları çerçevesinde işlemektedir⁹⁵.

Bir diğer husus olarak Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesine göre veri işleyen kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve yeterli korumanın sağlanması için gerekli tüm teknik tedbirleri ve idari gereklilikleri uygulamaktan veri sorumlusu

⁹³ Özer Deniz, a.g.m., s. 99.

⁹⁴ Başara, a.g.e., s. 69.

⁹⁵ Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, KVKK Yayınları, 2018, s. 64-66. Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5520/Orneklerle-Kisisel-Verilerin-Korunmasi>, (Erişim Tarihi: 17.10.2023).

ile müşterek ve müteselsil olarak sorumludur⁹⁶. Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 08.05.2019 tarihli, 2019/979 Esas ve 2019/2679 Karar sayılı kararında; veri güvenliği ihlallerinden kaynaklanan durumlarda veri işleyen, veri sorumlusuyla birlikte sorumlu tutulması gerektiğine karar verilmiştir⁹⁷.

Veri işleyen kişisel verilerin güvenliğini sağlamak, gizliliklerini korumak ve kişisel verileri ilgili mevzuata uygun olarak işleme sorumlulukları da bulunmaktadır⁹⁸. Veri işleyen diğer sorumlulukları ise kişisel verilerin yasal olarak işlenmesini sağlama, veri güvenliği önlemlerini uygulama, veri ihlallerini önleme ve bildirme, veri sorumlusu ile iş birliği içinde çalışma gibi konular yer almaktadır.

3. İlgili Kişi

Ülkemizde yürürlükte olan Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun 3. maddesinde ilgili kişi "**kişisel verisi işlenen gerçek kişi**" olarak ifade edilmiştir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere ilgili kişi yalnızca kişisel verileri işlenen ve korunan gerçek kişi olabilecektir. Nitekim Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun resmi internet sayfasında da yalnızca gerçek kişilerin verileri için Kanunda kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi ifade etmek amacıyla ilgili kişi tanımı yapılmıştır⁹⁹.

Yukarıda açıklandığı üzere ilgili kişi kavramı verisi işlenen gerçek kişiye ifade etmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus kişiye ait bir verinin herhangi bir gerçek kişiyi belirlemesi ya da belirlenebilir kılması durumunda bu verilerin de Kanun kapsamında koruma altında olabileceğidir. Ancak burada korunan menfaat tüzel kişiye

⁹⁶ Veri sorumlusu ile veri işleyen tespiti ile aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesine ilişkin Kurul kararı, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6874/2020-71> (Erişim Tarihi: 26.10.2023).

⁹⁷ İlgili kararda "*Tüm dosya kapsamından, davalı ... tarafından davacının kimlik bilgileri kullanılmak suretiyle davalı ...AŞ'ye ait hat çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Davalı ... AŞ bayisini iyi seçmek ve onu yeterince eğitip denetlemekle yükümlü olduğundan bayisinin işlemleri sonucu oluşan zararlardan sorumlu tutulmalıdır. Hal böyle olunca, mahkemece, Davalı ... AŞ yönünden işin esasının incelenerek sonucu dairesinde hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde davanın husumetten reddine karar verilmiş olması doğru değildir.*" şeklinde hüküm kurulmuş olup veri işleyen niteliğinde olan bayi hakkında da: "*Davalı ... tarafından davacının kimlik bilgilerinin kullanılması suretiyle hat çıkarılması işleminde bayi olarak gereken dikkat ve özeni göstermeyen davalı ... haksız fil faili ile birlikte zarardan sorumlu olduğu halde adı geçen davalı bakımından yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş olması da yerinde değildir.*" şeklinde kanaate yer verilmiştir.

⁹⁸ Çekin, a.g.e., s.41.

⁹⁹ Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2034/Ilgili-Kisi-Kimdir>, (Erişim Tarihi: 06.11.2023).

değil düzenlemenin temellendirdiği öncelik gereği belirlenen ya da belirlenebilecek gerçek kişiye ait olacaktır. Çünkü Kanun, tüzel kişilere ait verilerin korunmasını düzenlememektedir.

İlgili kişi kavramı kişisel veri işleme sürecinde bu bireylere tanınan haklar, güvenceler ve düzenlemeleri anlamak adına önem arz etmektedir. Kanunda yalnızca gerçek kişilerin kişisel verilerinin korunacağı belirtildikten sonra 11. madde kapsamında ilgili kişinin hakları tanımlanmış olup ilgili kişi:

- Kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme,
- Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
- Kişisel verilerinin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
- Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,
- Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,
- Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme¹⁰⁰,
- Kişisel verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya yok edilmesine ilişkin işlemlerin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,
- İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,
- Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme haklarına sahip bulunmaktadır.

¹⁰⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu konu ile ilgili vermiş olduğu bir kararda “*Kanunun 11 inci maddesi uyarınca, ilgili kişinin tüm kişisel verilerinin silinmesi veya yok edilmesi talebinin, işlenmesini gerektiren sebep ortadan kalktığı halde; Kanunun 7 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği veri sorumlusu tarafından yerine getirilmediği, kişinin silme talebinin üzerinden makul süre geçmesine rağmen söz konusu kişisel veri işleme faaliyetine Kanunun 5 inci maddesinde yer alan şartlarından herhangi birine dayanmaksızın devam edildiği, bu durumun ise Kanuna aykırılık teşkil ettiği, bu kapsamda Kanunun 12. maddesinin (1) numaralı fıkrası hükümleri gereğince, kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini önlemek amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı kanaatine varılan veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca 75.000 TL idari para cezası uygulanmasına, şeklinde veri sorumlusu adına idari para cezasına hükmetmiştir. Karar için bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/6911/2020-379>, (Erişim Tarihi: 08.11.2023).*

F. Sözleşmenin Unsurları

Kişisel veri sözleşmesi veri sorumlusu ile veri işleyen arasında yapılan bir sözleşmedir. Bu sözleşme, veri işleyenin veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak kişisel verileri işlemeyi taahhüt ettiği ve veri sorumlusunun da bu iş görme edimi karşılığında ücret ödeme borcu altına girdiği bir sözleşme olarak tanımlanabilecektir.

Ülkemizde kanunda düzenlenmemiş bir sözleşme niteliğinde olan kişisel veri işleme sözleşmesi sözleşme serbestisi ilkesine dayanmaktadır¹⁰¹. Bu sözleşme türünde veri sorumlusunun kişisel verilerin işlenmesini sağlamak amacıyla bir gerçek veya tüzel kişiyi yetkilendirmesi gerekebilmektedir¹⁰².

Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında kişisel veri sözleşmesinin unsurları olarak kişisel verilerin işlenmesi, ücret ödenmesi ve sözleşme taraflarının anlaşması şeklinde üç başlık halinde açıklama yapılacaktır.

1. Kişisel Veri İşleme

a. Genel Olarak

Kişisel Verilerin İşlenmesi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu bakımından önemli bir kavramdır. Bu kavram; kişisel verilerin toplanması, kaydedilmesi, depolanması, değiştirilmesi, aktarılması veya yok edilmesi gibi her türlü işlemi kapsamaktadır.

Kanuna göre kişisel verilerin işlenmesinin hangi ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiği aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır:

i. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uyuma

Kişisel verilerin işlenmesine hâkim olan ilkelerden biri olan "*Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uyuma*" ilkesi, kişisel verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk ve dürüstlük ilkesine riayet etmeyi ifade etmekte olup veri sorumlusu ve veri işleyen

¹⁰¹ Küzeci, a.g.e., s. 208.

¹⁰² Başara, a.g.e., s. 70.

tarafların kişisel verileri yasalara uygun bir şekilde işlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır¹⁰³. Bu ilke aşağıdaki unsurları içermektedir:

İlkelerden birincisi olan yasallık kavramı, kişisel verilerin işlenmesi mevcut veri koruma yasalarına ve diğer ilgili hukuki düzenlemelere uygun olmasını ifade etmektedir. Veri sorumlusu ve veri işleyen, kişisel verileri yasal bir temele dayanarak işlemelidir. Bu durum kişinin açık rızası, sözleşmenin ifası, hukuki yükümlülük, kamu görevi veya meşru menfaat gibi hukuki temellere dayanmaktadır.

Diğer bir ilke olan adil işleme kavramı, kişisel verilerin ilgili kişinin haklarını koruyacak şekilde adil ve dürüst bir şekilde işlenmesini hedeflemektedir. Veri işleyen işleme amacını açıkça belirtmeli ve işleme faaliyetlerini bu amaçlarla sınırlı tutmalıdır. Ayrıca veri işleyen veri sahiplerini verilerin nasıl işlendiği ve kullanıldığı konusunda bilgilendirmesi gerekmektedir.

Veri işleme ilkelerine uygunluk kavramı ise veri işleme faaliyetleri kişisel verilerin işlenmesi konusunda belirlenen diğer ilkelere de uygun olmasını ifade etmektedir. Bu ilkelere örnek olarak ihtiyaçla sınırlılık, doğruluk ve güncellik verilebilir.

Hukuka ve dürüstlük kurallarına uyma ilkesi kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflığı, hesap verebilirliği ve güveni sağlamaktadır. Veri sorumluları ve veri işleyenler kişisel verileri yasalara ve dürüstlük ilkesine uygun olarak işlerken aynı zamanda veri sahiplerinin haklarını da korumakla yükümlüdürler. Bu ilke kişisel verilerin kötüye kullanılmasını ve haksız veri işlenmesini önlemek için önem taşımaktadır¹⁰⁴.

ii. Doğru ve Güncel Olma İlkesi

Doğru ve güncel olma ilkesi, kişisel verilerin işlenmesi sürecinde dikkate alınması gereken bir ilkedir. Bu ilke Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve benzer

¹⁰³Konu hakkında verilen örnek Kişisel Verileri Koruma Kurulu kararı için bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5417/Kanunda-Yer- Alan-Genel-Ilkelere-Aykiri-Sekilde-Kisisel-Veri-Islenmesi-Hukuka-ve-Durustluk-Kurallarina-Uygun-Olma-ile-Belirli-Acik-Ve-Mesru-Amaclar-Icin-Isleme-Ilkelerine-Aykiri-Kisisel-Veri-Islenmesi>, (Erişim Tarihi 14.10.2023).

¹⁰⁴ Küzeci, a.g.e., s. 10: 228; Aşıkoğlu, a.g.e., s. 74.

veri koruma düzenlemeleri tarafından belirlenmiştir. İşlenen kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması, veri sorumlularının sorumluluğu altındadır¹⁰⁵.

Doğruluk ilkesi gereğince kişisel verilerin doğru ve eksiksiz olarak işlenmesi gerekmektedir. Veri sorumlusu, toplanan kişisel verilerin doğruluğunu sağlamak için gerekli tedbirleri almalıdır. Bu durum doğru ve güncel olmayan verilerin işlenmesinden kaçınılması ve gerekirse düzeltilmesi anlamına gelmektedir.

Güncellik ilkesi ise kişisel verilerin güncel tutulması gerektiğini ifade etmektedir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin güncelliğini sağlamak için gerekli önlemleri almalı ve verilerin değişiklik durumuna göre güncellenmesini sağlamalıdır. Özellikle kişisel verilerin belirli bir süre boyunca saklandığı durumlarda verilerin güncel olması önem arz etmektedir¹⁰⁶.

Doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi veri sorumlularının kişisel verilerin doğruluğunu ve güncelliğini sağlamak için aktif bir rol üstlenmesini gerektirmektedir¹⁰⁷. Bu ilke veri güvenliği ve kişisel verilerin korunması açısından önem taşımaktadır. Doğru ve güncel olmayan verilerin işlenmesi, yanlış kararlar alınmasına, hatalı işlemlerin yapılmasına ve kişisel verilerin güvenliğinin tehlikeye girmesine neden olabilmektedir. Bu ilkenin uygulanabilmesi için veri sorumlularının aşağıdaki önlemleri alması gerekmektedir¹⁰⁸:

- Kişisel verilerin doğruluğunu kontrol etmek ve gerektiğinde düzeltmek için uygun yöntemler ve mekanizmalar kullanmak,
- Verilerin güncelliğini sağlamak için periyodik olarak veri güncelleme süreçleri gerçekleştirmek, veri girişi aşamasında doğruluk kontrolü yapmak ve yanlış veya eksik bilgileri düzeltmek işitsel verilerin toplanması sırasında ilgili kişilerden doğru ve güncel bilgilerin alınmasını sağlamak,

¹⁰⁵ Nafiye Yücedağ, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, 2019, cilt 1, sayı 1, ss. 47-63.

¹⁰⁶ Küzeci, a.g.e., s. 10.: 244; ; Aksi yönde görüş için bkz. Hayrunnisa Özdemir, **Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması**, Ankara, 2009, s. 139.

¹⁰⁷ Yücedağ,a.g.m., s. 50.

¹⁰⁸ Akgül, a.g.e., s.132; Küzeci, a.g.e., s. 213.

- Verilerin saklanması sürecinde güncellik kontrolü yapmak ve gerektiğinde verileri güncellemek, veri paylaşımı yapılan üçüncü taraflarla güncellik konusunda anlaşmalar yapmak ve bu tarafların da doğru ve güncel verileri kullanmasını sağlamak,
- İlgili kişilerin verilerini güncellemeleri veya düzeltmeleri için gerekli süreçleri sağlamak ve bu talepleri zamanında yanıtlamak,
- Veri sorumlusu olarak verilerin güncelliği konusunda sürekli bir izleme ve denetim mekanizması oluşturmak için verileri doğru ve gerektiğinde güncel tutmak.

Özetle bu ilke yanlış ve güncel olmayan verilerin işlenmesinden kaçınmayı, verilerin düzeltilmesini ve güncellenmesini gerektirmektedir. Veri sorumlularının bu ilkeye uygun olarak kişisel verileri doğru ve güncel tutmak için gerekli tedbirleri alması ve gerektiğinde veri güncellemesi yapmaları gerekmektedir.

iii. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme

Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesi; kişisel verilerin işlenmesinde belirli, açık ve meşru amaçlara dayanılması gerektiğini ifade etmektedir¹⁰⁹. Bu ilkeye uygun olarak kişisel verilerin işlenmesi önceden belirlenmiş ve açıkça ifade edilmiş amaçlar için yapılması gerekmektedir. Bu amaçlar, veri sorumlusu tarafından önceden tanımlanmalı ve belgelenmelidir. Belirli bir amaca örnek olarak veri işleyenin hukuki yükümlülüklerini yerine getirmesi, bir sözleşmenin icrası, ilgili kişinin açık rızası, kamu yararı veya meşru çıkarları gösterilebilir¹¹⁰.

Veri işleyen kişisel verileri toplama sürecinde, verilerin hangi amaçlar için toplandığını ve işlendiğini açıkça belirtmelidir. Açık amaçlar ilkesi, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili amaçların ilgili kişilere açık ve anlaşılır bir şekilde verilmesini gerektirmektedir. Bu ilke veri işleyenin ilgili kişilere, kişisel verilerinin nasıl kullanılacağı, işleme faaliyetlerinin amacı ve hukuki temeli hakkında açık bir şekilde bilgi vermesini içermektedir. Bu bilgi genellikle gizlilik politikaları, kullanım

¹⁰⁹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.01.2020 tarih ve 2020/32 sayılı kararı. Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6700/2020-32> (Erişim Tarihi: 25.10.2023).

¹¹⁰ Akgül, a.g.e., s. 128.

sözleşmeleri veya açık rızaya dayalı beyanlar aracılığıyla sağlanmaktadır. İlgili kişiler, kişisel verilerinin hangi amaçlarla işlendiğini ve nasıl kullanıldığını anlamalıdır. Ayrıca veri işleyen, kişisel verileri başka amaçlarla kullanmak istediğinde bu yeni amaçlar için izin almalı veya veri işleme faaliyeti mevcut yasal temellere dayanmalıdır¹¹¹.

Meşru amaçlar ilkesi, kişisel verilerin yalnızca meşru amaçlar için işlenmesi gerektiğini ifade etmektedir¹¹². Meşru amaçlar, hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi, bir sözleşmenin icrası, ilgili kişinin açık rızası, kamu yararı veya meşru çıkarlar gibi nedenlere dayanmaktadır¹¹³. Bu ilke veri işleyen tarafın kişisel verileri işlemek için belirli bir hukuki dayanağa sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır¹¹⁴.

Veri işleyen işleme faaliyetlerini yasalara uygun bir şekilde gerçekleştirmesi ve ilgili mevzuata uygun olması gerekmektedir. Meşru amaçlar; hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi, sözleşmenin icrası veya kamu yararı gibi nedenlere dayanabilmektedir¹¹⁵. Veri işleyen belirli bir hukuki yükümlülüğü yerine getirmek için kişisel verileri işleyebilmektedir. Örneğin; vergi beyannameleri, finansal raporlar veya çalışanların işe alım sürecindeki veriler gibi hukuki gereklilikleri yerine getirmek için kişisel verilerin işlenmesi gerekebilir. Yine veri işleyen bir sözleşmenin yürütülmesi için kişisel verileri işleyebilmektedir. Bir mal veya hizmetin sağlanması için gerekli olan kişisel verilerin işlenmesi sözleşmenin icrası kapsamına girebilir. Bu durumda kişisel verilerin işlenmesi, sözleşmenin tarafları arasında yasal bir ilişkinin yerine getirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Kişisel verilerin işlenmesi kamu yararı veya genel çıkarlar için gereklidir. Örneğin; kamu güvenliği, suç önleme veya kamu sağlığı gibi alanlarda kişisel verilerin işlenmesi, toplumun çıkarlarının korunması amacıyla yapılabilir¹¹⁶. Veri

¹¹¹ Yüzbaşı Tobaz, a.g.e., s.62.

¹¹² Yücedağ, a.g.m., s.53.

¹¹³ Çekin, a.g.e., s. 46.

¹¹⁴ Yücedağ, a.g.m., s.53.

¹¹⁵ Metin Çokmutlu, “**Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**”, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s.283.

¹¹⁶ Çekin, a.g.e., s. 47.

işleyen meşru çıkarları korumak için kişisel verileri işleyebilir ancak bu işleme faaliyetleri ilgili kişinin temel haklarını ve özgürlüklerini etkilememelidir. Meşru çıkarlara ticari faaliyetlerin yürütülmesi, pazarlama faaliyetleri, dolandırıcılık gibi suçları önleme faaliyetleri örnek gösterilebilir. Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme ilkesi verilerin keyfi olarak işlenmesini engellemek ve veri sorumlusunun hukuka uygun bir şekilde hareket etmesini sağlamak amacıyla önem taşımaktadır¹¹⁷.

Yukarıda açıklanan nedenlerle kişisel verilerin işlenmesi belirli, açık ve meşru amaçlar için yapılmalı, bu amaçlar ilgili kişilere açıklanmalı ve yasal dayanaklara uygun olmalıdır. Bu ilke ayrıca veri işleyenin kişisel verileri toplama ve işleme süreçlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamayı hedeflemektedir. İlgili kişilerin kişisel verilerinin nasıl ve hangi amaçlarla işlendiğini anlaması ve bu süreçlerin meşru olduğuna güven duyması gerekmektedir.

Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme ilkesi ayrıca kişisel verilerin toplanması ve kullanılması konusunda da sınırlamalar getirmektedir. Veri işleyen, kişisel verileri yalnızca belirli amaçlar doğrultusunda toplamalı ve bu amaçlar dışında kullanmamalıdır. İlgili kişilerin rızası olmadan veya yasal dayanak olmaksızın kişisel verileri başka bir amaçla kullanmak, bu ilkeye aykırılık teşkil etmektedir. Bu ilke aynı zamanda kişisel verilerin işlenmesinde adillik, orantılılık ve kişilik haklarına saygı prensiplerini de içermektedir. Kişisel verilerin kötü niyetli veya yanlış bir şekilde kullanılması kişinin onurunu zedeleme riskini gündeme getirmektedir. Kişisel verilerin kötü niyetli kullanımı, kişilik hakkının bir yönü olan onur hakkını ihlal edebilecek niteliktedir.

Kişisel veriler, bireylerin bilgiye erişim hakkı ile de ilişkilidir. Bu durum kişisel verilerin doğru ve eksiksiz bir şekilde saklanması ve bireylerin bu verilere erişme hakkına sahip olmalarını içermektedir. Bireyler, kendi kişisel verilerine erişim talebinde bulunabilmelidirler. Kişisel verilerin güvenli bir şekilde saklanması ve işlenmesi, kişilik hakkının bir parçasıdır. Bu, kişisel verilerin kötü amaçlı kullanımına veya yetkisiz erişimine karşı korunmasını içermektedir. Kişisel verilerin toplanması

¹¹⁷ Yüzbaşı Tobaz, a.g.e., s.63.

ve işlenmesi, belirli sınırlamalar ve yasal gerekliliklere tabi olmalıdır. Kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi, kişilik hakkının korunması için önemlidir¹¹⁸. Bu nedenle birçok ülke kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve saklanması düzenleyen hukuki düzenlemeleri benimsemiştir. Bu düzenlemeler, kişisel verilerin korunmasını ve kişilik haklarının güvence altına alınmasını amaçlamaktadır. Örneğin, Avrupa Birliği'nde GDPR (Genel Veri Koruma Tüzüğü) kişisel verilerin korunmasını düzenlemektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemeli veya haksız bir şekilde müdahale etmemelidir. Ayrıca kişisel verilerin işlenmesi toplanma amacı için gerekli ve orantılı olmalıdır. Veri işleyen kişisel verileri toplarken ilgili kişinin gizlilik haklarını ve özel hayatına saygıyı gözetmelidir¹¹⁹.

Sonuç olarak belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesi, kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflık, hesap verebilirlik ve kişilik haklarına saygıyı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu ilke veri işleyen kişisel verileri toplama ve işleme süreçlerinde belirli, açık ve meşru amaçlara dayanmasını ve ilgili kişilere bu amaçları açıkça bildirmesini ifade etmektedir.

iv. İşlenme Amacı ile Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma

İşlenme amacı ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi; kişisel verilerin işlenmesinin belirli, açık ve meşru amaçlarla sınırlı tutulmasını belirtmektedir. İşlenme amacıyla bağlantılı olma, verilerin toplandığı anda belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılması gerektiğini anlatmaktadır¹²⁰. Sınırlı olma, verilerin toplanma amacı dışında kullanılmaması gerektiği anlamına gelmektedir. Ölçülü olma ise işlenen verilerin toplama amacına uygun ve gerekli olan miktar ve süreyle sınırlı tutulması gerektiğini ifade etmektedir¹²¹.

¹¹⁸ Serap Helvacı, **Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar**, İstanbul, 2001, s. 41.

¹¹⁹ Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu (2018), **Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi**.

¹²⁰ Akgül, a.g.e, s. 129

¹²¹ Yücedağ, a.g.m., s. 53.

İşlenme amacı ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi; kişisel verilerin gizliliğini ve güvenliğini korumak, veri sahiplerinin haklarını ve özgürlüklerini güvence altına almak amacıyla uygulanmaktadır¹²². İşlenme amacı, kişisel verilerin toplandığı anda belirlenmeli ve açıkça ifade edilmeli ve işlenen veriler, belirlenen amaçların gerçekleştirilmesine hizmet etmelidirler¹²³. Bağlantılı olma ilkesi ise kişisel verilerin işlenmesi, toplanan verilerin belirlenen amaçlarla bağlantılı olmasını gerektirmektedir¹²⁴.

Özetle veri işleyen topladığı verileri sadece belirlenen amaçlar doğrultusunda kullanılabilecektir. Veriler, başka amaçlar için kullanılmamalı veya işlenmemelidir. Örneğin, bir şirketin müşteri bilgilerini müşteri hizmetleri amacıyla toplaması ve bu bilgileri yalnızca müşteri hizmetleri ile ilgili işlemlerde kullanması gerekmektedir¹²⁵.

Sınırlılık ilkesi kişisel verilerin işlenmesi sınırlı tutulmasını ifade etmektedir. Veri işleyen yalnızca gerekli olan verileri toplamalı ve işlemelidir¹²⁶. Veri toplama sürecinde sadece belirlenen amaçlar için gerekli olan bilgilerin toplanması önemlidir. Sınırlılık ilkesine örnek olarak bir işverenin çalışanlarıyla iletişim kurmak amacıyla sadece gerekli olan iletişim bilgilerini toplaması gösterilebilir. Ölçülülük ilkesi ise kişisel verilerin işlenmesinin ölçülü olması anlamına gelmektedir. Bu ilke toplanan verilerin amaçlarına uygun, gerektiği kadar ve orantılı şekilde işlenmesini ifade etmektedir¹²⁷. Veri işleyen, verileri toplarken ve işlerken gereksiz veri toplamaktan kaçınmalıdır. Örneğin bir pazarlama şirketinin müşterileri hedeflemek için demografik bilgileri toplaması bu bilgilerin yalnızca pazarlama amaçlarına uygun ve orantılı kullanılması halinde ölçülülük ilkesine uygun olacaktır¹²⁸.

¹²² Akkurt, a.g.m., s. 20:32.

¹²³ Aksoy, a.g.e., s. 35.

¹²⁴ Yücedağ, a.g.m., s. 53.

¹²⁵ Özer Deniz, a.g.m., s.102.

¹²⁶ Yücedağ, a.g.m., s.54.

¹²⁷ Hüseyin Murat Develioğlu, **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**. On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.72.

¹²⁸ Korkmaz, a.g.m., s.91.

Özetle işleme amacı ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesi kişisel verilerin korunması, veri sahiplerinin mahremiyeti ve veri güvenliği açısından önem arz ettiğinden veri işleyen, bu ilkeye uygun olarak verileri toplamalı, kullanmalı ve saklamalıdır. Veri sahiplerinin haklarına saygı gösterilmesi ve veri güvenliğinin sağlanması bu ilkenin uygulanması bakımından önem taşımaktadır.

v. Belirli ve Sınırlı Süre Muhafaza Edilme

Belirli ve sınırlı süre muhafaza edilme ilkesi; kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak verilerin belirli bir amaçla toplanması ve işlenmesi durumunda bu verilerin sadece belirlenen hedef için gerekli süre boyunca korunmasını ifade etmektedir¹²⁹.

Belirli ve sınırlı süre muhafaza edilme ilkesi kişisel verilerin gizliliği ve güvenliği açısından önem taşımaktadır. İlgili veriler, bu amaçlar doğrultusunda kullanıldıktan sonra gereksiz hale geldiğinden süresiz olarak saklanmamalıdır. Kişisel verilerin gereksiz yere uzun süreler boyunca saklanması, veri ihlallerine, kötüye kullanıma ve güvenlik risklerine yol açabilecektir¹³⁰. Dolayısıyla belirli ve sınırlı bir süreyle verilerin muhafaza edilmesi, kişisel verilerin korunmasında bakımından önemli bir ilke olma özelliğine sahiptir¹³¹.

Belirli ve sınırlı süre muhafaza edilme ilkesi aynı zamanda kişisel verilerin işlendiği amaçların tamamlandıktan sonra verilerin silinmesi veya anonim hale getirilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Kişisel veriler sadece ilgili hukuki gereklilikler veya başka bir meşru nedenle belirli bir süre daha muhafaza edilebilmektedir. Bu durum veri sorumlularının veri işleme faaliyetlerini denetlemelerine imkân sağlamaktadır. Ayrıca kişisel verilerin etkin bir şekilde yönetilmesini ve gereksiz veri birikimini önlemeyi hedeflemektedir. Örneğin bir e-ticaret şirketi müşterilerin kişisel verilerini yalnızca satın alma işlemlerinin tamamlanması, ürün teslimatı ve garanti hizmetleri gibi belirli amaçlar

¹²⁹ Develioğlu, ag.e., s.73

¹³⁰ Yücedağ, a.g.m., s.53.

¹³¹ Özer Deniz, a.g.e., s.103.

için toplayabilmektedir¹³². Bu ilkeye göre şirket müşteri verilerini işleme amacı tamamlandıktan sonra belirli bir süreyle sınırlı olarak muhafaza edebilmektedir. Ancak verilerin gereksiz yere uzun süre saklanması halinde müşteri mahremiyetini ihlal edebileceği gibi ve güvenlik riskleri de meydana gelebilecektir.

Belirli ve sınırlı süre muhafaza edilme ilkesi; kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili şeffaflığı, hesap verilebilirliği ve veri korumasını sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bu ilke kişisel verilerin kullanımının amaç dışı veya gereksiz bir şekilde uzatılmamasını ve kişisel verilerin korunmasıyla ilgili mevzuata uygun hareket edilmesini gerektirmektedir¹³³.

Sonuç olarak belirli ve sınırlı süre muhafaza edilme ilkesi kişisel verilerin işlendiği amaçların tamamlandıktan sonra verilerin silinmesini veya anonim hale getirilmesini hedeflemekte olup bu süre verinin toplandığı amaçlar ve ilgili hukuki düzenlemeler göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. Bu ilke veri korumasıyla ilgili birçok mevzuatta yer almaktadır. Örneğin Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR), kişisel verilerin yalnızca amaç doğrultusunda toplanması ve işlenmesini, daha sonra silinmesini veya anonim hale getirilmesini gerektiren bir yaklaşım benimsemektedir.

b. Kişisel Verilerin İşlenmesi İçin Gerekli Şartlar

Bu bölümde kişisel verilerin işlenmesi için gerekli şartlar hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Kişisel verilerin işlenmesi kavramı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde düzenlenmektedir¹³⁴. Kişisel verilerin işlenebilmesi için işleme faaliyetini meşru kılan bir hukuki işlem mevcut olmalıdır¹³⁵.

¹³² Ebru Ceylan, Yakup Güzel, Fuat Engin, Tüketicinin Korunması Alanında Haklarımız Sempozyumu (26-27 Ekim 2022), Yetkin yayınları, Ankara, 2023, s. 162-176.

¹³³ Yücedağ, a.g.m., s.54.

¹³⁴ Bkz. KVKK md. 3/1(e): “Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade eder.” şeklindedir.

¹³⁵ Develioğlu, ag.e., s.74.

Bu işlemlere örnek olarak sözleşmenin veya hukuki yükümlülüğün yerine getirilmesi, rıza alınması, kamu görevinin yerine getirilmesi, meşru çıkarların korunması gösterilebilecektir.

Hukuki işlem şartı kişisel verilerin işlenmesinin yasal bir dayanağa sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Kişisel verilerin işlenmesi, bir sözleşmenin yerine getirilmesi veya sözleşme öncesi adımların atılması için gerekmektedir¹³⁶. Veri işleme, veri sorumlusu ile veri işleyen arasında sözleşmenin yürütülmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir¹³⁷. Kişisel verilerin işlenmesi, bir sözleşmenin yerine getirilmesi veya sözleşme öncesi adımların atılması için gerekli olduğunda meşru bir çıkar sağlamakta olup veri sorumlusunun bir hukuki yükümlülüğünü yerine getirmesi için gereklidir¹³⁸. Örneğin vergi beyannamelerinin doldurulması gibi hukuki bir zorunluluk yerine getirilmesi amacıyla veri işlenebilmektedir. Bir diğer husus olarak kişisel verilerin işlenmesi için rıza gerekiyorsa bu rıza açık, bilgilendirilmiş ve özgür iradeyle verilmelidir. Rıza beyanı net, belirgin, geri çekilebilir ve isteğe bağlı olmalıdır. Ayrıca rızanın işleme amacına uygun olarak verilmesi gerekmektedir¹³⁹.

Ülkemizde çocukların açık rızasının yasal veli ya da vasi tarafından verilmesi için gerekli yaş sınırı hakkında Kanun veya Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından bir düzenleme bulunmamaktadır¹⁴⁰. Yalnızca Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'in 8. maddesinin birinci fıkrasında ebeveynlerin, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duymaksızın e-Nabız üzerinden erişebileceği ifade edilmiştir¹⁴¹. Ancak on sekiz yaşından küçük olan gerçek kişiler

¹³⁶ Yücedağ, a.g.m., s.54.

¹³⁷ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari> (Erişim Tarihi: 22.11.2023).

¹³⁸ Özer Deniz, a.g.e., s. 78.

¹³⁹ Taştan, a.g.e., s. 119.

¹⁴⁰ Ebru Ceylan, **Çocuk Hukuku I ve II Sempozyum Tam Metin Kitabı, Çocuğun Kişisel Verilerinin Türk Medeni Kanunu Ve Kişisel Verilerin Korunması Kanununa Göre Korunması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2023, s. 286.

¹⁴¹ Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'in "Çocukların sağlık verilerine erişim" başlıklı 8. maddesinde ebeveynlerin çocukların sağlık verilerine ilişkin "Ebeveynler, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duymaksızın e-Nabız üzerinden erişebilir. Ayırt etme gücüne sahip çocuklar, sağlık geçmişlerine ebeveynlerinin erişimini e-Nabız üzerinden izne tabi tutabilir." şeklinde hüküm bulunmaktadır.

yani çocukların hukuki menfaatleri gereği kişiliği oluşturan değerler üzerinde hakları bulunmaktadır¹⁴². Nitekim kişiliği ile ilgili kişilik hakkın ayırt etme gücüne sahip çocukların, sağlık geçmişlerine ebeveynlerin erişimini e-Nabız üzerinden izne tabi tutabilmesi söz konusu olabilecektir. Ayrıca Yönetmelik hükümleri uyarınca sınırlı ehliyetsizlerin ayırt etme gücüne sahip olmak koşuluyla Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen hakları bizzat kullanabilmesi de mümkündür.

Tüm bu nedenlerle çocukların kişisel verilerinin işlenmesi gerekli ise veri minimizasyonu ilkesine uygun olarak veri işleme faaliyeti/miktarı en az seviyede tutulmalı ve mevcut teknoloji göz önünde bulundurularak çocuğun yaşını doğrulayacak sistemler kullanılmalıdır. Örneğin yaş doğrulaması yapmak için çocuğun yaşının tespitine yönelik yaşa uygun sorular sorulması ve gerekli durumlarda velayet/vesayet hakkı sahiplerinin doğrulanmış iletişim bilgilerine bilgilendirme ve açık rıza onay metinleri gönderilerek yaş tespitinin yapılması söz konusu olabilecektir.

Kişisel verilerin işlenmesi veri sorumlusunun kamu görevini yerine getirmesi için de gerekli olabilmektedir¹⁴³. Bu nedenle kamu otoriteleri ve kamu hizmeti sağlayıcıları yetki ve görevlerini yerine getirmek için kişisel verileri işleyebilecektir. Açıklanan nedenle kişisel verilerin işlenmesi, veri sorumlusunun meşru çıkarlarını korumak için de gerekli olmasına rağmen bu çıkarlar ilgili kişinin haklarına ve özgürlüklerine üstün gelmemelidir¹⁴⁴.

Kişisel verinin işlenebilmesi bakımından hangi verilerin kişisel veri niteliğinde olup olmadığı tartışılmalıdır. Belirli ya da belirlenebilir olan bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi kişisel veri olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla genel olarak bir kişiyi belirlemeye ilişkin olan her türlü bilginin o kişinin kişisel verisi olduğu söylenebilir. Genel olarak kişinin toplumdaki yerine bağlı olarak ortaya çıkan kişinin adı, soyadı,

¹⁴² Çocuğun kişilik hakkı bakımından detaylı bilgi için bkz. Ebru Ceylan, Türk ve İsviçre Hukukunda Velayet Hakkı ve Hukuki Sonuçları, Leges Yayınları, İstanbul 2019, s. 221-225.

¹⁴³ Gamze Turan Başara, “Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, sayı 16, 2020, s. 67.

¹⁴⁴ Özer Deniz, a.g.e., s. 202.

kimlik numarası, medeni durumu, doğum yeri, doğum tarihi veya adresi gibi bilgiler kişinin kişisel verileri olarak kabul edilmektedir. Fakat günümüzde teknolojinin gelişmesi ve hayatımızda önemli bir yere sahip olması sonucunda elektronik postalar, sosyal medya adreslerindeki paylaşımlar veya banka hesap bilgileri gibi birçok kişisel veri ortaya çıkmış bulunmaktadır.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde de kişisel veriler "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi" şeklinde tanımlanmıştır. Kimliği belirli kılan veriler, farklı bir bilgi veya karmaşık işlemlere gerek olmaksızın, doğrudan ilgili kişiyi göstermektedir¹⁴⁵. Örneğin kimlik numarası ilgili kişinin diğer kişilerden doğruca ayırt edilmesini temin etmekte olduğundan kimliği belirli kılan veridir¹⁴⁶. Kimliğin belirlenebilir olması ise ilgili kişinin kimliğinin doğrudan doğruya değil de muhtelif bilgiler ile ilişkilendirilerek belirli hale gelmesi anlamına gelmektedir¹⁴⁷. Bu durumda ilgili kişinin kimliğinin açık olarak tespit edilebilmesi için çeşitli bilgiler kullanılmalıdır¹⁴⁸. Örneğin sadece doğum yeri, doğum tarihi, anne adı gibi bilgiler ile ilgili kişinin tespit edilmesi mümkün olmamakla birlikte bu bilgilerin birbiri ile ilişkilendirilmesi suretiyle ilgili kişinin kimliğinin belirlenebilmesi mümkün olacaktır¹⁴⁹.

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda kişisel verinin, kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin kişinin ayırt edici özellikleri ve niteliklerini belirleyen her türlü bilgiyi kapsadığı açıktır. Dolayısıyla kişisel veri tanımı sadece kimlik bilgileri gibi kişinin net bir şekilde tespit edildiği bilgileri değil gerçek kişinin fiziksel, sosyal, mesleki, sosyal, ekonomik ve diğer özelliklerine ait bilgilerini de ifade etmektedir. Nitekim KVKK'nın 3. maddesinin gerekçesinde de kişisel verilerin somut bir şekilde gerçek kişinin fiziki, ekonomik, kültürel ya da psikolojik durumuna ilişkin

¹⁴⁵ Oğuz Şimşek, a.g.e., s. 122.

¹⁴⁶ Başara, a.g.e., s. 69.

¹⁴⁷ Sümeyra Karınçu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati**, Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2019, s. 5

¹⁴⁸ Şimşek, a.g.e., s. 122; Çiğdem Öngün Ayözger, **Kişisel Verilerin Korunması: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil**, B. 2, Beta Yayınları, İstanbul, 2019, s. 12.

¹⁴⁹ Şimşek, a.g.e., s. 122.

bilgileri veya araç plakası, ses kaydı, fotoğraf, vergi numarası gibi herhangi bir bilginin gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi neticesinde kişinin tespit edilmesine neden olan verileri kapsadığı ifade edilmiştir.

Özetle kişisel veri; kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişinin fiziki, soy bilgisi, sağlığı, ikameti, IP adresi, banka bilgisi, adli sicil bilgisi, dini görüşü, sosyal medyada paylaştığı resimleri ve parmak izi dahil olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak kişiyi tarif eden her çeşit bilgidir.

Yukarıda açıklandığı üzere kişisel veri kavramının üç temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişi, veri ve verinin ilgili kişiye ilişkin olmasıdır. Özel nitelikli kişisel veriler ise ilgili kişilerin haksızlığa ya da ayrımcılığa uğramasına sebep olma riski bulunduran verilerdir. Bu nedenle özel nitelikli kişisel veriler işlenirken çok kapsamlı önlemler alınması gerekmektedir¹⁵⁰.

Ayrıca kişisel verilerin işlenmesine yönelik ilkeler, KVKK'nın 4. maddesinde; hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, doğru ve güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlara yönelik işleme, işlendikleri amaçla sınırlı ve ölçülü olma ve ilgili mevzuatta belirtilen veya işlendikleri amaca uygun süre kadar muhafaza edilme olarak ifade edilmiştir. Açıklanan nedenle kişisel verilerin işlenmesine hâkim olan bu ilkeler kişisel veri işleme sürecinin temelinde mevcut olmalı ve veri işleme faaliyetinin bu ilkeler doğrultusunda yapılması gerekmektedir¹⁵¹.

2. Ücret Ödeme

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen, veri sorumlusu tarafından verilen talimatlarına uygun şekilde verileri işleme yükümlülüğünde olduğundan veri sorumlusu tarafından buna karşılık ücret ödenmesi gerekmektedir. Veri sorumlusunun söz konusu sözleşmedeki asli edimi, kişisel veri işleme faaliyetinin karşılığı olarak ücret ödeme borcudur.

¹⁵⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular**, s. 22.

¹⁵¹ Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler**, s. 3. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4189/Kisisel-Verilerin-Islenmesine-Iliskin-Temel-Ilkeler>, (Erişim Tarihi: 16.11.2023).

Vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümler dikkate alındığında kişisel veri işleme faaliyetinde ücret ödeme borcu ancak sözleşme ya da buna ilişkin teamülün bulunması halinde ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda vekâlet sözleşmesinde ücretin kural olarak zorunlu olmadığını söylenebilecektir¹⁵². Ancak günümüzde vekâlete konu hizmet ve işlemlerin ticarileştiği ortada olduğundan aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde kanaatimizce kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile ücret ödeme borcunun doğmuş bulunmaktadır. Ücrete ilişkin alacağın muaccel olması için ise veri işleyenin kişisel veri işlemeye ilişkin borcunu yerine getirmesi gerekmektedir¹⁵³.

Veri sorumlusu adına veri işlemekle yetkili çalışanlar açısından ise kişisel veri işleme sözleşmesi vekâlet sözleşmesinden ayrılmış olacaktır. Zira bu durumda veri sorumlusu işveren olarak bir işçi ile veri işleme faaliyetine ilişkin iş akdi tesis edecek olup veri işleyen her açıdan bağımlı olarak veri işleme fiilini sürdürecektir. Sonuç olarak bu ihtimalde kişisel veri işleme sözleşmesine kıyasen vekâlet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması mümkün olmamaktadır¹⁵⁴.

3. Tarafların Anlaşması

Kişisel veri işleme sözleşmesinin tarafları olan veri sorumlusu ve veri işleyen, sözleşmenin şartları konusunda anlaşmalıdır¹⁵⁵.

Bu doğrultuda veri sorumlusu ile veri işleyenin kişisel verilerin işlenmesi ile işleme karşılığında ödenmesi gündeme gelecek ücret konularında tarafların karşılıklı ve birbiri ile uyumlu irade beyanlarında bulunmaları gerekmektedir.

¹⁵² Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Vedat Kitapçılık, C. 2, B. 3, İstanbul, 2014, s. 130; Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, C. 2, B. 5, İstanbul, 2010, s. 365.; Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s.1168; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 736.; Aral ve Ayrancı. a.g.e., s.455; Aydın Zevkliler, Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2021, s. 824.

¹⁵³ Taştan, a.g.e., s. 130.

¹⁵⁴ Taştan, a.g.e., s. 131.

¹⁵⁵ Öngün Ayözger, a.g.e., s. 32.

G. Sözleşmenin Türleri

Kişisel veri sözleşmesi bu bölümde veri sorumlusu ile veri işleyen, veri işleyen ile alt veri işleyen ve veri sorumlusu ile yurtdışında bulunan veri işleyen veya veri sorumlusu arasında olmak üzere üç ana başlıkta incelenmiştir.

1. Veri Sorumlusu ile Veri İşleyen Arasındaki Sözleşme

Veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki kişisel veri işleme sözleşmesi, kişisel verilerin korunması ve işlenmesi sürecindeki hukuki ilişkiyi düzenleyen bir sözleşmedir. Bu sözleşme, veri sorumlusu ve veri işleyen arasında imzalanır ve her iki tarafın sorumluluklarını belirlemektedir.

Veri sorumlusu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve yöntemlerini belirleyen gerçek veya tüzel kişidir. Veri sorumlusu, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumludur. Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 12. maddesine göre, veri sorumlusu, veri işleme faaliyetlerini gerçekleştirirken veri işleyenlerle sözleşme yapmak suretiyle bu faaliyetleri denetlemekle yükümlüdür. Veri işleyen ise veri sorumlusunun adına ve onun talimatları doğrultusunda kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişidir. Veri işleyen veri sorumlusunun yetkilendirdiği kişi veya kuruluş olarak hareket etmektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi sürecinde veri işleyen, veri sorumlusuyla birlikte çalışmakta olup veri sorumlusunun belirlediği talimatlara uygun olarak verileri işlemektedir¹⁵⁶. Bu sözleşme, veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki hukuki ilişkiyi düzenlemekte ve veri sorumlusu ile veri işleyen tarafın sorumluluklarını belirlemektedir¹⁵⁷.

2. Veri İşleyen ile Alt Veri İşleyen Arasındaki Sözleşme

Veri işleyen ile alt veri işleyen arasındaki veri işleme sözleşmesi Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) kapsamında yer alan bir sözleşme türüdür. Bu sözleşmenin tarafları veri sorumlusu ile

¹⁵⁶ Başara, a.g.e., s. 69.

¹⁵⁷ Özer Deniz, a.g.e., s.102.

alt veri işleyendir. Alt veri işleyen, veri işleyenin hizmet sağladığı bir başka gerçek veya tüzel kişidir. Veri işleyen ile alt veri işleyen arasındaki veri işleme sözleşmesi veri sorumlusu tarafından yapılacak veri aktarımlarını, güvenlik önlemlerini, sorumlulukları ve diğer konuları belirlemektedir. Bu sözleşme kişisel verilerin korunması ve işlenmesi konusunda taraflar arasında bir anlaşma sağlamaktadır¹⁵⁸.

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleme faaliyetinin alt veri işleyen tarafından gerçekleştirilebileceğine ilişkin bir hüküm bulunması halinde veri sorumlusunun ikincil işlemeye rıza gösterdiği varsayılabilir. Veri sorumlusu veri işleyen ve alt veri işleyen arasındaki ilişkiyi düzenleyerek veri güvenliğini sağlamak ve hukuka uygunluk ilkesini yerine getirmek için bu sözleşmeyi kullanmaktadır¹⁵⁹.

3. Veri Sorumlusu ile Yurtdışında Bulunan Veri İşleyen veya Veri Sorumlusu Arasındaki Veri İşleme Sözleşmesi

Veri sorumlusu ve yurtdışında bulunan veri işleyen veya veri sorumlusu arasındaki veri işleme sözleşmesi, kişisel verilerin işlenmesi sürecinde yer alan taraflar arasında belirlenen hak ve sorumlulukların düzenlendiği bir sözleşmedir.

Bu sözleşme, veri sorumlusu tarafından kontrol edilen kişisel verilerin, yurt dışında bulunan veri işleyen veya veri sorumlusu tarafından nasıl işleneceğini ve korunacağını belirlemektedir. Veri aktarımlarında uyulacak esaslar kişisel verilerin yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere veya uluslararası kuruluşlara aktarılması durumunda veri ihlalinin önlenmesi adına önem arz etmektedir¹⁶⁰.

Veri sorumlusu ile yurtdışında bulunan veri işleyen veya veri sorumlusu arasındaki veri işleme sözleşmesi ile de verilerin yurtdışına transfer edilmesi durumunda uyulması gereken kurallar ve yöntemler belirtilmektedir¹⁶¹. Bu bakımdan yapılacak sözleşmeler veri güvenliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

¹⁵⁸ Aşıkoglu, a.g.e., s.45.

¹⁵⁹ Aşıkoglu, a.g.e., s.68.

¹⁶⁰ Başara, a.g.e., s. 69.

¹⁶¹ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen> (Erişim Tarihi: 28.11.2023).

H. Tarafların Yükümlülükleri

Kişisel veri sözleşmesinde tarafların yükümlülükleri, Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun 12. maddesinde belirtilmiştir¹⁶². Veri sorumlusu, yükümlülüklerini yerine getirmek için uygun güvenlik düzeyini sağlamak amacıyla gerekli teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır¹⁶³. Ayrıca sektör bazında işlenen kişisel verilerin niteliğine göre ilave tedbirlerin alınması da gerekebilir. Bu tedbirler Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından belirlenen asgari şartlara uygun olmalıdır¹⁶⁴.

Veri sorumlusu, kişisel verilerin kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi durumunda yükümlülüğü bulunmaktadır. Ayrıca veri sorumlusunun veri güvenliğinin sağlanması için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır¹⁶⁵. Örneğin bir muhasebe şirketi tarafından tutulan bir şirketin kayıtları söz konusu olduğunda veri sorumlusu muhasebe şirketiyle birlikte müştereken sorumludur. İlgili madde ile veri sorumlusuna aynı zamanda denetim yükümlülüğü de getirilmiştir.

Sonuç olarak veri sorumlusu kendi kurumunda veya kuruluşunda Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır¹⁶⁶.

Bu bölümde tarafların yükümlülüklerine; veri işleyen ve veri sorumlusunun yükümlülükleri olmak üzere iki ana başlık halinde yer verilecektir.

1. Veri İşleyenin Yükümlülükleri

Kişisel veri sözleşmesinde veri işleyenin yükümlülükleri aşağıda ayrıntılı biçimde açıklanmaktadır:

¹⁶² Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2018), Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi.

¹⁶³ Taştan, a.g.e., s. 134.

¹⁶⁴ Taştan, a.g.e., s. 133.

¹⁶⁵ Bknz. Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2018), Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi. Bkz. 'Kişisel Verileri Koruma Kurumu Veri Sorumlusu Veri İşleyen.

¹⁶⁶ Küzeci, a.g.e., s. 371.

a. Kişisel Veri İşleme

Kişisel veri işleme faaliyeti; kişisel verilerin toplanması, kaydedilmesi, depolanması, düzenlenmesi, kullanılması, aktarılması, paylaşılması, sınıflandırılması, anonim hale getirilmesi, yok edilmesi sürecini ifade etmektedir. Veri işleyen kişisel verileri veri sorumlusu adına işleyen kişidir.

Kişisel veri işleme faaliyetleri bir veri işleme sözleşmesi ile düzenlenmektedir. Bu sözleşme veri sorumlusu ve veri işleyen arasında belirli sorumlulukları ve yükümlülükleri belirlemektedir. Veri işleyenin kişisel veri işleme kavramına ilişkin yükümlülükleri şunları içermektedir:

- **Talimatlara Uygunluk:** Veri işleyen, kişisel verileri yalnızca veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak işlemelidir. Kişisel verilerin başka amaçlarla işlenmemesi sadece veri sorumlusunun belirttiği talimatlara göre kullanması gerekmektedir¹⁶⁷.
- **Güvenlik ve Gizlilik:** Veri işleyen, işlediği kişisel verilerin gizliliğini ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu kapsamda yetkisiz erişim, kayıp ve değişiklik riskine karşı uygun teknik önlemleri alması gerekmektedir.¹⁶⁸
- **Yardımcı Olma:** Veri işleyen, veri sorumlusunun veri koruma yasalarına uygun olarak yükümlülüklerini yerine getirmesine yardımcı olmalıdır. Bu yükümlülük veri koruma otoriteleri ile iş birliği yapma, bireylerin taleplerine yanıt verme ve varsa veri ihlali bildirimleri konusunda destek sağlama gibi konuları içerebilmektedir¹⁶⁹.
- **Veri İhlali Bildirimi:** Kişisel veri ihlali durumunda, veri işleyen gecikmeksizin veri sorumlusuna bildirim yapmakla yükümlüdür. Yapılacak bildirim ihlal hakkında ilgili tüm bilgileri, olası sonuçlarını ve etkilerini, alınan önlemleri içermelidir. Veri işleyenin veri sorumlusunu ihlalle ilgili olarak

¹⁶⁷ Ayözger, a.g.e., s. 267.

¹⁶⁸ Taştan, a.g.e., s. 146.

¹⁶⁹ Ayözger, a.g.e., s. 267.

bilgilendirmek ve gerekli önlemleri almasına yardımcı olma yükümlülüğü bulunmaktadır¹⁷⁰.

- **Veri Sahibi Hakları:** Veri işleyen, veri sorumlusuna veri sahiplerinin haklarını yerine getirmesinde yardımcı olma yükümlülüğüne sahip olabilmektedir. Bu, gerekli bilgilerin sağlanması veya veri sorumlusunun veri sahibi taleplerine yanıt vermesini mümkün kılma gibi faaliyetleri içerebilmektedir¹⁷¹.
- **Veri Koruma Etki Değerlendirmesi (VKED):** Gerekli durumlarda veri işleyen, veri sorumlusuna Veri Koruma Etki Değerlendirmesi (VKED) yapma konusunda yardımcı olma sorumluluğuna sahip olabilmektedir. VKED, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak bireylerin gizliliği üzerindeki potansiyel riskleri ve etkileri değerlendirmektedir¹⁷².
- **Kayıt Tutma ve Dokümantasyon:** Veri işleyen, veri sorumlusuna kayıt tutma ve dokümantasyon konularında yardımcı olmalıdır. Bu, veri işleme faaliyetleriyle ilgili belgelerin düzenlenmesi, saklanması ve gerektiğinde sunulması anlamına gelmektedir¹⁷³.

Yukarıda ifade edilen yükümlülükler veri işleyenin kişisel veri işleme süreçlerini düzenlemek, veri sorumlusunun talimatlarına uymak, veri güvenliğini sağlamak ve veri koruma yasalarına uygunluğu sağlamak amacıyla yerine getirmesi gereken önemli sorumlulukları oluşturmaktadır. Ancak yükümlülüklerin tam kapsamı, sözleşme veya yerel yasalara bağlı olarak değişebilmektedir.

b. Şahsen İfa

Şahsen ifa, veri işleyenin kişisel verileri veri sorumlusunun talimatlarına göre yerine getirmesi ve bu verileri sadece veri sorumlusunun adına işlemesi anlamına

¹⁷⁰ Taştan, a.g.e., s. 147.

¹⁷¹ Küzeci, a.g.e., s. 372.

¹⁷² Öykü Beste Bayram, “Bir Uyum Aracı Olarak Veri Koruma Etki Analizinin Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, sayı 4, cilt 1, 2022, ss. 38-53.

¹⁷³ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen> (Erişim tarihi: 08.12.2023).

gelmektedir¹⁷⁴. Bu ifa şekli, veri işleyenin veri sorumlusunun emirlerine tam bir bağlılık içinde hareket etmesini gerektirmektedir¹⁷⁵. Şahsen ifa kavramı veri işleyenin veri sorumlusu ile arasında bir sözleşme çerçevesinde belirlenen görevler ve sorumluluklarla ilişkilidir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin talimatları verirken, veri işleyen bu talimatlara tam olarak uymak zorundadır.

Şahsen ifa, veri işleyenin kişisel verileri yalnızca belirtilen amaçlar doğrultusunda ve veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak işlemesini gerektirmektedir. Veri işleyen, bu talimatlara aykırı bir şekilde veri işleme süreci yürütmesi ve kişisel verileri veri sorumlusunun izni olmaksızın başka bir amaç için kullanması mümkün değildir. Ayrıca şahsen ifa kapsamında veri işleyenin kişisel verileri korumak için gerekli güvenlik önlemlerini alması gerekmektedir. Bu durum veri güvenliği politikaları ve prosedürlerinin uygulanması, yetkisiz erişimi önlemek için güvenlik önlemlerinin oluşturulması, veri bütünlüğünü korumak için uygun teknik ve organizasyonel tedbirlerin alınması gibi adımları içermektedir¹⁷⁶.

Vekâlet sözleşmesi hükümlerinin sözleşmeye kıyasen uygulanması sonucunda veri işleyenin borcunu şahsen ifa etmek ile yükümlü olduğunu ifade edilebilecektir. Zira veri sorumlusu, yetkinlikleri ile kapasitesi doğrultusunda veri işleyeni seçmekte ve bir sözleşme ilişkisi kurmaktadır. Ayrıca veri sorumlusu veri işleme faaliyetini veri işleyen dışında bir üçüncü kişiye yaptırmak noktasında açıkça veya zımni olarak rıza gösterdiyse bu durumda veri sorumlusu alt işlemeyi kabul etmiş olacaktır¹⁷⁷.

Bir diğer husus olarak sözleşmede açıkça alt işlemenin yapılabileceğine ilişkin hüküm bulunması halinde veri sorumlusunun açıkça rıza gösterdiği söylenebilecektir. Ancak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi bakımından veri sorumlusunun rızası bulunmadığı ve veri işleyen tarafın sözleşmede belirlenen niteliklere sahip bulunmadığı açık olmasına rağmen sözleşmenin kurulması ihtimalinde ise kişisel veri işleme sözleşmenin esaslı şartlarına aykırılık gündeme gelecektir. Bu durumda veri

¹⁷⁴ Türk Borçlar Kanununun 506/I. maddesinde vekilin, vekâlet borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

¹⁷⁵ Küzeci, a.g.e., s. 397.

¹⁷⁶ Korkmaz, a.g.m., s.124.

¹⁷⁷ Taştan, a.g.e., s. 132.

sorumlusu veri işleyen özel nitelikli kişisel verileri işlemesi hususunda gerekli güvenlik koşullarını sağlamadığını bilerek sözleşme kurmuş olduğundan kişisel verilerin korunmasına ilişkin gerekli güvenlik standartlarının sağlanması bakımından veri sorumlusu yükümlü olacaktır¹⁷⁸.

Bir diğer istisna ise kişisel verilerin sözleşmede belirlenen veri işleyen dışında bir kişi tarafından işlenmesinin zorunlu olmasıdır. Örneğin yurtdışında işlenecek veriler için o ülkenin veri koruma mevzuatına göre belirlenen nitelikleri taşımayan ve sözleşme ile seçilen veri işleyen o ülkede veri işlemeye ilişkin yetkisi bulunmadığı halde söz konusu ülkede kişisel veri işleme faaliyeti gerçekleştirmek noktasında veri koruma standartlarına uyararak o ülkede veri işlemeye yetkili kılınmış bir veri işleyen bu faaliyetini yerine getirmesi gerekecektir¹⁷⁹.

Şahsen ifa kapsamında veri işleyen ayrıca veri sorumlusuna veri işleme faaliyetleriyle ilgili düzenli raporlar sunmalı ve gerekli durumlarda veri işleyen denetimlere ve değerlendirmelere tabi tutulmalıdır¹⁸⁰. Bu durum veri sorumlusunun veri işleyen faaliyetlerini denetlemesini ve veri koruma düzenlemelerine uygunluğunu doğrulamasını katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak şahsen ifa; veri işleyen veri sorumlusunun talimatlarına bağlı kalması, veri güvenliğini sağlaması ve kişisel verileri sadece belirtilen amaçlar için işlemesi yükümlülüğünü ifade etmektedir. Bu şekilde veri işleyen ve veri sorumlusu arasında veri koruması ve uyumluluk sağlanabilecektir.

c. Verinin İşlenmesinde Gerekli Özenin Gösterilmesi Yükümlülüğü

Verinin işlenmesinde gerekli özenin gösterilmesi yükümlülüğü veri koruma ve gizlilik alanında önemli taşımaktadır. Bu yükümlülük, veri işleyen kişisel verileri işlerken ve veri güvenliğini sağlarken göstermesi gereken dikkat ve özen seviyesini ifade etmektedir¹⁸¹.

¹⁷⁸ Oğulcan Özkan, “Kişisel Verilerin Korunması”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2020, s. 96.

¹⁷⁹ Taştan, a.g.e., s. 132-133.

¹⁸⁰ Taştan, a.g.e., s. 133.

¹⁸¹ Yüzbaşı Tobaz, a.g.e., s.365.

Bu yükümlülük kişisel verilerin yasal ve güvenli bir şekilde işlenmesini ve korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır. İşlenen kişisel verilerin gizliliğini, bütünlüğünü ve güvenliğini korumak, veri ihlallerini önlemek ve veri güvenliği risklerini azaltmak için çeşitli önlemlerin alınmasını gerektirmektedir¹⁸².

Kişisel verinin işlenmesinde gerekli özenin gösterilmesi yükümlülüğü kapsamında veri güvenliği politikalarının oluşturulması gerekmektedir. Veri işleyen, kurum içindeki veri işleme süreçlerini ve güvenlik politikalarını belirlemeli ve bunları yazılı olarak düzenlenmelidir. Bu politikalar kişisel verilerin nasıl işleneceğini, kimlerin erişimine izin verileceğini, veri güvenliği önlemlerini ve veri ihlali durumunda yapılması gereken adımları içermelidir¹⁸³.

Kişisel verileri işleme sözleşmesinde veri işleyenin kişisel veri işleme faaliyetini sürdürürken gerekli özeni gösterme yükümlülüğü bulunmaktadır. Nitekim kişisel veri işlerken yerine getirilmesi gereken özen borcu bakımından KVKK'nın 12/1. maddesi de veri sorumlusuna kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesine engel olmak ve işlenen kişisel verileri muhafaza etmek için her türlü teknik ve idari tedbiri alarak veri güvenliğini temin etmek sorumluluğunu yüklemiştir.

Veri sorumlusu akdedeceği kişisel veri işleme sözleşmesi ile bu yükümlülüğünü veri işleyene devredebilecektir. Bu ihtimalde veri sorumlusunun seçtiği veri işleyen, her türlü idari ve teknik tedbiri almaktan sorumlu olacaktır. Zira KVKK'nın m. 12/2 hükmünde veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda veri işleyen veya alt işleyen ile birlikte müştereken sorumlu olacağı açıkça belirtilmiştir. Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 08.05.2019 tarih, 2019/979 Esas ve 2019/2679 Karar sayılı kararında; veri güvenliği ihlallerinden dolayı veri işleyenin de veri sorumlusuyla birlikte sorumlu olacağına karar verilmiştir¹⁸⁴.

¹⁸² Bkz. 'Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF> (Erişim Tarihi 20.12.2023).

¹⁸³ Aşıkoglu, a.g.e., s. 83; Kişisel Verileri Koruma Kurulu. Bkz. 'Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler) https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/veri_guvenligi_rehberi.pdf (Erişim Tarihi 28.12.2023).

¹⁸⁴ Yüzbaşı Tobaz, a.g.e., s. 365.

Verinin işlenmesinde gerekli özenin gösterilmesi yükümlülüğü kapsamında veri güvenliği önlemlerinin uygulanması gerekmektedir. Veri işleyen, uygun teknik ve organizasyonel önlemleri alarak kişisel verilerin güvenliğini sağlamalıdır. Bunlar veri güvenliği sistemlerinin ve yazılımlarının kullanılması, erişim kontrolü, veri şifreleme, güvenlik yazılımı kullanımı, düzenli veri yedeklemeleri ve fiziksel güvenlik önlemlerinin uygulanması gibi önlemleri içermektedir¹⁸⁵.

Verinin işlenmesinde gerekli özenin gösterilmesi yükümlülüğü, veri işleyen kişisel verilerin işlenmesi ve korunması süreçlerinde yüksek bir düzeyde dikkat, özen ve sorumluluk göstermesini gerektirmektedir¹⁸⁶. Bu durum hem veri güvenliği hem de veri koruma yasalarına uygunluğun sağlanması için önemli niteliktedir.

Veri işleyen, çalışanlarına veri koruma politikaları ve süreçleri konusunda düzenli eğitimler sağlamalıdır¹⁸⁷. Çalışanların kişisel verilerin önemini ve gizliliğini anlamaları, veri güvenliği önlemlerine uyum sağlamaları ve potansiyel veri ihlallerini bildirmeleri konusunda farkındalık yaratılmalıdır¹⁸⁸. Veri işleyen, olası bir veri ihlali durumunda derhal ve uygun şekilde veri sorumlusunu bilgilendirmelidir¹⁸⁹. Kişisel verilere sadece yetkili kullanıcıların erişimini sağlamalıdır. Bunun için kullanıcıların yetkilendirme ve kimlik doğrulama mekanizmaları kullanılmalıdır. Veri erişimini gereksiz yere sınırlamak, yetkisiz erişimi önlemek ve veri güvenliğini artırmak için kullanıcı hakları ve izinlerini yönetmesi gerekmektedir¹⁹⁰.

¹⁸⁵ Başalp, a.g.e., s.41; Taştan, a.g.e., s. 170.

¹⁸⁶ Yüzbaşı Tobaz ,a.g.e., s. 406.

¹⁸⁷ Başalp, a.g.e., s. 42.

¹⁸⁸ Taştan, a.g.e., s. 171.

¹⁸⁹ Yüzbaşı Tobaz ,a.g.e., s. 407.

¹⁹⁰ Bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 01.10.2019 tarih ve 2019/294 sayılı kararı <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294> (Erişim Tarihi: 22.12.2023) 'Kişisel Verileri Koruma Kurumu Veri Sorumlusu Veri İşleyen'. Kurum, veri işleyen, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen, veri sorumlusunun organizasyonu dışındaki gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Kurum, veri işleyen kişisel verileri kendisine verilen talimatlar çerçevesinde işleyen, veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesi yapmak suretiyle yetkilendirdiği ayrı bir gerçek veya tüzel kişi olduğunu da açıkça belirtmektedir.

Veri işleyen, kişisel verilerin sadece gerekli olduğu süre boyunca saklanmasını sağlamakla yükümlüdür¹⁹¹. Kişisel verilerin gereksiz yere uzun süre tutulması, veri güvenliği risklerini artırabilmektedir. Veri işleyen, veri koruma mevzuatına uygun olarak veri saklama sürelerini belirlemeli ve bu sürelerle uygun davranmalıdır. Veri işleyen ayrıca veri sorumlusuyla yapılan sözleşmelerde veri güvenliği, gizlilik ve diğer ilgili konulara ilişkin hükümleri belirlemelidir. Bu sözleşmeler, veri işleyenin yükümlülüklerini ve sorumluluklarını tanımlamakta ve veri sorumlusunu korumaktadır. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak veri işlemeli ve gizlilik taahhütlerini yerine getirmelidir.

Veri işleyen, veri koruma süreçlerini düzenli olarak gözden geçirmeli ve denetlemelidir¹⁹². Bu durum veri işleme faaliyetlerinin uygunluğunu, veri güvenliği önlemlerinin etkinliğini ve veri koruma politikalarının uygulanmasını içermektedir. Denetimler, veri işleyenin hataları veya eksiklikleri tespit ederek düzeltici önlemler almasını sağlamaktadır¹⁹³.

d. Veri Sorumlusunun Talimatlarına Uygun Davranma Yükümlülüğü

Veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğü, kişisel verilerin işlenmesi sürecinde veri sorumlusu tarafından belirlenen talimatlara uygun olarak hareket etme zorunluluğunu ifade etmektedir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili kararları ve yönergeleri belirleyen, veri koruma mevzuatına göre hukuki sorumluluğu bulunan kişidir¹⁹⁴.

Veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğü, veri işleyenin (veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyen) üzerindeki önemli bir sorumluluktur¹⁹⁵. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına uymak ve bu talimatları yerine

¹⁹¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 01.10.2019 tarih ve 2019/294 sayılı kararı. Bkz. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294>, (Erişim Tarihi 25.12.2023).

¹⁹² Nevzat Ali Anı, 'Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, Yüksek Lisans Tezi', İstanbul Üniversitesi, 2018, s. 89.

¹⁹³ Başara, a.g.e., s. 64; Taştan, a.g.e., s.72; Selen Uncular, **İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara,2014, s. 62.

¹⁹⁴ Taştan, a.g.e., s. 138.

¹⁹⁵ Başara, a.g.e., s. 64.

getirmekle yükümlüdür. Bu talimatlar kişisel verilerin nasıl işleneceği, hangi amaçlarla kullanılacağı, kimlerle paylaşılacağı ve veri güvenliğine ilişkin önlemleri içermektedir.

Veri işleyenin veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğünü yerine getirmek için gerekli önlemleri alması gerekmektedir. Bu önlemler veri koruma politikalarının ve prosedürlerinin oluşturulması, güncellenmesi ve uygulanması, uygun güvenlik önlemlerinin alınması, veri erişimine sınırlamalar getirilmesi, yetkisiz erişim, kayıp veya hırsızlık gibi riskleri azaltmak için uygun teknik ve organizasyonel önlemlerin alınması gibi konuları içermektedir.

Veri sorumlusunun uygun bir işleme yapması yönünde bilgi vermesi talimat niteliğindedir ve veri işleyenin bu talimatlara uyması gerekmektedir¹⁹⁶. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda buna ilişkin bir hüküm bulunmasa da bu Kanunun 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi örnek alınarak oluşturulduğu ve bu sebeple Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile söz konusu 95/46/EC sayılı Direktifin oldukça düzenleme amacı yönünden benzerlik gösterdiği düşünüldüğünde, 95/46/EC sayılı Direktifin 17/3 maddesi doğrultusunda veri işleyenin veri sorumlusunun talimatlarına uyma yükümlülüğü bulunduğu söylenebilecektir.

Talimat sözleşmeye konu edimin ifasına ilişkin veri sorumlusunun tek taraflı irade beyanıdır¹⁹⁷. Örneğin veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi amacıyla aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilerek ve ilgili kişinin açık rızası alınarak işlenmesine ilişkin talimat verecektir. Veri işleyen, sözleşmede belirtilen yasaya ve usule uygun olan talimatları yerine getirmediği takdirde, meydana çıkacak zararı karşılamakla sorumlu olacaktır¹⁹⁸. Örneğin veri sorumlusu kişisel verilerin hukuka uygun bir şekilde işlenmesi amacıyla veri işleyenin belirli bir sistem doğrultusunda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi yönünde talimat vermiş

¹⁹⁶ Bakırel, a.g.e.,63.

¹⁹⁷ Eren, a.g.e., s.729.

¹⁹⁸ Başara, a.g.e., s.65.

fakat veri işleyen bu talimata uygun hareket etmemişse, veri sorumlusuna Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18/1-a maddesi uyarınca idari para cezası kesilebilecektir. Bu ihtimalde Türk Borçlar Kanunu'nun 505/2 maddesinin kıyasen uygulanması sonucunda veri işleyen veri işleme faaliyetini gerçekleştirse de borcunu ifa etmiş sayılmayacağından veri işleyen bu idari para cezasını tazmin etmesi gerekmektedir¹⁹⁹.

Veri işleyen veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğünü sürekli olarak takip etmesi ve veri sorumlusunun yönergelerini anlayıp uygulaması gerekmektedir²⁰⁰. Ayrıca veri sorumlusu tarafından verilen talimatlar dışında kişisel verileri işlememelidir. Ancak yasal bir zorunluluk veya veri sorumlusunun açık izni durumunda veri işleyen talimatlar dışında işlem yapması da mümkündür.

Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğü, veri koruma mevzuatı çerçevesinde kişisel verilerin korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır²⁰¹. Bu yükümlülük, veri işleyen veri sorumlusunun yetkilendirdiği sınırlar içinde hareket etmesini ve kişisel verileri sadece belirlenen amaçlarla işlemesini gerektirmektedir. Veri sorumlusu, kişisel verilerin nasıl toplanacağı, hangi amaçlarla işleneceği, kimlerle paylaşılacağı gibi konularda talimatlar vermektedir. Veri işleyen, bu talimatları dikkate alarak kişisel verilerin güvenli ve uygun bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır.

Veri sorumlusunun talimatlarına uymak, veri işleyen açısından yükümlülük niteliğinde olup veri işleyen talimatlara uygun davranmak için gerekli önlemleri almalı ve veri sorumlusunun talimatlarına titiz bir şekilde uyması gerekmektedir. Bunun için veri işleyen, iç politikalarını oluşturması ve güncellemesi, personeline uygun eğitimler sağlaması, gerekli teknik ve organizasyonel önlemleri alması önemlidir.

¹⁹⁹ Taştan, a.g.e., s.138.

²⁰⁰ Özkan, a.g.e., s.165.

²⁰¹ Bakırel, a.g.e., s.63.

Ayrıca veri işleyenin, talimatlardan sapma riskini en aza indirmek için talimatlara ilişkin sürekli iletişim ve iş birliği içinde olması da gerekmektedir²⁰².

Veri işleyen, kişisel verileri yetkisiz erişim, kayıp, hırsızlık veya kötüye kullanıma karşı korumak için gerekli önlemleri almalı ve veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda hareket etmelidir²⁰³. Veri işleyenin, veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğü, veri koruma otoriteleri tarafından denetlenebilmekte ve ihlal durumunda yaptırımlarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle veri işleyenin talimatlara uygun hareket etmek için etkili bir iç kontrol mekanizması oluşturması, düzenli olarak talimatların izlendiğini ve uygulandığını doğrulaması gerekmektedir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki veri işleyenin talimata uyma borcu, veri işleyenin bağımsız olma niteliğini değiştirmeyecektir. Fakat veri işleyenin talimata uyma borcu, vekâlet sözleşmesi ile kıyaslandığında daha katı olduğundan, bu açıdan kişisel veri işleme sözleşmesinin hizmet sözleşmesine benzediğini söylemek isabetli olacaktır²⁰⁴. Veri sorumlusunun yetkin olmadığı durumlarda ise TMK'nın 2. maddesi uyarınca, veri işleyenin teknik konulara ilişkin veri sorumlusunu bilgilendirmesi ve aydınlatması gerekmektedir²⁰⁵. Bu doğrultuda veri işleyenin talimata uygun hareket etme borcunun kapsamında bir de veri sorumlusunu bilgilendirme ve aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Sonuç olarak veri işleyenin, veri sorumlusunun talimatlarına uygun davranma yükümlülüğü, veri koruma mevzuatı ve etik standartlara uyumu sağlamayı amaçlamakta olup bu yükümlülük verilerin korunması ve gizliliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu yükümlülük, veri işleyenin sorumlu bir şekilde

²⁰² Özkan, a.g.e., s.165.

²⁰³ Özkan, a.g.e., s.165.

²⁰⁴ Taştan, a.g.e., s.140.

²⁰⁵ Başara, a.g.e., s. 65.

hareket etmesini ve veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda kişisel verileri işlemesini gerektirmektedir²⁰⁶.

e. Sadakat ve Sır Saklama Yükümlülüğü

Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili önemli bir yükümlülüktür²⁰⁷. Kişisel veriler bireylerin tanımlanabilir veya tanımlanabilir hale getirilebilir bilgilerini içeren ve gizliliklerinin korunması gereken bilgiler olduğundan kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olan tüm taraflar arasında sadakat ve sır saklama yükümlülüğü büyük önem taşımaktadır.

Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü veri sorumlusu, veri işleyen ve diğer ilgili taraflar arasında geçerli bir yükümlülüktür²⁰⁸. Bu yükümlülük veri sorumlusu ve veri işleyen arasındaki güven ilişkisini temel almaktadır. Veri işleyen, veri sorumlusunun verdiği kişisel verileri sadece belirli bir amaç için ve veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak işlemelidir²⁰⁹. Bu süreçte veri işleyen, kişisel verilerin gizliliğini ve güvenliğini sağlama yükümlülüğünü taşımaktadır.

Bir diğer husus olarak sadakat ve sır saklama yükümlülüğü veri işleyenin, veri sorumlusunun talimatlarına sıkı bir şekilde uymasını gerektirmektedir. Veri işleyen, kişisel verileri sadece belirtilen amaçlar doğrultusunda işlemeli ve veri sorumlusunun açık izni olmadan bu verileri üçüncü taraflarla paylaşmamalıdır²¹⁰. Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, veri işleyenin çalışanlarına ve diğer ilgili kişilere de uygulanmaktadır²¹¹. Bu yükümlülük gereğince veri işleyenin çalışanlarının ve diğer ilgili kişilerin kişisel verilere erişimi olan pozisyonlarda sadakat ve gizlilik ilkelerine uyulması gerekmektedir.

²⁰⁶ Tekin Memiş, “Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki İlişkiler ve Sorumluluk Düzeni”, **Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 3, sayı 6, 2017, ss. 17.

²⁰⁷ Taştan, a.g.e., s. 138.

²⁰⁸ Çelikel, a.g.e., s.193.

²⁰⁹ Taştan, a.g.e., s.140.

²¹⁰ Özkan, a.g.e., s.165.

²¹¹ Başara, a.g.e., s.66.

Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, kişisel verilerin güvenliği ve gizliliği açısından kritik öneme sahiptir. Veri işleyen, bu yükümlülüğe uyarak kişisel verilere yetkisiz erişimi engellemeli, verilerin izinsiz kullanımını önlemeli ve veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda hareket etmelidir²¹². Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü ayrıca veri işleyenin hukuki ve etik sorumluluğunu ifade etmektedir²¹³. Veri işleyen kişisel verilerin güvenliği için gerekli önlemleri almalı, veri sorumlusunun talimatlarına uymalı ve veri ihlallerini önlemek için sürekli olarak güvenlik önlemlerini gözden geçirmelidir²¹⁴.

Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, aynı zamanda veri işleyenin sorumluluğunu ve itibarını korumayı amaçlamaktadır. Veri işleyen, müşterilerinin veya diğer veri sahiplerinin güvenini sarsabilecek herhangi bir bilginin ifşa edilmesini önlemeli ve bu bilgilerin gizliliğini sağlamalıdır. Bu durum kurumsal itibarın korunması ve rekabet avantajının sürdürülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, veri işleyenin çalışanlarının eğitimini ve farkındalığını da içermektedir²¹⁵.

Günümüz dijital çağında kişisel verilerin korunması ve gizliliği büyük önem taşımaktadır. Bireylerin özel bilgilerinin toplanması, işlenmesi ve paylaşılması, veri sorumlusu ve veri işleyenler arasında hassas bir ilişkiyi beraberinde getirmektedir. Bu ilişkide sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, kişisel verilerin güvenliği ve gizliliğinin sağlanması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Sadakat ve sır saklama yükümlülüğünün ihlali durumunda ciddi sonuçlar ile karşılaşılabilmesi mümkündür. Bu nedenle veri işleyenin, gerekli kontrolleri ve denetimleri yaparak sadakat ve gizlilik ilkelerine uygunluğunu sürekli olarak gözlemlemesi önemlidir.

Sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, güven ilişkisinin temelini oluşturmaktadır²¹⁶. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda kişisel

²¹² Taştan, a.g.e., s.140.

²¹³ Çelikel, a.g.e., s.193.

²¹⁴ Taştan, a.g.e., s. 138.

²¹⁵ Özkan, a.g.e., s.167.

²¹⁶ Taştan, a.g.e., s. 140.

verileri sadece belirli amaçlar için kullanılmalı ve bu verileri izinsiz şekilde ifşa etmemelidir. Bu yükümlülük, veri işleyenin güvenilirliğini ve itibarını koruma amacını taşımaktadır²¹⁷. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına sıkı bir şekilde uymak ve verileri güvenli bir şekilde işlemekle yükümlüdür. Bu nedenle veri işleyen kişisel verilere erişimi olan çalışanlarını ve diğer ilgili tarafları, gizlilik ve güvenlik konularında eğitmelidir²¹⁸. Bu eğitimler, veri işleyenin çalışanlarının veri koruma ilkelerini ve sır saklama yükümlülüğünü anlamalarını sağlamaktadır. Böylece kişisel verilere yetkisiz erişim, veri ihlalleri veya verilerin izinsiz paylaşımı gibi risklerin önüne geçilmesi sağlanmış olacaktır.

Sadakat yükümlülüğü, veri işleyenin veri sorumlusunun lehine olan faaliyetleri sürdürmesi ve aleyhine olacak faaliyetlerden imtina etmesi olarak ifade edilebilmektedir. Veri işleyen, sözleşme ile kurulan güven ilişkisi doğrultusunda iş görme borcunu sadakatle ifa etmelidir²¹⁹. Bu yükümlülük sözleşme yapısına göre değişkenlik göstermekle birlikte veri işleyenin görevinin sonra ermesinin sonrasında da devam edecektir. Sözleşmenin yapısına göre değişkenlik göstermesi, veri işleyenin sözleşme kapsamında işlediği verileri imha etmediği ve muhafaza etmeye devam ettiği ihtimalde sır saklama yükümlülüğünün devam edeceği fakat veri işleyenin ilgili sözleşme gereğince işlediği kişisel verileri imha ettiği durumda bu yönde bir yükümlülüğünün kalmayacağı olarak özetlenebilir.

Sonuç olarak sadakat ve sır saklama yükümlülüğü, kişisel verilerin korunması ve gizliliğinin sağlanması için kritik bir rol oynamaktadır. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına uyumlu şekilde hareket etmek ve kişisel verilerin güvenliğini sağlamak için gerekli önlemleri almalıdır²²⁰.

f. İlgili Kişileri Aydınlatma Yükümlülüğü

Veri işleyenin aydınlatma yükümlülüğü, kişisel verilerin etkili bir şekilde korunması bakımından oldukça önemli bir yükümlülüktür. Bu yükümlülük KVKK'nın

²¹⁷ Korkmaz, a.g.m., s. 92.

²¹⁸ Çelikel, a.g.e., s.193.

²¹⁹ Taştan, a.g.e., s. 141.

²²⁰ Özkan, a.g.e., s.168.

10. maddesi kapsamında genel hatlarıyla düzenlenmiştir²²¹. İlgili yükümlülüğünün düzenlenmesinde bulunan belirsizlikler ise Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ ile giderilmiştir²²².

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda sadece gerçek kişilerin verileri korunmaktadır. Kişisel verisi işlenen gerçek kişi ise KVKK'nın 3. maddesinde ilgili kişi olarak ifade edilmiştir. Örneğin bir markanın internet sitesinden bir ürün satın alan kişinin; isim, soy isim ve kargo gönderimi için adres bilgilerinin işlenmesi halinde adresi işlenen gerçek kişi ilgili kişidir. KVKK'nın 10. maddesi gereğince veri sorumlusunun kişisel verilerin işlenmesi için yetkilendirdiği veri işleyen, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sahiplerini; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliğine, kişisel verilerinin hangi maksatla işleneceğine, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabilmesine, veri toplamanın metoduna ve sebebine, ilgili kişinin KVKK m.11'de belirtilen diğer haklarına ve bu hakların kullanılması adına tayin edilen başvuru yollarına ilişkin aydınlatması gerekmektedir²²³.

Aydınlatma yükümlülüğünün esas amacının ilgili kişilerin kişisel verilerinin işlenmesine sağlıklı olarak rıza vermelerini sağlamak olduğu ifade edilebilir²²⁴. Ancak 30356 Sayılı Aydınlatma Yükümlülüğü 'nün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in m. 5/1-a hükmü gereğince aydınlatma yükümlülüğünün sadece kişisel verilerin mevzuata uygun olarak işlenebilmesi için ilgili kişinin açık rızasının alındığı hallerde değil ilgili kişinin açık rızası alınmaksızın kişisel verilerinin işlenebileceği diğer hallerde de yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu açıklamalar

²²¹ Bkz. KVKK md. 10: Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere; a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabilmesi, ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları, konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.

²²² Detaylı bilgi için bkz. "Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" , <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm>, (Erişim Tarihi: 26.12.2023).

²²³ Sümeyra Karınçu, "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 52.

²²⁴ Karınçu, a.g.e., s.52.

doğrultusunda aydınlatma yükümlülüğü ile ilgili kişinin veri işleme faaliyetine ilişkin bilgi sahibi olmasının amaçlandığı söylenebilecektir²²⁵.

Veri işleyen aydınlatma yükümlülüğü niteliği gereğince yan yükümlülüktür²²⁶. Ancak veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olarak gerçekleştirilmesi için aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi zorunludur. Bu sebeple bu yükümlülüğe aykırı hareket edilmesi nedeniyle asıl borçtan ayrı olarak dava açılmayacaktır fakat zararın karşılanması istenebilecektir²²⁷. İlgili kişileri aydınlatma yükümlülüğü kişisel verilerin korunması bakımından önemli bir yükümlülük olup söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmesi esnasında belirli yöntemlerin uygulanması gerekmektedir²²⁸.

Veri işleyen aydınlatma yükümlülüğü kişisel verilerin toplanması, kullanılması, paylaşılması veya diğer şekillerde işlenmesi durumunda ilgili kişilerin

²²⁵ Küzeci, a.g.e., s. 217.

²²⁶ Taştan, a.g.e., s. 141.

²²⁷ Taştan, a.g.e., s. 143.

²²⁸ Bkz. Aydınlatma Yükümlülüğü Tebliği md. 5 (1): “Veri sorumlusu ya da yetkilendirdiği kişi tarafından sözlü, yazılı, ses kaydı, çağrı merkezi gibi fiziksel veya elektronik ortam kullanılmak suretiyle aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi esnasında aşağıda sayılan usul ve esaslara uyulması gerekmektedir: a) İlgili kişinin açık rızasına veya Kanundaki diğer işleme şartlarına bağlı olarak kişisel veri işlendiği her durumda aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilmelidir, b) Kişisel veri işleme amacı değiştiğinde, veri işleme faaliyetinden önce bu amaç için aydınlatma yükümlülüğü ayrıca yerine getirilmelidir, c) Veri sorumlusunun farklı birimlerinde kişisel veriler farklı amaçlarla işleniyorsa, aydınlatma yükümlülüğü her bir birim nezdinde ayrıca yerine getirilmelidir, ç) Sicile kayıt yükümlülüğünün bulunması durumunda, aydınlatma yükümlülüğü çerçevesinde ilgili kişiye verilecek bilgiler, Sicile açıklanan bilgilerle uyumlu olmalıdır, d) Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi, ilgili kişinin talebine bağlı değildir, e) Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiğinin ispatı veri sorumlusuna aittir, f) Kişisel veri işleme faaliyetinin açık rıza şartına dayalı olarak gerçekleştirilmesi halinde, aydınlatma yükümlülüğü ve açık rızanın alınması işlemlerinin ayrı ayrı yerine getirilmesi gerekmektedir, g) Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında açıklanacak kişisel veri işleme amacının belirli, açık ve meşru olması gerekir. Aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilirken, genel nitelikte ve muğlak ifadelerle yer verilmemelidir. Gündeme gelmesi muhtemel başka amaçlar için kişisel verilerin işlenebileceği kanaatini uyandıran ifadeler kullanılmamalıdır, ğ) Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında ilgili kişiye yapılacak bildirim anlaşılır, açık ve sade bir dil kullanılarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir, h) Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “hukuki sebep” ten kasıt, aydınlatma yükümlülüğü kapsamında kişisel verilerin Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinde belirtilen işleme şartlarından hangisine dayanılarak işlendiğidir. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi esnasında hukuki sebebin açıkça belirtilmesi gerekmektedir, ı) Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında, kişisel verilerin aktarılma amacı ve aktarılacak alıcı grupları belirtilmelidir, i) Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında kişisel verilerin, tamamen veya kısmen otomatik yollarla ya da veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yöntemlerden hangisiyle elde edildiği açık bir şekilde belirtilmelidir, j) Aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilirken eksik, ilgili kişileri yanıltıcı ve yanlış bilgilere yer verilmemelidir”.

bilgilendirilmesini ve aydınlatılmasını gerektirmektedir²²⁹. İlgili kişileri aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusunun, kişisel verilerin işlenmesi sürecinde ilgili kişileri bilgilendirme ve aydınlatma sorumluluğunu ifade etmektedir.

Kişisel veriler, bireylerin kimlikleriyle ilişkilendirilebilen veya ilişkilendirilebilecek her türlü bilgiyi içerir²³⁰. Bu nedenle veri sorumlusu, bu kişilerin haklarını ve gizliliklerini koruma amacıyla işlenen veriler hakkında şeffaf ve anlaşılır bir şekilde bilgilendirilmelerini sağlamakla yükümlüdür²³¹. İlgili kişilerin aydınlatılması, genellikle bilgilendirme bildirim, gizlilik politikası veya veri kullanımı beyanı gibi belgeler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu belgeler kişisel verilerin nasıl toplandığı, hangi amaçlarla kullanıldığı, üçüncü taraflarla paylaşılıp paylaşılmadığı ile ilgili kişilerin hakları ve yetkileri gibi bilgileri içermelidir.

Aydınlatma bildirimleri, kişisel verilerin işlenmesi sürecinde ilgili kişilere verilmesi gereken bilgileri kapsamaktadır²³². Bu bilgiler veri sorumlusunun kimliği, veri koruma temsilcisi (varsa), veri işleme amaçları, verilerin paylaşılacağı üçüncü taraflar (varsa), ilgili kişilerin hakları ve nasıl kullanabilecekleri, veri saklama süresi ve veri güvenliği önlemleri gibi konuları içermelidir. Aydınlatma bildirimlerinin ayrıca karmaşık hukuki terimlerden kaçınılarak ve elverişli bir dil kullanılarak hazırlanması gerekmektedir²³³. İlgili kişiler bildirimleri kolayca anlayabilmeli ve veri işleme süreci hakkında net bir şekilde bilgilendirilmelidir. Aydınlatma bildirimleri, ilgili kişilerin kolayca erişebileceği bir şekilde sunulmalıdır. Bu sunumun web sitelerinde yayınlanması, uygulamalarda görüntülenmesi, yazılı olarak gönderilmesi veya talep üzerine sağlanması gibi farklı yöntemlerle gerçekleştirilmesi mümkündür²³⁴.

²²⁹ Aşıkoğlu, a.g.e., s.42.

²³⁰ Karınçu, a.g.e., s.52.

²³¹ Kişisel Verileri Koruma Kurulu. Bkz. “Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi” <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a569a068-c079-4189-b134-f57bc727af7d.pdf> (Erişim Tarihi: 28.11.2023).

²³² Küzeci, a.g.e., s. 218.

²³³ Aşıkoğlu, a.g.e., s.42.

²³⁴ Taştan, a.g.e., s. 145.

Veri sorumlusunun ilgili kişilere bilgilendirme belgelerinin nasıl erişilebileceği konusunda açık talimatlar sağlaması ve bu belgelere kolaylıkla ulaşılabilir bir şekilde sunması gerekmektedir²³⁵. Veri sorumlusu, aydınlatma bildirimlerini düzenli olarak gözden geçirerek güncel tutmalı ve ilgili kişilere herhangi bir değişiklik olduğunda bu konuda bilgilendirme yapmalıdır. Özetle veri sorumlusunun işlediği kişisel verilerin doğru ve güncel olmasını sağlama yükümlüğü bulunmaktadır²³⁶.

İlgili kişilerin aydınlatılmasının, veri toplama aşamasında başlaması ve veri işleme sürecinin her aşamasında devam etmesi gerekmektedir²³⁷. Bu durum kişisel verilerin toplandığı anlarda bilgilendirme yapılmasını, veri işleme amaçları değişikçe veya veriler üçüncü taraflarla paylaşıldıkça ilgili kişilere güncel bilgilerin sağlanmasını içermektedir. Ayrıca ilgili kişilerin veri koruma hakları ve nasıl kullanabilecekleri konusunda sürekli bilgilendirilmesi de önemli olduğu için aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusunun şeffaf bir şekilde kişisel verilerin işlenmesi sürecini yönetmesine imkân tanımaktadır²³⁸. Bu yükümlülük ilgili kişilerin bilinçli bir şekilde verilerini paylaşmalarını ve haklarını kullanmalarını sağlarken aynı zamanda veri sorumlusunun hukuki gerekliliklere uygun hareket etmesi bakımından da etkili olmaktadır²³⁹.

Tüm bu etkileri nedeniyle ilgili kişileri aydınlatma yükümlülüğünün özel şartlara uygun olarak yerine getirilmesi gerekmektedir²⁴⁰.

g. Hesap Verme ve Kişisel Verinin İadesi Yükümlülüğü

Kişisel verileri işleme faaliyetlerinin internet ve bilgi teknolojinin gelişmesiyle birlikte yaygınlaşması veri işleme, aktarım ve saklama alanlarının çeşitlenmesi, kişisel verilerin korunması ile ilgili düzenlemelerin yanında yeni riskleri ve sorunları

²³⁵ Küzeci, a.g.e., s. 218.

²³⁶ Dülger, a.g.e., s.298.

²³⁷ Başara, a.g.e., s. 66.

²³⁸ Aşkoğlu, a.g.e., s. 42.

²³⁹ Karınçu, a.g.e., s. 52.

²⁴⁰ Kişisel Verileri Koruma Kurulu. Bkz. ‘Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi’ <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a569a068-c079-4189-b134-f57bc727af7d.pdf> (Erişim Tarihi 28.11.2023).

gündeme getirmiştir²⁴¹. Bu risk ve sorunlara klasik veri koruma yaklaşımlarının yetersiz kalması ve etkin bir çözüm sunma gerekliliği sebebiyle GDPR'nin 5. maddesinin 2. fıkrasında da düzenlenen hesap verilebilirlik (accountability) ilkesi ortaya çıkmıştır²⁴².

Hesap verilebilirlik ilkesi kişisel verilerin korunması mevzuatına uyum sağlamak için gerekli tedbirlerin alınması, alınan tedbirlerin sürekli olarak denetlenmesi ve gerektiğinde bu durumun ispat edilmesi anlamına gelmektedir²⁴³. Türk Borçlar Kanunu'nun 508/1. maddesi²⁴⁴ ile Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi²⁴⁵ doğrultusunda veri işleyenin yürüttüğü veri işleme faaliyetinin yerine getirilip getirilmediğine ve bu edimini ifa ederken kullandığı metotlara ilişkin veri işleyenin veri sorumlusuna karşı hesap verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Hesap verilebilirlik ilkesi kapsamında veri sorumlusu, veri işleyenden sözleşme süresince veya sözleşme sona erdikten sonra sözleşme konusu borca ilişkin bilgi isteyebilmektedir. Veri işleyen bu kapsamda veri sorumlusuna cevap vermekle yükümlüdür. Hesap verme borcu bir yan yükümlülük olup veri işleyen söz konusu yükümlülüğe aykırı davranması neticesinde veri sorumlusunun asıl borçtan ayrı dava hakkı bulunmamaktadır ancak zararın tazminini talep edebilmesi mümkündür²⁴⁶.

Hesap verme yükümlülüğü veri işleyen, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak bireylere hesap verme sorumluluğunu ifade etmektedir. Bireyler, kişisel verilerinin nasıl toplandığını, hangi amaçla işlendiğini, kimlerle paylaşıldığını ve ne kadar süreyle saklandığını bilmek hakkına sahiptir. Veri işleyen, bireylerin bu bilgilere erişimini sağlamakla ve gerektiğinde bu bilgileri açıklamakla yükümlüdür. Bu

²⁴¹ Aydoğdu ve Kahveci, a.g.e, s. 801.

²⁴² Dülger, a.g.e., s. 306.

²⁴³ Murat Aydoğdu, Nalan Kahveci, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (Sözleşmeler Hukuku)**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 801.

²⁴⁴ TBK, m. 508, f. 1, "*Vekil, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene vermekle yükümlüdür.*"

²⁴⁵ 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, m. 2, f. 1, "*Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.*" şeklindedir.

²⁴⁶ Taştan, a.g.e., s. 144.

yükümlülük şeffaflığı teşvik etmekte ve veri işleyen hesap verebilirlik ilkesine uymasını sağlamaktadır. Bireyler, verilerinin nasıl işlendiğine dair bilgi sahibi olarak kendi haklarını daha etkin bir şekilde kullanabilmektedir.

Kişisel verinin iadesi yükümlülüğü, bireylerin kişisel verilerini talep etmeleri durumunda veri işleyen bu verileri bireylere iade etme yükümlülüğünü ifade etmektedir²⁴⁷. Bireyler kişisel verilerinin silinmesini, düzeltilmesini veya sınırlandırılmasını talep etme imkânına sahip bulunmaktadır. Bu talepler veri işleyen, veri sorumlusuna uygun bir şekilde yanıt vermesini gerektirmektedir.

Kişisel verinin iadesi yükümlülüğü ayrıca veri işleyen verileri talep eden bireylere hızlı bir şekilde ulaştırması gerektiğini de ifade etmektedir²⁴⁸. Veri işleyen verilerin güvenli bir şekilde iletilmesini sağlamakla yükümlüdür. İade edilen verilerin, bireyin talebine uygun olarak düzeltilmiş, silinmiş veya sınırlandırılmış olması gerekmektedir. Bu yükümlülük ayrıca veri sorumlusunun verileri yönetme ve saklama süreçlerini etkin bir şekilde yönetmesini gerektirmektedir. Bu nedenle veri işleyen, bireylerin verilerini istedikleri zaman kolayca geri alabilecekleri bir sistem sağlamalıdır. Bu süreçte veri güvenliği ve gizliliğinin korunmasına da dikkat edilmesi gerekmektedir²⁴⁹.

Hesap verebilme zorunluluğu, bireylerin verileri üzerinde kontrol sahibi olmalarını ve haklarını kullanabilmelerini sağlamaktadır²⁵⁰. Bu yükümlülükler, bireylerin gizlilik haklarını korurken aynı zamanda veri işleyenlerin veri koruma ilkelerine uyumunu sağlamaktadır. Bu yükümlülükler aynı zamanda güven ve şeffaflık ilkesini desteklemektedir²⁵¹. Bireyler veri işleyen verilerini nasıl işlediğini ve nasıl koruduğunu bilmek istediklerinden hesap verme yükümlülüğü, veri sorumlusunun bu bilgilere erişim sağlaması ve bireylerin güvende hissetmelerini sağlaması açısından

²⁴⁷ Taştan, a.g.e., s. 145.

²⁴⁸ Aydoğdu ve Kahveci, a.g.e, s. 802.

²⁴⁹ Küzeci, a.g.e., s. 107.

²⁵⁰ Dülger, a.g.e., s. 307.

²⁵¹ Aral ve Ayrancı, a.g.e., s. 455; Zevkliliker ve Gökhan, a.g.e., s. 623.

önem taşımaktadır²⁵². Kişisel verinin iadesi yükümlülüğü da bireylerin verilerini düzeltme, silme veya sınırlama taleplerine cevap vererek veri doğruluğunu sağlamaktadır. Bireylerin verilerinin doğru ve güncel olduğuna güvenmeleri haklarını kullanabilmeleri için önemlidir. Ayrıca kişisel verinin iadesi yükümlülüğü veri sorumlusunun veri yönetimi süreçlerini daha etkin bir şekilde düzenlemesine ve veri güvenliğini sağlamasına da yardımcı olmaktadır²⁵³.

Hesap verme yükümlülüğü, veri işleyen bireylere verilerinin nasıl kullanıldığı, hangi amaçla işlendiği, kimlerle paylaşıldığı ve ne kadar süreyle saklandığı konusunda açık ve anlaşılır bilgi vermesini gerektirmektedir²⁵⁴. Bu yükümlülük veri sorumlusuna bilgilere erişimi, verilerini kontrol etmeleri ve gerekirse düzeltme veya silme taleplerinde bulunma hakkı tanımaktadır. Hesap verme yükümlülüğü veri işleyen tarafın veri işleme faaliyetlerini denetleyebilir ve denetlenebilir kılarak veri güvenliğinin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Kişisel verinin iadesi yükümlülüğü ise bireylerin verilerini düzeltme, silme veya sınırlama taleplerine yanıt verme gerekliliğini ifade etmektedir. Bireyler veri doğruluğunu sağlama, yanlış veya eksik verilerin düzeltilmesini talep etme veya verilerinin silinmesini isteme hakkına sahiptir.

Veri işleyen talepleri hızlı bir şekilde değerlendirmesi ve gerektiğinde bireylerin talebine uygun şekilde verileri düzeltmesi, silmesi veya sınırlaması gerekmektedir. Bu durum bireylerin verileri üzerinde kontrol sahibi olmalarını ve verilerinin doğru, güncel ve güvenli olmasına katkı sağlamaktadır. Hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğü ayrıca veri koruma süreçlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda veri işleyen; veri güvenliği politikaları, veri yönetimi prosedürleri ve veri koruma standartları oluşturmakla birlikte bireylerin haklarını korumak için gerekli mekanizmaları sağlayarak veri koruma yetkilileriyle iş birliği yapma gereksinimleri de bulunmaktadır.

²⁵² Taştan, a.g.e., s.146.

²⁵³ Küzeci, a.g.e., s. 112.

²⁵⁴ Aydoğdu ve Kahveci, a.g.e, s. 802.

Hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğü, kişisel verilerin toplanması ve işlenmesi sürecinde bireylerin haklarını korumak için önemli niteliktedir. Veri işleyen hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğünü yerine getirmesi, veri koruma düzenlemelerinin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır. Bu yükümlülükler veri işleyenlerin veri işleme faaliyetlerini şeffaf bir şekilde yönetmelerini, bireylerin verilerine erişim ve kontrol sağlamalarını ve verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve güncelliğini korumalarını da katkıda bulunmaktadır²⁵⁵.

Veri işleyen veri sorumlusu kişilerin taleplerine hızlı bir şekilde yanıt vererek verilerin düzeltilmesini veya silinmesini sağlaması kişilerin verileri üzerinde bulunan hakimiyetlerini güçlendirmekte ve veri doğruluğunun sağlanmasını desteklemektedir. Hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğü, aynı zamanda veri koruma düzenlemelerine uyumu da katkıda bulunmaktadır. Örneğin Avrupa Birliği'nde yürürlükte olan Genel Veri Koruma Tüzüğü, veri sorumlularının hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğünü yerine getirmesini zorunlu kılmaktadır. Bu düzenleme bireylerin verileri üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmalarını ve veri işleme faaliyetlerinin şeffaflığını artırmayı amaçlamaktadır. Bireyler verilerinin nasıl işlendiğini ve korunduğunu anlamak için veri güvenliğinin sağlanmasını istemekte, Aynı şekilde, veri işleyenler de hukuki çerçevede hareket ederek itibarlarını korumak ve müşteri veya kullanıcı güvenini artırmak istemektedir. Açıklanan nedenlerle hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğünün yerine getirilmesi hem veri işleyen hem de veri sorumluları bakımından olumlu rol üstlenmektedir.

Sonuç olarak hesap verme ve kişisel verinin iadesi yükümlülüğü veri işleyenlerin şeffaflığını, hesap verebilirliği ve bireylerin haklarının korumasını sağlamaktadır²⁵⁶. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi güvenilir ve sürdürülebilir bir veri işleme sürecinin temelini oluşturmaktadır. Hesap verme yükümlülüğü, bireylerin verilerinin nasıl toplandığını, hangi amaçla işlendiğini ve kimlerle paylaşıldığını anlamalarını imkân tanımaktadır. Aynı zamanda bireylerin verilerinin güvenli şekilde saklandığını ve gerektiğinde güncellenerek doğruluğunun sağlandığını bilmeleri de bu

²⁵⁵ Aral ve Ayrancı, a.g.e, s. 455.

²⁵⁶ Zevkliler ve Gökyayla, a.g.e, s. 623.

bakımdan önem taşımaktadır. Kişisel verinin iadesi yükümlülüğü ise bireylerin verilerini kontrol etme ve düzeltme haklarını korumaktadır²⁵⁷.

2. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesi, veri sorumlusunun veri güvenliği ile ilgili yükümlülüklerini belirlemektedir. Kanuna göre veri sorumlusu kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini ve kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak gibi yükümlülüklerle sahiptir. Bu yükümlülükleri yerine getirmek için veri sorumlusu, uygun güvenlik düzeyini temin etmek için teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır. Ayrıca veri güvenliği ile ilgili yükümlülüklerin belirlenmesinde Kurul tarafından asgari kriterler ve sektörel bazda ilave tedbirler de belirlenebilmektedir.

Veri sorumlusu kişisel verilerin başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi durumunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumludur. Örneğin veri sorumlusu şirkete ilişkin kayıtların bir muhasebe şirketi tarafından tutulması halinde veri sorumlusu ve muhasebe şirketi, veri güvenliği tedbirlerini birlikte almaktan sorumludur. KVKK ayrıca veri sorumlusuna denetim yükümlülüğü de getirmiştir. Veri sorumlusu Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır.

Bu bölümde veri sorumlusunun yükümlülükleri hakkında ayrıntılı açıklamalar yer almaktadır.

a. Ücret Ödeme Yükümlülüğü

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyen, veri sorumlusu tarafından verilen talimatlarına uygun şekilde verileri işleme yükümlülüğünde olduğundan veri sorumlusu tarafından bunun karşılığında ücret ödenmesi gerektiği yani veri sorumlusunun söz konusu sözleşmedeki asli ediminin, kişisel veri işleme faaliyetinin karşılığı olarak ücret ödeme borcu olduğu söylenebilecektir.

²⁵⁷ Başara, a.g.e., s. 80.

Vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümler dikkate alındığında ise kişisel veri işleme faaliyetinde ücret ödeme borcu ancak sözleşme ya da buna ilişkin teamülün bulunması halinde ortaya çıkacaktır. Bu kapsamda vekâlet sözleşmesinde ücretin kural olarak zorunlu olmadığını söylenebilecektir²⁵⁸. Ancak günümüzde vekâlete konu hizmet ve işlemlerin ticarileştiği ortada olduğundan aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde kanaatimizce kişisel veri işleme sözleşmesinin akdedilmesi ile ücret ödeme borcunun doğmuş bulunmaktadır. Ancak ücrete ilişkin alacağın muaccel olması için veri işleyen kişisel veri işlemeye ilişkin borcunu yerine getirmesi gerekmektedir²⁵⁹.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na göre veri sorumlusu ilgili kişilerin ücret talep etmeden aşağıdaki hakları kullanmalarını sağlamakla yükümlüdür:

- **Aydınlatma Hakkı:** İlgili kişi, kişisel verilerinin hangi amaçlarla işlendiğini, hangi üçüncü taraflarla paylaşıldığını, verilerin hangi kaynaklardan toplandığını ve diğer aydınlatma bilgilerini talep etme hakkına sahiptir²⁶⁰.
- **Veri İşleme Amaçlarına Uygunluk ve Verilerin Doğruluğunu İspat Hakkı:** İlgili kişi, kişisel verilerinin işlendiği amaçlara uygun olarak kullanıldığını ve verilerin doğru olduğunu talep etme hakkına sahiptir²⁶¹.
- **Verilere Erişim Hakkı:** İlgili kişi, veri sorumlusuna başvurarak kişisel verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme, işlenen veriler hakkında bilgi alma ve bu verilere erişim talep etme hakkına sahiptir²⁶².
- **Verilerin Düzeltme, Silme veya Yok Edilmesini Talep Etme Hakkı:** İlgili kişi, yanlış veya eksik olan kişisel verilerinin düzeltilmesini, kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini talep etme hakkına sahiptir²⁶³.

²⁵⁸ Mustafa Alper Gümüş, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Vedat Kitapçılık, C. 2, B. 3, İstanbul, 2014, s. 130; Haluk Tandoğan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, C. 2, B. 5, İstanbul, 2010, s. 365.; Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s.1168; Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 736.; Aral ve Ayrancı. a.g.e., s.455; Aydın Zevkliler, Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2021, s. 824.

²⁵⁹ Taştan, a.g.e., s. 130.

²⁶⁰ Başara, a.g.e., s. 81.

²⁶¹ Eren, a.g.e., s. 746

²⁶² Başara, a.g.e., s. 82.

²⁶³ Taştan, a.g.e., s. 147.

- **Verilerin İşlenmesine İlişkin Bilgi Talebi Hakkı:** İlgili kişi, kişisel verilerinin işlendiği amaçları, verilerin hangi üçüncü taraflara aktarıldığını ve verilerin hangi üçüncü taraflarla paylaşıldığını talep etme hakkına sahiptir²⁶⁴.

Bu haklarla ilgili talepler veri sorumlusuna yazılı olarak iletilmelidir. Veri sorumlusu, bu taleplere mümkün olan en kısa sürede ve en geç 30 (otuz) gün içinde cevap vermekle yükümlüdür²⁶⁵.

b. Gider ve Avans Ödeme Yükümlülüğü

Gider ve avans yükümlülüğü bakımından veri sorumlusunun veri işleme faaliyeti nedeniyle veri işleyenin yaptığı harcamaları faiziyle ödemek yükümlülüğü bulunmaktadır²⁶⁶. Giderlerin kapsamı edimin gereği gibi ifa edilmesi için yapılması gereken masraflar olarak ifade edilebilmektedir. Örneğin veri işleme faaliyetinin gerçekleştirildiği araçların bakımı için yapılan harcamalar gider niteliğindedir.

Veri işleyenin masraf ve avansları veri sorumlusundan talep edebilmesi için kişisel veri işleme edimini gereği gibi gerçekleştirmesi gerekmektedir²⁶⁷. Ayrıca veri işleyen sözleşme hükümlerine ve veri sorumlusunun talimatlarına uyararak özen ve sadakatle kişisel veri işleme borcunu ifa ettiği takdirde veri sorumlusunun gider ve avansları ödeme borcunun doğduğu söylenebilecektir.

Borcun muaccel olması için veri işleyenin bu alacağını talep etmesi gerekmektedir²⁶⁸. Ancak gider ve avans ödemesi ücret niteliğinde olmadığından veri işleyen tarafından yapılan gider ve ödenen avanslar kişisel veri işleme sözleşmesi için ücret belirlenmemiş olsa da talep edilebilme imkânına sahiptir.

c. Veri İşleyeni Bilgilendirme Yükümlülüğü

Veri sorumlusunun yükümlülükleri kapsamında veri işleyeni bilgilendirme yükümlülüğü, kişisel verilerin işlenmesi sözleşmesi bakımından önemli bir

²⁶⁴ Özdemir, a.g.e., s. 214

²⁶⁵ Ayözger, a.g.e., s. 267.

²⁶⁶ Taştan, a.g.e., s. 146.

²⁶⁷ Eren, a.g.e., s. 741.

²⁶⁸ Tandoğan, a.g.e., s.585.

yükümlülüktür. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu tarafından yapılan düzenlemelere göre veri sorumlusu olarak adlandırılan gerçek veya tüzel kişi, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirlemekte ve veri kayıt sistemini kurarak yönetmektedir. Bu çerçevede veri sorumlusu, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili kararları alarak işleme faaliyetinin amacını ve veri işlemenin nasıl gerçekleşeceğini, verilere kimlerin erişeceğini, hangi verilerin işleneceğini, verilerin ne kadar süreyle saklanacağını ve nasıl korunacağını belirleme imkânına sahiptir. Kanununun 10. maddesi çerçevesinde kişisel verilerin elde edilmesi sırasında bizzat veya yetkilendirdiği kişi aracılığıyla aşağıdaki bilgileri ilgili kişiye sağlamakla yükümlüdür²⁶⁹:

- Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
- Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
- Kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,
- Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,

Veri sorumlusunun bilgilendirme borcu sözleşmenin konusunu oluşturan kişisel verilerin işlenmesi faaliyetinin gereği gibi ifasına yönelik olduğundan yardımcı yan yükümlülük olarak nitelendirilecektir. Dolayısıyla veri sorumlusu bu borcunu yerine getirmediğinde veri işleyen ayrı bir dava açamayacak fakat zararın karşılanmasını talep edebilecektir²⁷⁰. Veri sorumlusunun yükümlülükleri bakımından veri işleyeni bilgilendirme yükümlülüğü, veri sorumlusunun, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleme, veri işleme faaliyetinin temel araçlarını ve amaçlarını belirleme, veriye erişimi düzenleme, hangi verilerin işleneceğini ve ne şekilde saklanacağını belirleme gibi temel unsurları belirlemesi gereken yükümlülüğü ifade etmektedir²⁷¹.

Ayrıca kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusunun veya yetkilendirdiği veri işleyenin ilgili kişileri aydınlatma yükümlülüğü ile bu yükümlülüğün kapsamı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 10. maddesinde ifade edilmiştir. İlgili kişinin kişisel verilerinin işlenmesi ile aktarılması faaliyetlerinin

²⁶⁹ Bkz. <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2033/Aydinlatma-Yukumlulugu->, (Erişim Tarihi: 04.11.2023).

²⁷⁰ Taştan, a.g.e., s. 145.

²⁷¹ Taştan, a.g.e., s. 148.

hukuka uygun olması için aydınlatma yükümlülüğüne uyulması gerekmektedir²⁷². Aydınlatma yükümlülüğü ile açık rıza faaliyetlerinin ispatı veri sorumlusu üzerindedir. Bu doğrultuda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmediği durumda veri sorumlusu adına Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18/1/a maddesi gereğince idari para cezası kesilebilecektir. Ancak veri sorumlusunun veri işleyene karşı rücu hakkının bulunduğu da unutulmamalıdır²⁷³.

Veri sorumlusunun veri işleyeni bilgilendirme yükümlülüğünün yanında ayrıca yapılan bilgilendirmeye yönelik veri güvenliğine yönelik de yükümlülükleri bulunmaktadır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesine göre veri sorumlusu kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini ve kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önleyerek kişisel verilerin muhafazasını sağlamakla yükümlüdür. Bu kapsamda veri sorumlusu uygun güvenlik düzeyini sağlamak için gerekli teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır²⁷⁴. Ayrıca sektör bazında işlenen kişisel verilerin niteliğine göre ilave tedbirlerin alınması da gerekebilmektedir. Veri sorumlusunun yükümlülükleri kapsamında veri işleyeni bilgilendirme yükümlülüğü Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun 30/01/2020 tarihli 2020/71 sayılı kararında açıklanmıştır²⁷⁵. Bu karara göre veri sorumlusu kişisel verilerin işleme amaçlarını ve

²⁷² Ayrıca, veri sorumlusu, veri işleyenlerle birlikte veri güvenliği tedbirlerini almaktan müştereken sorumludur. Bunun yanı sıra, veri sorumlusu, kendi kurumunda Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için denetim yükümlülüğüne sahiptir.

²⁷³ Memiş, a.g.m., s. 15.

²⁷⁴ Tandoğan, a.g.e., s. 77.

²⁷⁵ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6874/2020-71> (Erişim Tarihi: 07.12.2023). 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (Kanun) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca veri sorumlusu; "kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek ve tüzel kişi"yi ifade etmektedir. Bu çerçevede, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kararları alma, işleme faaliyetinin amacı, bu faaliyetin ne zaman başlayacağı kimler tarafından gerçekleştirileceği ve benzeri hususlarda karar verme yetkisi veri sorumlusuna aittir. Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen veri sorumlusu, veri işleme faaliyetinin temel araçlarını ve amaçlarını; veri işlemenin "neden" ve "nasıl" olacağını belirlemektedir. Diğer bir deyişle, teknik ve organizasyona ait araçların belirlenmesi, veriye kimin erişeceği, hangi verilerin işleneceği, bu verilerin ne kadar süre tutulacağı, ne şekilde saklanacağı gibi veri işlemeyle ilişkin temel unsurlar veri sorumlusu tarafından belirlenmektedir. Bununla birlikte veri sorumlusu, kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuata uyumlu ilgili tedbirlerin alınmasından, veri işleyeni denetimden ve ilgili kişilerin haklarını kullanabilmesini sağlamaktan sorumludur. Veri sorumlusunun özerk ve bağımsız olması da önem arz etmektedir. Veri sorumlusu kimseden emir ve talimat almayan, bilakis bir başka kişiye veri işletmesi halinde bu hususta emir ve talimat veren, veri işleme süreçlerinin her anında serbestçe karar verme yetkisine sahip olan gerçek veya tüzel kişilerdir.

vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir. Veri sorumlusu, veri işleme faaliyetinin temel araçlarını ve amaçlarını belirlemekte, veri işlemenin "neden" ve "nasıl" gerçekleştirileceğini tespit etmektedir.

Veri sorumlusu aynı zamanda kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuata uyumla ilgili tedbirleri almakla sorumludur. Veri işleyen ise veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişidir. Veri işleyen, veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak kişisel verileri işleme faaliyetini gerçekleştirmektedir. Ancak veri işleyenin temel olmayan vasıtalarla ilgili işlemler dışında veri sorumlusunun bilgisi veya kontrolü gerekmez. Veri sorumlusu, kişisel verileri işleyenlerin aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmekle sorumludur. Sonuç olarak veri sorumlusu kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirlerken veri işleyen ise veri sorumlusunun talimatları doğrultusunda kişisel verileri işlemektedir. Aydınlatma yükümlülüğü ise veri sorumlusu tarafından yerine getirilmektedir.

Özetle veri sorumlusunun kişisel veri işleme sürecinin kapsamının belirlenmesi ve hukuka uygun olarak faaliyetin yürütülmesine ilişkin bilgilendirme ve denetim yükümlülüğü bulunmaktadır. Akdedilecek kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyenin yükümlülüklerinin detaylı olarak düzenlenmesi ve veri sorumlusu tarafından gerekli bilgilendirmelerin yapılması zorunlu niteliktedir. Veri sorumlusu denetim yükümlülüğü doğrultusunda, veri işleyen tarafından kişisel veri işleme faaliyeti yerine getirilirken güvenlik önlemlerinin uygulanıp uygulanmadığı ve aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği kontrol etmelidir. Yapılacak bu denetim düzenli aralıklarla olmalı ve denetlemeler sonucunda veri sorumlusu veri işleyeni yönlendirmelidir. Yapılan denetimler sonucunda veri işleyen belirli standartları sağlayamadığı tespit edildiği halde veri işleyene bu eksiklikleri telafi etmesi için uygun bir süre verilmeli ve eksikliklerin telafi edilemediği durumda ise kanaatimizce sözleşmenin feshedilmesi söz konusu olabilecektir.

d. Veri İşleyen Uğradığı Zararları Giderme Yükümlülüğü

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında veri sorumlusunun yükümlülükleri arasında veri işleyen uğradığı zararları giderme yükümlülüğü de

bulunmaktadır. KVKK'nın 12. maddesine göre veri sorumlusu, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını sağlamak için uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.

Veri sorumlusu ayrıca KVKK'nın 12/5 maddesi kapsamında işlenen kişisel verilerinin rızası olmadan başkaları tarafından elde edildiğini öğrenmesi durumunda bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kişisel Verileri Koruma Kuruluna bildirmelidir. KVKK'da belirtilen veri ihlali bildirimleri, ihlalden etkilenmiş kişilere ve Kurula bildirim yapılmasını amaçlamaktadır. Bu bildirimler olumsuz sonuçların önlenmesine veya en aza indirilmesine imkân verecek önlemlerin alınmasını sağlamayı hedeflemektedir²⁷⁶.

e. Veri İşleyeni Veri İşleme Faaliyeti Nedeniyle Üstlendiği Borçlardan Kurtarma Yükümlülüğü

Veri sorumlusunun yükümlülükleri kapsamında son yükümlülük veri işleyenin veri işleme faaliyeti nedeniyle üstlendiği borçlardan kurtarma yükümlülüğüdür. Bu yükümlülük, veri sorumlusunun veri işleyen tarafından gerçekleştirilen veri işleme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkabilecek borçların tazmini ve hukuki sorumlulukların yerine getirilmesini ifade etmektedir²⁷⁷.

Veri işleyen veri sorumlusu adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi olup veri işleyenle yapmış olduğu sözleşme veya hukuki ilişki kapsamında veri işleyen tarafın veri işleme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkabilecek borçlar nedeniyle hukuki sorumluluğu bulunmaktadır²⁷⁸. Bu sorumluluğun doğabilmesi için ise veri işleyenin, veri işleme faaliyeti nedeniyle borç altına girmesi gerekmektedir.

²⁷⁶ Bkz. Kişisel Veri İhlali Bildirim Usul ve Esaslarına İlişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 24.01.2019 tarih ve 2019/10 sayılı kararına ilişkin duyuru, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi>, (Erişim Tarihi: 06.12.2023).

²⁷⁷ Başara, a.g.e., s. 86.

²⁷⁸ Özer Deniz, a.g.m, s. 84.

İ. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesinin Sona Erme Halleri

Bu bölümde kişisel veri işleme sözleşmesinin sona erme halleri hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilmektedir.

1. Sözleşmede Belirlenen Borcun İfası Nedeniyle Sona Erme

Kişisel veri işleme sözleşmesi, kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili taraflar arasında kurulan bir sözleşmedir. Bu sözleşme veri sorumlusu ve veri işleyen arasında akdedilmekte olup veri işleme faaliyetlerinin hukuki bir temele dayanması ve veri güvenliğinin sağlanması amacıyla önem taşımaktadır. Kişisel veri işleme sözleşmesinin belirli bir süre boyunca geçerli olduğundan sözleşmede belirlenen borcun ifası, kişisel veri işleme sözleşmesinin sona ermesine neden olmaktadır. Borcun ifası, sözleşmede yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmesi anlamına gelmektedir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi de bir borç ilişkisi olarak değerlendirilebilmektedir. Bu sözleşmenin amacı, belirli bir süre boyunca veri işleme faaliyetlerinin yürütülmesini düzenlemektir. Sözleşmede belirlenen borcun ifası, kişisel veri işleme sözleşmesinin sona ermesine neden olabilmektedir²⁷⁹. Örneğin sözleşmede belirtilen hizmetlerin tamamı yerine getirildiğinde veya belirli bir sürenin sonunda sözleşme sona erecektir. Sözleşmenin sona ermesiyle birlikte taraflar arasındaki yükümlülükler de sona ermektedir. Böylece veri işleyen artık kişisel verileri işleme taahhüdünde bulunmayacak ve veri sorumlusu da daha fazla ücret ödemek zorunda kalmayacaktır. Ancak sözleşmenin sona ermesi, daha önce yerine getirilmemiş olan taraflar arasındaki diğer yükümlülükleri etkilememektedir.

2. Taraflarca Kararlaştırılan Sürenin Dolması Nedeniyle Sona Erme

Kişisel veri işleme sözleşmesinde veri işleyenin veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak belirli bir süre için yapılmış olması da mümkündür. Bu süreye ilişkin sözleşmede taraflar arasında kararlaştırılan bir süre veya belirli bir proje

²⁷⁹ Taştan, a.g.e., s. 124.

ya da işin tamamlanması üzerine sözleşmenin sona ermesini öngören bir hüküm bulunması gerekmektedir.

Taraflarca kararlaştırılan sürenin dolması, kişisel veri işleme sözleşmesinin sona ermesine neden olmaktadır. Sözleşme süresi sona erdiğinde, veri işleyen artık veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak kişisel verileri işlememelidir. Sözleşmenin sona ermesi, veri işleyenin sorumluluklarının sona erdiği anlamı taşıdığından sözleşmenin sona ermesiyle birlikte veri sorumlusu, başka bir veri işleyenle yeni bir sözleşme yapma imkânına da sahip olacaktır. Ancak veri sorumlusu kişisel verilerin korunması yükümlülüğünü sözleşme sona erdikten sonra da belirli bir süre (kişisel verinin niteliğine dikkate alınarak belirlenen imha sürenin sonuna kadar) daha devam edecektir.

3. İfanın İmkânsızlaşması (Verilerin Yok/Zayi Olması) Sebebiyle Sona Erme

Kişisel veri işleme sözleşmesinin ifanın imkânsızlaşması (verilerin yok/zayi olması) sebebiyle sona ermesi, veri sorumlusu ve veri işleyen arasında yapılan sözleşmede verilerin yok/zayi olması durumunda gündeme gelmektedir²⁸⁰. İfanın imkânsızlaşması, veri işleyenin elindeki verilerin yok olması, kaybolması veya zarar görmesi durumunu ifade etmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na göre veri sorumlusu, sözleşmesinin sona ermesi durumunda veri işleyenin yasal olarak belirli eylemleri gerçekleştirmesini talep edebilmektedir. Bu eylemler veri işleyenin verileri imha etmesi, geri vermesi veya verileri veri sorumlusunun talimatlarına uygun olarak işlemesini içermektedir. Veri işleyen, verilerin yok/zayi olması durumunda bu taleplere cevap veremeyeceğinden sözleşmenin sona ermesi gündeme gelebilecektir.

Sonuç olarak kişisel veri işleme sözleşmesinde ifanın imkânsızlaşması sebebiyle sona erme hali; veri sorumlusu ve veri işleyen arasındaki sözleşme ilişkisindeki verilerin yok olması, kaybolması veya zarar görmesi durumunda ortaya

²⁸⁰ Başara, a.g.e., s. 86.

çıkılmaktadır. Bu durumda sözleşme konusu yükümlülükler yerine getirilemeyecek olduğundan kişisel veri işleme sözleşmesinin de sona ermesi gündeme gelecektir²⁸¹.

4. Tarafların Ölümü, İflası veya Ehliyetsizliği Nedeniyle Sona Erme

Kişisel veri işleme sözleşmesinin sona ermesi, tarafların ölümü, iflası veya ehliyetsiz hale gelmesi gibi durumlarda gerçekleşebilir. Bu sona erme hallerine aşağıda yer verilmiştir:

a. Tarafların Ölümü

Kişisel veri işleme sözleşmesinde taraflardan birinin ölümü halinde taraflar arasındaki güven ilişkisinin zedeleneceği dikkate alındığında, vekâlet ilişkisi kendiliğinden sona erecektir. Nitekim aradaki vekâlet ilişkisi de dikkate alındığında iş görme borcunun kendisi tarafından ifa edilmesi imkânı ortadan kalkmış olacaktır²⁸². Ancak taraflar sözleşmede aksi bir düzenleme yapabilme imkânına sahip olup sözleşmenin devam edebileceği durumları kararlaştırabilirler. Bu bağlamda Türk Borçlar Kanunu'nun 513/1 maddesinin emredici nitelikte olmadığı açıktır.

Açıklanan nedenle kişinin ölümü halinde tarafların ölmesi durumu işlenen verinin türü, sözleşmenin türü, veri işleme faaliyeti bakımından değerlendirilmelidir. Ölen tarafın hakları ve yükümlülükleri mirasçılara geçmez ancak mirasçılar ölen tarafın yerine geçmek istiyorlarsa yeni bir sözleşme yapılması da söz konusu olabilecektir.

b. Tarafların İflası

Kişisel veri işleme sözleşmesinde bir tarafın iflası halinde sözleşmenin sona ermesi mümkündür. Bu durumda iflas eden tarafın yükümlülüklerini yerine getireme riski söz konusu olduğundan diğer taraf iflas sürecinden etkilenebilmektedir. Açıklanan nedenle iflas eden tarafın yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle sözleşmenin sona ermesi gündeme gelebilecektir.

²⁸¹ Akkurt, a.g.m., s. 14.

²⁸² Öz Seçer, "Vekâlet Sözleşmesinin Vekâlete Özgü Sebeplerle Sona Ermesi", **İÜHFD**, cilt 2, özel sayı, 2016, s. 905.

c. Tarafların Ehliyetsizliği

Taraflardan birinin ehliyetsiz hale gelmesi durumunda da sözleşme sona ermektedir. Ehliyetsizlik, tarafların sözleşme yapma yeteneğini kaybetmeleri anlamına gelmektedir. Örneğin geçici veya sürekli bir hükümet kararı veya sağlık durumu nedeniyle bir taraf ehliyetsiz hale gelebilecektir. Ehliyetsiz hale gelen taraf, sözleşmeyle ilişkili yükümlülükleri yerine getiremeyebilir ve bu durum sözleşmenin sona ermesine yol açabilmektedir.

Vekâlet sözleşmesinin en önemli unsurlarından biri tarafların kurdukları güven ilişkisidir. Vekâlet veren, güvendiği bir vekil seçmekte ve kendisine işin görülmesine ilişkin talimat vermektedir²⁸³. Vekil ise esas olarak işi şahsen yerine getirmekle yükümlü bulunmaktadır²⁸⁴. Vekilin ölümü ile iş görme borcunun kendisi tarafından ifa edilmesi imkânı ortadan kalkmış olacaktır²⁸⁵.

Ölüm, ehliyetin kaybedilmesi, iflas ve eğer taraflardan biri tüzel kişi ise bu tüzel kişiliğin sona ermesi ile tarafların güven ilişkisi zedeleneceğinden açık bir irade açıklaması gerekmeksizin vekâlet sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir. Ancak taraflar sözleşmede bunun aksini kararlaştırabilecek olduğu gibi bu gibi durumlarda işin niteliği gereği sözleşmenin devam edeceği haller de bulunmaktadır. Bu doğrultuda kanaatimizce TBK madde 513/1 hükmünün emredici nitelikte olmadığı ifade edilebilecektir. Nitekim vekâlet sözleşmesi hükümlerinin kıyas edilmesi sonucunda kişisel veri işleme sözleşmesinin de; tarafların ölümü, ehliyetini kaybetmesi veya iflas edilmesi ile sona ereceğini belirtmek gerekecektir²⁸⁶. Örneğin, veri sorumlusunun ölümü halinde kişisel veri işleme faaliyetinin kapsamına egemen olan irade ortadan kalkacaktır. Bu halde veri işleyen, ölümü öğrendiği ana kadar gerçekleştirdiği işe ilişkin mirasçılardan ücret talebinde bulunma hakkı gündeme gelecektir.

Ayrıca veri işleyen şahsen ifa borcunu ifade ettiğimiz kısımda da belirttiğimiz gibi veri işleyen borcunu şahsen ifa etmek ile yükümlüdür. Veri

²⁸³ Taştan, a.g.e., s. 150.

²⁸⁴ Taştan, a.g.e., s. 151.

²⁸⁵ Seçer, a.g.m., s. 910.

²⁸⁶ Taştan, a.g.e., s. 150.

sorumlusu, yetkinlikleri doğrultusunda veri işleyeni seçmekte ve bir sözleşme ilişkisi kurmaktadır. Bu nedenle veri işleyenin ölümü halinde de kişisel veri işleme borcunun şahsen ifa olanağı kaybolacaktır²⁸⁷.

Özetle vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması ile tarafların aksini kararlaştırmadığı veya işin niteliğinin gerektirmediği durumlarda taraflardan birinin ölümü, ehliyetsizliği veya iflası halinde, açık bir irade beyanında bulunulması gerekmeksizin kişisel veri işleme sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir. Ayrıca sözleşmede bu hallere ilişkin taraflar arasındaki hak ve yükümlülüklerin sona ermesiyle ilgili detaylı hükümler bulunması ve kişisel veri işleme sözleşmesinin tarafların haklarını korumaya yönelik düzenlemeleri de içermesi gerekmektedir.

5. Vekâlet Sözleşmesine İlişkin Özel Hükümlere Göre Sona Erme

Ülkemizde TBK md. 512 düzenlemesi gereği vekâlet sözleşmesinde taraflar, haklı bir neden olmaksızın tek taraflı irade beyanı ile bir önele bağlı olmaksızın her zaman vekâlet sözleşmesini sona erdirebilme imkânına sahiptir. Bu düzenlemenin temelini vekâlet sözleşmesi doğrultusunda hakkında işlem yapılan taraf olan vekâlet verenin özgürlüğü ve kişiliğine ilişkin haklar oluşturmaktadır²⁸⁸. Vekilin yürüttüğü işin doğrudan vekâlet verenin kişilik hakları üzerinde ve hukuki dünyasına ilişkin oluşu tipik bir vekâlet sözleşmesi ile özel bir güven ilişkisi kurulması sonucunu doğurmaktadır²⁸⁹. Bu doğrultuda tipik bir vekâlet sözleşmesinde tarafların sözleşmeyi her zaman haklı bir sebep belirtmeksizin ve tek taraflı olarak sona erdirebilme hakkının mevcut olmasının yerinde olduğu açıktır²⁹⁰.

Vekâlet sözleşmesinin özel sona erme sebeplerinden olan tarafların haklı neden belirtmeksizin tek taraflı olarak sona erdirme hakkının niteliği uygulamada ve

²⁸⁷ Özer Deniz, a.g.m., s. 101.

²⁸⁸ Seçer, a.g.m., s. 911.

²⁸⁹ Taştan, a.g.e., s. 152.

²⁹⁰ Mehmet Erdem, **Vekâletten Azil ve İstifa, Erdoğan Teziç'e Armağan**, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2007, s. 950.

doktrinde tartışmalıdır. Doktrinde savunulan bir görüşe göre²⁹¹, vekâlet sözleşmesinin uygulama sahası günümüz şartlarında yaygın olduğundan her vekâlet sözleşmesi ile yoğun bir güven ilişkisinin kurulduğunun kabul edilemeyeceği ve bu doğrultuda kurulan tüm vekâlet sözleşmelerinde haklı bir neden dahi belirtmeksizin her zaman tek taraflı sona erdirmeye hakkının bulunduğunu söylemenin doğru olmayacağı belirtilmektedir²⁹². Bizim de katılmakta olduğum bu ağırlıklı görüş Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin mutlak emredici olmadığını savunmaktadır. Bu nedenle söz konusu maddenin emredicilik hükmü incelenirken vekâlet sözleşmesi tipik ve atipik olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmalıdır.

Tipik vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirilen taraflar arasındaki güven unsurunun güçlü olduğu sözleşmelerde bu hüküm emredici olduğundan tarafların her zaman tek taraflı olarak sona erdirmeye hakkı olacaktır²⁹³. Ancak güven ilişkisine dayanmakla birlikte bu güven ilişkisinin daha arka planda olduğu atipik vekâlet sözleşmesinde bir başka deyişle vekâlet unsuru içeren karma sözleşmelerde taraflar arasındaki güven unsurunun ayrıcalıklı bir önemi bulunmadığı için Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin bu tip vekâlet sözleşmeleri açısından emredici olduğunu söylemek isabetli olmayacaktır²⁹⁴. Zira kanaatimizce bu tip sözleşmelerde de taraflar arasında güven ilişkisi bulunmakla birlikte kurulan ilişkinin ticari niteliğinin daha ön planda bulunmaktadır. Örneğin sözleşmenin niteliğinin eser sözleşmesi mi hizmet sözleşmesi mi ya da vekâlet sözleşmesi mi olduğunun açık olarak belirlenemediği fakat sözleşmenin ağırlıklı olarak vekâlet sözleşmesine ilişkin edimleri barındırdığı hallerde, taraflara herhangi bir neden belirtmeksizin sözleşmeyi feshetme hakkı tanınması adil olmayacaktır. Dolayısıyla atipik vekâlet sözleşmelerinin sona erdirilmesi için Türk Borçlar Kanunu'nun 512. maddesinin emredici olmadığı kabul edilecek ve önemli sebeplerin varlığı halinde sözleşme feshedilebilecektir²⁹⁵.

²⁹¹ Özer Deniz, a.g.m, s. 103.

²⁹² Tandoğan, a.g.e., s. 375.

²⁹³ Taştan, a.g.e., s. 152.

²⁹⁴ Serhat Tay, "Vekâlet Sözleşmesinde Vekilin Şahsen İfa Borcu", Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara, 2017, s. 11.

²⁹⁵ Tandoğan, a.g.e., s. 375.

Kişisel verilerin işlenmesi sözleşmesi içerisinde vekâlet ilişkisi kurulması durumunda vekâlet sözleşmesinin kendine özgü sona erme sebepleri geçerli olabilmektedir²⁹⁶. Vekâlet sözleşmesinin sona ermesi çeşitli durumlarda gerçekleşebilmektedir²⁹⁷. Bu durumlar vekâlet sözleşmesinin tarafları, sözleşmenin hükümleri ve mevcut yasal düzenlemelere bağlı olarak farklılık göstermekte olup sona erme sebepleri arasında vekilin yetkisini kullanmada ihmali, vekâletin süreyle sınırlanması, vekilin yetkisinin geri alınması, vekilin ölümü veya iş göremez hale gelmesi gibi durumlar sayılabilecektir²⁹⁸.

Sonuç olarak kanaatimizce TBK'nın 512. maddesinde yer alan düzenlemenin kişisel veri işleme sözleşmesine doğrudan uygulanması yerinde olmayacağından kişisel verilerin işlenmesini konu edinen bu sözleşmenin tarafları olan veri işleyen ile veri sorumlusu ancak haklı bir neden öne sürerek sözleşmeyi sona erdirmeye hakkına sahip olacaktır.

J. Kişisel Veri İşleme Sözleşmesine Aykırılık Halinde Doğan Sorumluluk

1. Genel Olarak

Sözleşmeden kaynaklanan borca aykırılık durumu kusurlu imkânsızlık, uygun şekilde ifa edilmeme ve temerrüt olmak üzere üç farklı biçimde meydana gelebilir. Birinci durum borç konusu olan edimin borçlunun kusurlu davranışı sonucunda imkânsız hale gelmesidir. İkinci durum borçlu tarafın borcunu gerektiği gibi ifa etmemesi halidir. Son olarak üçüncü durumun ise borçlu temerrüde düşmesi hali olarak sınıflandırılması mümkündür. Bu durumların borcun ifasını engelleyen faktörler olarak da ifade edilebilmesi mümkündür.

a. İfa İmkânsızlığı

İmkânsızlık genel anlamda borcu sona erdiren sebeplerden biri olup borçlunun borcun imkânsız hale gelmesinde kusuru var ise sorumluluğu

²⁹⁶ Seçer, a.g.m.s. 911.

²⁹⁷ Taştan, a.g.e., s. 154.

²⁹⁸ Özer Deniz, a.g.m, s. 105.

bulunmaktadır. İmkânsızlık halinin hukuki sonuçları her imkânsızlık türü bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Kusurlu ifa imkânsızlığın genel sonuçları tazminat talep hakkının doğması ve ceza koşulunun ödenmesidir. Sözleşme ilişkisinde TBK madde 112 hükmünün imkânsızlık halinde uygulanması, imkânsızlık türüne ve veri sorumlusunun edimin ifasının imkânsız hale gelmesinde oynadığı role göre belirlenmekte olup imkânsızlıkta borçlunun kusurlu olup olmamasına göre TBK m. 112 ve m. 136 hükümleri gündeme gelecektir. Borç veri sorumlusunun kusuruyla imkânsız hale gelmiş ise TBK 112. maddesine göre veri sorumlusu, ilgili kişinin bu durumdan kaynaklanan zararını tazmin etmekle yükümlülüğü olacaktır. Tarafların ayrıca sözleşmeden doğan kusursuzluk hallerini ispat etmedikçe ortaya çıkan zararları tazmin etme yükümlülükleri de bulunmaktadır.

b. Borcun Gereği Gibi İfa Edilmemesi

Borcun gereği gibi ifa edilmemesi durumu TBK 112. madde ve devamında düzenlenmiştir²⁹⁹. Kişisel veri işleme sözleşmesi bakımından da taraflardan biri sözleşmede yer alan yükümlülüklerini eksik veya gereği gibi yerine getirmese sözleşmeye aykırılık hali gündeme gelecektir. Borcun gereği gibi ifa edilmemesi hali yan yükümlülüklerin ihlali veya kötü ifa şeklinde gerçekleşebilecektir.

c. Tarafların Temerrüdü

Temerrüt, borçlunun ifa etmesine engel bir durum ve mazereti olmamasına rağmen borca aykırı olarak ifa etmekten imtina etmesi olarak tanımlanabilir³⁰⁰. Temerrüt hali genel olarak borcun unsurlarından yalnızca zaman unsurunu göz önüne almakta ve söz konusu kavram edim yükümlülüğünün kararlaştırılan zamanda ifa edilmemesini ifade etmektedir.

Kişisel veri işleme sözleşmesi bakımından asli edimlerin dışındaki yükümlülüklerin taraflarca uygun süre içerisinde ifa edilmemesi halinde temerrüt değil

²⁹⁹ Söz konusu düzenleme “*Borç, hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür.*” şeklindedir.

³⁰⁰ Eren, a.g.e., s. 1110.

tazminat yükümlülüğü gündeme gelecektir. Zira yan yükümlülüklerin ihlalinin ayrıca ifa davasına konu edilmesi yerinde olmayacaktır³⁰¹.

2. Aykırı Davranışın Hukuki Sonuçları ve Sözleşmeden Dönme

Kişisel verilerin işlenmesi sözleşmesine aykırı davranış halinde aykırılık nedeniyle KVKK md. 11/ğ maddesinde yer alan “*Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme haklarına sahiptir.*” ile 14/3. maddede yer alan “*Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır.*” şeklindeki düzenlemeler gereği meydana gelen zararların tazmin edilebilmesi mümkündür. Nitekim Türk Borçlar Kanunu'nun sözleşmelere aykırılık hükümleri gereği de kişisel verileri işleme sözleşmesinin ihlali durumunda ortaya çıkan zararın tazmininde haksız fiil hükümlerinin kıyasen uygulanması mümkündür.

Kişisel verileri işleme yükümlülüğüne uyulmaması durumunda verileri işlenen tarafın önünde cebri icra, tazminat davası ve sözleşmenin feshi olmak üzere üç seçenek bulunmaktadır.

Sözleşmeden dönme genel anlamda kişisel verileri işlenen bir sözleşme taraflarının sözleşmeye ilişkin yükümlülüklere uyulmaması durumunda yararlanabileceği çözümleri ifade etmektedir³⁰².

Türk Borçlar Kanunu 138. maddede yer alan düzenleme gereği ani edim içermeyen sözleşmeler bakımından genellikle geçmişe dönük dönme hakkı yerine fesih hakkı gündeme geleceğinden kanaatimizce bu sözleşmenin sona erdirilmesi bakımından da fesih hakkının kullanılması yerinde olacaktır. Nitekim sözleşmenin sona erdirilmesine ilişkin yöneltilen beyan anına kadar veri işleyen zaten yükümlülüğünü yerine getirmiş olacaktır. Bu edim, dönme hakkı kullanılarak iadesi mümkün olmayan bir nitelik taşımaktadır.

Ancak istisnai durumlarda bu sözleşmedeki veri işleme borcunun süreklilik ifade etmeyecek şekilde belirtilmesi hali de söz konusudur. Özellikle veri işleyen ve

³⁰¹ Eren, a.g.e., s. 1115.

³⁰² Eren, a.g.e., s. 1028.

alt veri işleyen taraflarca akdedilecek olan sözleşmede tek seferlik edim kararlaştırılabilmesi mümkündür. Bu hallerde sözleşmenin sürekli borç doğuran bir nitelik taşımadığı söylenebilecektir.

Bir diğer husus olarak ilgili kişi veri sorumlusu veya veri işleyenin tek taraflı irade beyanıyla her zaman herhangi bir cezai şart ödemedi sözleşmeyi sona erdirebilme imkânına sahip olsa da sözleşmenin feshi halinde cezai şart ödenmesi gündeme gelebilecektir³⁰³.

Kural olarak sürekli borç ilişkilerinde fesih için haklı bir sebebin varlığı gereklidir. Örneğin güvenin zedelendiği bir durumda veya taraflar arasındaki güven ortamının ortadan kalktığı herhangi bir zamanda, sözleşme tek taraflı olarak irade beyanıyla sona erdirebilme imkânına sahiptir. Ancak TBK'ya göre sözleşmenin her zaman sona erdirilebileceği unutulmamalıdır. Kanun taraflara her zaman sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanısa da uygun olmayan bir zamanda sona erdirilmesi durumunda, sözleşmeyi sona erdiren tarafın bu nedenle doğan zararı gidermekle yükümlü olduğunu belirtmektedir. Uygun zamanın ise kanaatimizce karşı tarafın menfaatine uygun olarak ve dürüstlük kurallarına göre belirlenmesi isabetli olacaktır.

3. Haksız Fiil Sorumsuzluğu

Veri işleyenin kusur sorumluluğunu sınırlayan veya ortadan kaldıran sözleşmelerin hukuki geçerliliği konusunda mevcut hukuki düzenlemelerde net bir hüküm bulunmamakla birlikte bu konu doktrinde tartışmalı niteliktedir. Bir görüşe göre veri işleyenin görevini özenle yerine getirmesi, sözleşmenin temel unsurlarından olduğundan veri işleyenin sorumluluğunu sınırlayan anlaşmalar kesin olarak hükümsüz olacaktır. Diğer bir görüş ise veri işleyenin mesleki faaliyetini kanun ya da

³⁰³ Konu hakkında Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin, 19.12.2017 tarihli ve 2017/9691 E. - 2017/17807 K. sayılı kararında "...Ayrıca cezaî şartın esas itibarıyla iki temel amacı bulunmaktadır. Bunlardan biri, borçluyu ifaya zorlamak ve böylece asıl borcun ifasını teminat altına almak diğeri de, borcun ifa edilmemesinden doğacak zararı önceden ve götürü şekilde tespit etmektir. Bu iki temel amacı dışında, cezaî şartın diğeri bir amacı da, ifayı engelleyen cezaî şartta (dönme cezasında) borçlunun cezaî şartı ödemek suretiyle sözleşmeden kolayca dönmesini sağlamaktır..." gerekçe gösterilmiştir.

yetkili mercilerin izni olmaksızın sürdürmediğini belirterek hafif kusur durumunda veri işleyenin sorumluluğunun sınırlanabileceğini savunmaktadır³⁰⁴.

Kanaatimizce kişisel veri işleme sözleşmesindeki kusur sorumluluğu taraflar arasındaki sözleşme serbestisi çerçevesinde belirlenme imkânına sahip bulunmaktadır. Ayrıca kişisel veri işleme sözleşmesinin, vekâlet sözleşmesi gibi özel bir güven ilişkisine dayanmaması nedeniyle veri işleyenin hafif kusurundan sorumlu tutulmayacağına dair yapılan anlaşmanın kesin olarak hükümsüz olacağını belirtmek isabetli olmayacaktır. Ancak vekâlet sözleşmesi hükümlerinin kişisel veri işleme sözleşmesine kıyasen uygulanması sonucunda veri işleyenin özen yükümlülüğünü yerine getirirken kusursuz olduğunu ispatlaması halinde de borçtan kurtulabilme imkânına sahip olduğunun ifade edilebilmesi mümkündür.

³⁰⁴ Zevkliler ve Gökyayla, a.g.e., s. 620-646.

V. SONUÇ

Kişisel veri işleme sözleşmesi ülkemizde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında tanımlanmayan bir sözleşme olmakla birlikte uygulamada kişisel veriler hakkında her türlü veri işleme faaliyetine karar verme yetkisine sahip veri sorumlusu ile veri sorumlusunun verdiği talimatlara uygun olarak ve onun menfaatleri doğrultusunda kişisel veri işleme faaliyetini gerçekleştiren veri işleyen arasında akdedilen ve veri işleyenin iş görme veri sorumlusunun ise karşılığında ücret ödeme taahhüdünde bulunduğu bir sözleşme olarak sıklıkla tercih edilmektedir.

Çalışmanın konusunu oluşturan bu sözleşme hukuki niteliğini tespit etmek sözleşmeye uygulanacak maddelerin belirlenmesi önem arz etmektedir. Sözleşmenin hukuki niteliği; sözleşmenin tarafları ve hukuki nitelikleri, taraflar arasında yerine getirilmesi gereken borç ve yükümlülükleri dikkate alınarak belirlenmektedir. Çalışmamızın konusunu oluşturan bu sözleşme taraflar arasında sözleşme serbestisi ilkesine dayanılarak kurulan rızai nitelikte bir sözleşme olması, veri işleyen tarafın iş görme borcu bulunması, sözleşmenin her iki tarafa da borç yüklemesi ve sonuç taahhüdü içermektedir. Bu özellikleri dikkate alındığında kişisel veri işleme sözleşmesinin hukuki niteliği bakımından vekâlet ve eser sözleşmelerine ilişkin edimlerin birlikte yer alması nedeniyle isimsiz (atipik) ve karma nitelikli bir sözleşme olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Kanaatimizce kişisel veri işleme sözleşmesi ağırlıklı olarak vekâlet sözleşmesi özelliğini taşımakta ise de karma sözleşme niteliğinde olduğundan sözleşmeye mahiyetine uygun düştüğü ölçüde Türk Borçlar Kanunu'nun eser ve vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerinin birlikte uygulanması isabetli olacaktır.

Sözleşmede veri sorumlusu tarafından sözleşmenin diğer tarafı olan veri işleyene kişisel verilerin işlenmesine ilişkin yetki verilebileceği gibi veri sorumlusu bir çalışanını da bu konuda yetkilendirme imkânına sahiptir. Ayrıca veri sorumlusu yine üçüncü bir kişi aracılığıyla söz konusu faaliyetini gerçekleştirebilmektedir. Veri sorumlusu tarafından bir gerçek veya tüzel kişiye kişisel veri işlenmesi hakkında yetki

verilmesi durumunda da veri sorumlusu ile seçilen gerçek veya tüzel kişi arasında bir sözleşme ilişkisi kurulmaktadır.

Kurulan sözleşmede kullanılacak yöntemler, veriler hakkında aktarım yapılacak ise bu işlemin nasıl yapılacağı ve verilerin hangi yöntem kullanılarak imha edileceği ile sözleşmenin taraflarının hakları ve uymakla olduğu yükümlülüklerin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi, veri işleme faaliyeti sonucunda veri sorumlusu tarafından ücret ödenmesi ve taraflar arasında anlaşma sağlanması kişisel veri işleme sözleşmesinin unsurlarını oluşturmaktadır. Ayrıca veri sorumlusunun, kişisel veri işleme faaliyeti kapsamında veri işleyenin yaptığı harcamaları faiziyle ödeme yükümlülüğü bulunmakla birlikte sözleşme içeriğinde yer alması veya bir teamülün varlığı halinde veri sorumlusu veri işleyene ücret ödemekle yükümlüdür. Dolayısıyla kişisel veri işleme sözleşmesinin bedelsiz şekilde düzenlenmesi ihtimali de olmakla birlikte uygulamada söz konusu sözleşmeye ilişkin işlemlerin ticari nitelikte olduğu açıkça ortada olduğundan aksine bir anlaşmanın da bulunmadığı takdirde sözleşmesinin akdedilmesi ile kanaatimizce veri sorumlusunun ücret ödeme borcu doğmuş bulunmaktadır.

Kişisel veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlemler kişisel veri işleme sözleşmesinin asli edimini içermektedir. Veri sorumlusunun kişisel verilerin işlenmesine ilişkin amaç, kapsam ve şartları belirlemesi ve veri işleyene bu konular hakkında bilgi vermesi talimat niteliğinde olup veri işleyen iş görme borcunu yerine getirirken veri sorumlusunun belirlediği kapsam doğrultusunda, talimatlarına uygun şekilde, gerekli güvenlik tedbirlerini alarak ve özenle hareket etmekle yükümlüdür.

Sözleşmede yer alan asli ediminden biri olan verinin işlenmesi faaliyeti bakımından veri işleyeninin özen yükümlülüğü, 6698 sayılı KVKK'nın 12/1. maddesinde ifade edilmiştir. Bu düzenleme ile veri sorumlusuna, kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesine engel olmak, işlenen kişisel verileri muhafaza etmek için gerekli her türlü tedbiri alarak kişisel veri güvenliğinin sorumluluğu verilmiştir. Kişisel veri işleme sözleşmesine ilişkin veri güvenliğini yerine getirilmesi bakımından bir diğer husus olarak da Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12/4. maddesi gereğince veri işleyeninin veri sorumlusu ve kişisel verisi işlenen kişiler hakkında

öğrenmiş olduğu verileri başkası ile paylaşması ve veri işleme amacının dışında kullanmaması gerekmektedir. Ayrıca sözleşmenin sona ermesi halinde de veri işleyen tarafın sözleşme kapsamında işlemiş olduğu kişisel verileri veri sorumlusuna iade etme ve verileri güvenli şekilde imha etme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Kişisel veri işleme sözleşmesi bakımından önemli olan başka bir konu da veri sorumlusunun veri işleyene yetki vermesi halinde verilen bu yetki ile sözleşme kapsamındaki sorumluluğun devredilip devredilmeyeceği ve taraflar arasında akdedilen sözleşmeden doğan hukuki sorumluluğun hangi taraf üzerinde olacağı hususudur. Söz konusu yetkinin verilmesi durumunda veri işleyen, veri sorumlusunun talimatları ve vermiş olduğu yetki kapsamında veri işleme faaliyetini sürdürecektir olduğundan kanaatimizce veri sorumlusu veri işleme faaliyetini devrederek kendisine yüklenen sorumluluklardan kurtulma imkânına sahip değildir. Nitekim bu yükümlülükleri yerine getirmek bakımından esas alınacak taraf ve ilgili kişinin kişisel verilerine ilişkin hakları için müracaat etmesi gereken kişi veri sorumlusudur. Ancak veri işleyen tarafından veri sorumlusu adına yürütülen kişisel veri işleme faaliyetine ilişkin yaptırımların hangi taraf üzerinde hüküm doğuracağı hususu uygulamada tartışmalıdır. Çünkü 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda veri güvenliğine ilişkin yükümlülük bakımından veri işleyenin veri sorumlusu adına kişisel verileri işlenmesi halinde sözleşmenin taraflarının bu tedbirler sağlanması hususunda müşterek sorumlu oldukları düzenlenmiştir. Açıklanan nedenle veri sorumlusu ve veri işleyen arasında veri güvenliğine ilişkin sorumluluklar ve yaptırımlar müşterek sorumluluk halinde düzenlenmiş olmasına rağmen Kanun'da belirtilen diğer yükümlülüklerin sorumluluğu ise veri sorumlusunun üzerinde bulunmaktadır.

Sözleşmede veri sorumlusu tarafından sözleşme konusu yükümlülüklerinin veri işleyene devredilme imkânı bulunmasına rağmen veri sorumlusu adına veri işleme faaliyetini gerçekleştiren veri işleyenin söz konusu yükümlülüklerle ilişkin kural olarak sadece veri sorumlusuna karşı sorumluluğu bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle sözleşme konusu yükümlülüklerin devredilmesi sadece sözleşmenin tarafları bakımından hüküm ifade etmektedir. Nitekim veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin tedbirlerin alınması hususunda sözleşmenin diğer tarafı olan veri işleyen veya alt işleyen ile birlikte müşterek sorumluluğu bulunmaktadır. Açıklanan nedenle veri

sorumlusu, veri işleyene karşı rücu hakkını kullanabilme imkânına sahip bulunmaktadır.

Veri sorumlusunun kişisel verileri işlemesi için yetkilendirdiği veri işleyenin, işlenecek kişisel verilerin toplanması sırasında veri sahiplerini veri sorumlusunun veya temsilcisi olması halinde temsilcinin kimliği, kişisel verilerinin işleneceği amaç, sözleşme kapsamında işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçlarla aktarılabilceği, kişisel verinin hangi sebeplere dayanılarak ve hangi yöntemle toplanacağı hakkında aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır. Ayrıca veri işleyenin veri işleme faaliyetinin yerine getirilip getirilmediği ve sözleşme kapsamındaki borcunu ifa ederken kullandığı yöntemlere ilişkin veri sorumlusuna hesap verme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

İsimsiz (atipik) sözleşme niteliğinde olan kişisel veri işleme sözleşmesi bakımından Kanun'da herhangi bir şekil şartı öngörülmemiş olmakla birlikte uygulamada kişisel verinin paylaşımı ve işlenmesine ilişkin yapılan bu sözleşmenin yazılı bir şekilde düzenlenmesi taraflar arasında herhangi bir ihtilaf yaşanmaması adına uygun olacaktır. Taraflarca sözleşme özgürlüğü doğrultusunda imzalanan sözleşmede kimlerin ve hangi tür kişisel verilerin işleneceği, işlenecek kişisel veriler hakkında üçüncü kişilere aktarım yapılıp yapılmayacağı ve kişisel verilerin saklanması için belirlenen azami sürelerle ilişkin hükümlerin düzenlenmesi ve kişisel veriler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerine ilişkin taahhütlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca söz konusu sözleşmede, sözleşme konusu ücret ve tarafların sorumluluk ve yetkilerinin açıkça belirlenmesi gerektiği veri sorumlusunun denetim hakkı ve işlenen kişisel verilerin imha süreçleri ve gibi maddelerin de açıkça düzenlenmesi taraflar arasında ihtilaf yaşanmaması adına uygun olacaktır.

Kişisel veri işleme sözleşmesi bakımından önemli arz eden bir başka konu da veri işleyenin sözleşme konusu borcunu genel olarak şahsen ifa etmek ile yükümlü olmasıdır. Ayrıca veri işleyen sözleşme ile kurulan güven ilişkisi doğrultusunda iş görme borcunu da sadakatle ifa etmekle yükümlü bulunmaktadır. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda veri işleyenin kişisel veri işleme sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinin kişisel veri işleme faaliyetinin veri sorumlusunun verdiği

talimatlara uygun ve özenli şekilde yerine getirme, hesap verme, gerektiğinde ilgili tarafları aydınlatma ve kişisel verileri iade etme olarak açıklanabilmektedir.

Veri işleyenin tüm bu yükümlülüklerine karşılık veri sorumlusunun ise ücret ve veri işleyenin sözleşme dolayısıyla yapmış olduğu giderleri ödeme yükümlülüğünün yanında veri işleme faaliyeti esnasında veri işleyenin uğramış olduğu zararları giderme ve veri işleyeni veri işleme faaliyeti nedeniyle üstlenmiş olduğu borçtan kurtarma yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Kişisel veri işlenmesi sözleşmesinde veri sorumlusunun denetim yükümlüğü bulunduğundan veri sorumlusu veri işleyenin kişisel veri işleme faaliyeti yerine getirilirken güvenlik önlemlerini uygulanıp uygulanmadığı, aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirilip getirmediği gibi sözleşme konusu borcun gerekli şekilde ifa edilip edilmediğini kontrol edebilme imkânına sahip olmalıdır. Bu nedenle söz konusu sözleşmede veri işleyenin yükümlülüklerinin detaylı olarak düzenlenmesi ve veri sorumlusu tarafından gerekli bilgilendirmelerin yapılması zorunlu bir unsur niteliğindedir. Ayrıca veri sorumlusu tarafından gerçekleştirilecek denetim düzenli aralıklar ile yapılmalı ve yapılan denetimler sonucunda veri işleyenin belirli koşulları sağlayamadığının tespiti halinde ise veri işleyene bu eksiklikleri gidermesi için uygun bir süre verilmesi tüm bunlara rağmen eksikliklerin giderilmemesi halinde kanaatimizce veri sorumlusunun kişisel veri işleme sözleşmesinin tek tarafı olarak feshetmesi gerek denetim yükümlülüğü gerekse veri güvenliğinin etkili bir şekilde sağlanabilmesi adına isabetli olacaktır.

Son olarak yukarıda açıklanan fesih hali dışında kişisel veri işleme sözleşmesi borcun ifa edilmesiyle, kararlaştırılan sürenin sona ermesiyle, ifa imkânsızlığı veya ikale sözleşmesi yapılması gibi genel sebepler ile de sona erebileceği gibi tarafların ölümü, ehliyetsizlik ya da iflas durumları da sözleşmenin sona ermesine neden olabilecek durumları ifade etmektedir. Bu genel sona erme sebeplerinin dışında TBK'nın vekâlet sözleşmesi hakkındaki ilgili maddelerinin kişisel veri işleme sözleşmesine niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanması ile ortaya çıkan özel sona erme sebepleri de mevcuttur. Ancak sözleşmeyi tek tarafı sona erdirme olan fesih halinin kişisel veri işleme sözleşmesine doğrudan uygulanması uygun olmayacaktır. Açıklanan nedenle kişisel veri işleme sözleşmesinin tarafları olan veri işleyen ile veri sorumlusu ancak

haklı bir nedenin varlığı halinde sözleşmeyi sona erdirme hakkına sahip bulunmaktadır.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AĞIRGAN, Y. (2015). **Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- AKDAĞ, H. (2013). **Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara, Yetkin Yayınları.
- AKGÜL, A. (2014). **Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul, Beta Yayıncılık.
- AŞIKOĞLU, Ş. İ. (2018). **Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- AKSOY, H. C. (2010). **Medenî Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara, Çakmak Yayınları.
- ARAL, F., AYRANCI, H.(2019). **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Ankara, Yetkin Yayınları.
- AYÖZGER, Ç. Ö. (2019). **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, Ankara, Beta Yayıncılık.
- AYDOĞDU, M., KAHVECİ, N. (2019). **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri- - Sözleşmeler Hukuku**, Ankara, Adalet Yayınevi.
- AYÖZGER, Ç.Ö.(2019). **Kişisel Verilerin Korunması: Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil**, İstanbul, Beta Yayınları.
- BAİNBRIDGE, D. (2000). **Data Protection**, Welwyn Garden City: CLT Professional Publishing.
- BAŞALP, N. (2004). **Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması**, Ankara, Yetkin Yayınları.

- BAĞCI, G. (2020). **Veri Sorumlusu ve Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- BAKIREL, N. B. (2021). **Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki Sorumluluk Paylaşımı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve Kişisel Verilerin Korunması Çerçevesinde Değerlendirilmesi**, Seçkin Yayıncılık.
- BÜK, A. (2018). **Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- CEYLAN, E. (2024). **2. Uluslararası Adalet Kongresi ve Klavye Yarışması Bildiri Kitabı**, 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Getirdiği Düzenlemelerle İlgili Değerlendirmeler, İstanbul, Filiz Kitapevi.
- CEYLAN, E., GÜZEL, Y. ENGİN, F. (2023). **Tüketicinin Korunması Alanında Haklarımız Sempozyumu**, Ankara, Yetkin yayınları.
- CEYLAN, E. (2023). **Çocuk Hukuku I ve II Sempozyum Tam Metin Kitabı, Çocuğun Kişisel Verilerinin Türk Medeni Kanunu Ve Kişisel Verilerin Korunması Kanununa Göre Korunması**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- CEYLAN, E. (2019). **Türk ve İsviçre Hukukunda Velayet Hakkı ve Hukuki Sonuçları**, İstanbul, Leges Yayınları.
- ÇEKİN, M. S. (2018). **Avrupa Birliği ile Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**, İstanbul, XII Levha Yayınları.
- DEVELİOĞLU, H. M. (2017). **Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü**, İstanbul, On iki Levha Yayınevi.
- DEVELİOĞLU, H.M. (2017). **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.
- DÜLGER, M.V.(2020). **Kişisel Verilerin Korunması Hukuku**, İstanbul, Hukuk Akademisi, 3. Baskı.
- ERBİL, B. (2018). **İşçinin Kişiliğinin ve Kişisel Verilerinin Korunması**, İstanbul, On İki Levha Yayınları.

- ERDEM, M. (2007). **Vekâletten Azil ve İstifa. Erdoğan Teziç'e Armağan**, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım.
- EREN, F. (2017). **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Ankara, Yetkin Yayınları.
- GÜMÜŞ, M. A. (2014). **Borçlar Hukuku Özel Hükümler (C. 2)**, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- HELVACI, S. (2001). **Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar**, İstanbul, Beta Basım.
- KÜZECİ, E. (2018). **Kişisel Verilerin Korunması**, Ankara, Turhan Kitapevi.
- KÜZECİ, E. (2020). **Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 4. Baskı.
- MUTLU, M. S. (2020). **Kişisel Verilerin Soruşturma Evresinde İşlenmesi ve İnsan Hakları Kapsamında Korunması**, Ankara, Adalet Yayınevi.
- SERT, Ş. (2019). **Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- ŞİMŞEK, O. (2008). **Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması**, İstanbul, Beta Basım.
- OĞUZMAN, K., SELİÇİ, Ö., ÖZDEMİR, S.O.(2021). **Kişiler Hukuku**, İstanbul, Filiz Kitabevi.
- ÖZ, T. (2023). **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- ÖZ, M.T., CEYLAN, E., DOĞAN, M., AKİPEK ÖCAL, Ş., ÖZDEMİR, H., ŞENOCAK, K., CUMALIOĞLU, E., SERT SÜTÇÜ, S.(2023). **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, İstanbul, Seçkin Yayıncılık.
- ÖZDEMİR, H. (2009). **Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- TANDOĞAN, H. (2010). **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (C. 2)**, İstanbul, Vedat Kitapçılık.
- TAŞTAN, F. G. (2017). **Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması (B. 2)**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

TÜRKMEN, S. E. (2019). **Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller**, İstanbul, On İki Levha Yayınları.

UNCULAR, S. (2014). **İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

ZEVKLİLER, A. GÖKYAYLA, K. E. (2021). **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Vedat Kitapçılık, Ankara.

MAKALELER

AKGÜL, A. (2004). “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kişisel Verilerin Korunması Hakkı”, **Terazi Hukuk Dergisi**, cilt 9, sayı 92, ss. 57-65.

AKKURT, S. S. (2020). “Kişisel Veri Kavramının Hukukî Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, cilt 2, sayı 1, ss. 20-32.

ARSLAN, Ç. (2011). “Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Üçüncü Ülkelere Aktarılması”, **BAÜHF Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, cilt 79, sayı 80, ss. 31-61.

BAŞARA, G. T. (2020). “Kişisel Veri İşleme Sözleşmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, cilt, sayı, ss. 57-90.

BAYRAM, Ö. B. (2022). “Bir Uyum Aracı Olarak Veri Koruma Etki Analizinin Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, cilt 4, sayı 1, ss. 38-53.

BELGE, A.M. (2017). “Özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Çerçevesinde İşçilerin Kişisel Verilerinin İhlâli Ve Korunması Yolları”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, cilt. 19, Özel Sayı, ss. 1025-1051.

BİLİR, F. (2018). “Kişisel Verilerin Korunması Kanununa Genel Bir Bakış”, **İnşaat Sanayi Dergisi**, cilt 165, sayı, ss. 62-67.

BRAUN, C.H. (2009). “Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı 1, ss. 13-35.

- DENİZ, M. Ö. (2023). “Kişisel Verilerin İşlenmesi Sözleşmesinin Türleri ve Hukuki Nitelikleri”, **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 6, sayı 1, ss. 97-114.
- DÖNER, A. (2015). “Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Federal Kanun”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 10, sayı(1-2), ss. 10461-476.
- DÜLGER, M.V. (2019). “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, **Yaşar Hukuk Dergisi**, cilt 1, sayı 2, ss. 71-174.
- DÜLGER, M.V. (2014). “Sağlık Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Hasta Mahremiyeti”, **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 1, sayı 2, ss. 43-80.
- KILINÇ, D. (2012). “Anayasal Bir Hak Olarak Verilerin Korunması”, **AÜHFD**, cilt 61, sayı 3, ss. 1089-1169.
- KORKMAZ, İ. (2016). “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Bir Değerlendirme”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, cilt, sayı , ss. 81-153.
- KÜRŞAT, Z.(2009). “Eser ve Vekâlet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükmü”, **İÜHFM**, cilt.67, sayı.1, ss. 142–166.
- MEMİŞ, T. (2017). “Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki İlişkiler ve Sorumluluk Düzeni”, **BÜHFD**, cilt 6, sayı 15, ss.9-24.
- PARLAKYILDIZ, F.M, GÜVEL, E.A.(2015). “Fikri Mülkiyet Hakları ve Bu Hakları Korumanın Ekonomik Önemi”, **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, cilt 8, sayı, ss. 29-39.
- SELEK, O. (2019). “Genel Veri Koruma Tüzüğü Işığında Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Açıklaması”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 2, sayı 3, ss. 911-951.
- SEÇER, Ö. (2016). “Vekâlet Sözleşmesinin Vekâlete Özgü Sebeplerle Sona Ermesi”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 2, Özel Sayı, ss. 910.

- ŞEN, E. (2009). “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı’nın Anayasa ve Türk Ceza Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **İBD**, cilt 83, sayı 3, ss. 1197-11.
- TEKİN, N. (2014). “Kişisel Verilerin Korunması ile İlgili Türkiye’deki Kanun Tasarısının Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Işığında Değerlendirilmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, , cilt, sayı, ss. 222-262.
- TEKİN, M. (2017). “Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Arasındaki İlişkiler ve Sorumluluk Düzeni”, **BÜHFD**, , cilt 3, sayı 6, ss. 17.
- ÜZELTÜRK, H. (2018). “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Düzenlemesi”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, cilt 15, sayı 2, ss. 161-179.
- ÜNVER, Y. (2008). “Kişisel Verilerin Korunması”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi**, cilt 1, sayı, ss. 163-198.
- YÜCEDAĞ, N. (2019). “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler”, **Kişisel Verileri Koruma Dergisi**, cilt 1, sayı 1, ss. 47-63.

TEZLER

- ANI, N. A. (2018). “Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza ”, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi.
- ÇELİKEL, S. (2021). “Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Kapsamında Veri Sorumlusu ve Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri”, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi.
- ÇOKMUTLU, M. (2014). “Türk Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması”, (Doktora Tezi), Kocaeli Üniversitesi.
- KARINÇU, S. (2019). “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmemesi Kabahati”, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, T.C. İstanbul Üniversitesi.
- ÖZKAN, O. (2020). “Kişisel Verilerin Korunması”, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi.
- TAY, S. (2017). “Vekâlet Sözleşmesinde Vekilin Şahsen İfa Borcu” (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi.

TOBAZ, F. Y. (2021). “Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ”, (Doktora Tezi), Trabzon Üniversitesi.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- (URL-1). <https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/mevzuat/avrupa-birligi-genel- veri-koruma-tuzugu-gdpr-turkce-ceviri/>
- (URL-2). <https://gdpr-info.eu/chapter-3/>
- (URL-3). <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/d077ff3c-887a-46ab-b284-9c25b47e3a69.pdf>
- (URL-4). <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5442/VERI-SORUMLULARI-SICILI-HAKKINDA-YONETMELIK>,
- (URL-5). <https://kvkk.gov.tr/Icerik/2051/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Veriler>
- (URL-6). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6700/2020-32>
- (URL-7). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari>,
- (URL-8). <https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/f63e88cd-e060-4424-b4b5-f6413c602060.pdf>,
- (URL-9). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>,
- (URL-10). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6743/2020-213>,
- (URL-11). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6874/2020-71>
- (URL-12). <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen>
- (URL-13). <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/41784a70-2bac-4e4a-830f-35c628468646.PDF>
- (URL-14). <https://kvkk.gov.tr/Icerik/7181/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Kapsaminda-Idari-Para-Cezasi-Tutarlari>

DİĞER KAYNAKLAR

Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, 10 Mart 2018 tarihli 30356 sayılı Resmi Gazete.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler (Rehber).

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik Ve İdari Tedbirler).

Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi (2018). KVKK Yayınları.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (2018). Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (2019). Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, Yayın No: 29, Ankara.

Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik Ve İdari Tedbirler) (2018).KVKK Yayınları, Ankara.

Resmi Gazete. Veri Sorumluları Sicili Hakkında 30286 Sayılı Yönetmelik, 30/12/2017.

Yıldırım, M. F. (2013). Genetik Analizler ve Kişilik Haklarının Korunması Özellikle Üçüncü Kişilerin Bilmeme Hakkının İhlali. V. Sağlık Hukuku Kurultayı, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

ONUR KARATAŞ

EĞİTİM BİLGİLERİ

- İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

İŞ TECRÜBELERİ

- Kaban Hukuk Bürosu (Ağustos 2018 - Aralık 2018)
- Onay Hukuk Bürosu (Nisan 2019 - Haziran 2020)
- Özdilek Şirketler Grubu (Temmuz 2020 -)
- Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil Sanayi Anonim Şirketi
- Özdilek Ev Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
- Özdilek Holding Anonim Şirketi
- Özdilek İthalat - İhracat ve Pazarlama Limited Şirketi
- Özdilek Otel - Turizm İşletmeciliği ve Ticaret Limited Şirketi
- Özlü Sigorta ve Aracılık Hizmetleri Limited Şirketi
- Tabiat Tarım ve Gıda Ürünleri Üretim ve Pazarlama Limited Şirketi
- Tex İdea Limited Şirketi
- Özdilek Eğitim Sağlık Kültür ve Sanat Vakfı Ticari İşletmesi

YABANCI DİL

- İngilizce
- Almanca

PROGRAM YETERLİLİĞİ

- Sinerji İcra Takip Programı
- Yasal Takip Sistemi (YTS)
- Microsoft Office

SERTİFİKALAR

- Microsoft Office Sertifikası
- Etkili Konuşma ve Hitabet Sanatı Sertifikası

KATILIM BELGELERİ

- Altınbaş Üniversitesi Uzlaştırmacı Eğitimi Katılım Belgesi
- Bursa Barosu CMK Eğitim Çalışması Katılım Belgesi
- Bursa Barosu Adli Yardım Mevzuatı ve Uygulamaları İle Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitimi Katılım Belgesi
- Türkiye Barolar Birliği Kişiler Verilerin Korunması Kanunu Uygulamaları Eğitimi Katılım Belgesi

BAŞARI BELGELERİ

- Bursa Barosu Farazi Dava Yarışması Birincilik Başarı Belgesi

YAYINLAR VE MAKALELER

- “Evaluation Of Land Management Practices In Archaeological Sites Within The Scope of Personal Data Protection Law No. 6698: The Case Of Dara (Anastasiopolis) Ancient City” başlığı ile yazmış olduğum araştırma makalesi Advanced Land Management Dergisinin Kasım 2023, Cilt 3, 2023/2 sayısında yayınlanmıştır.